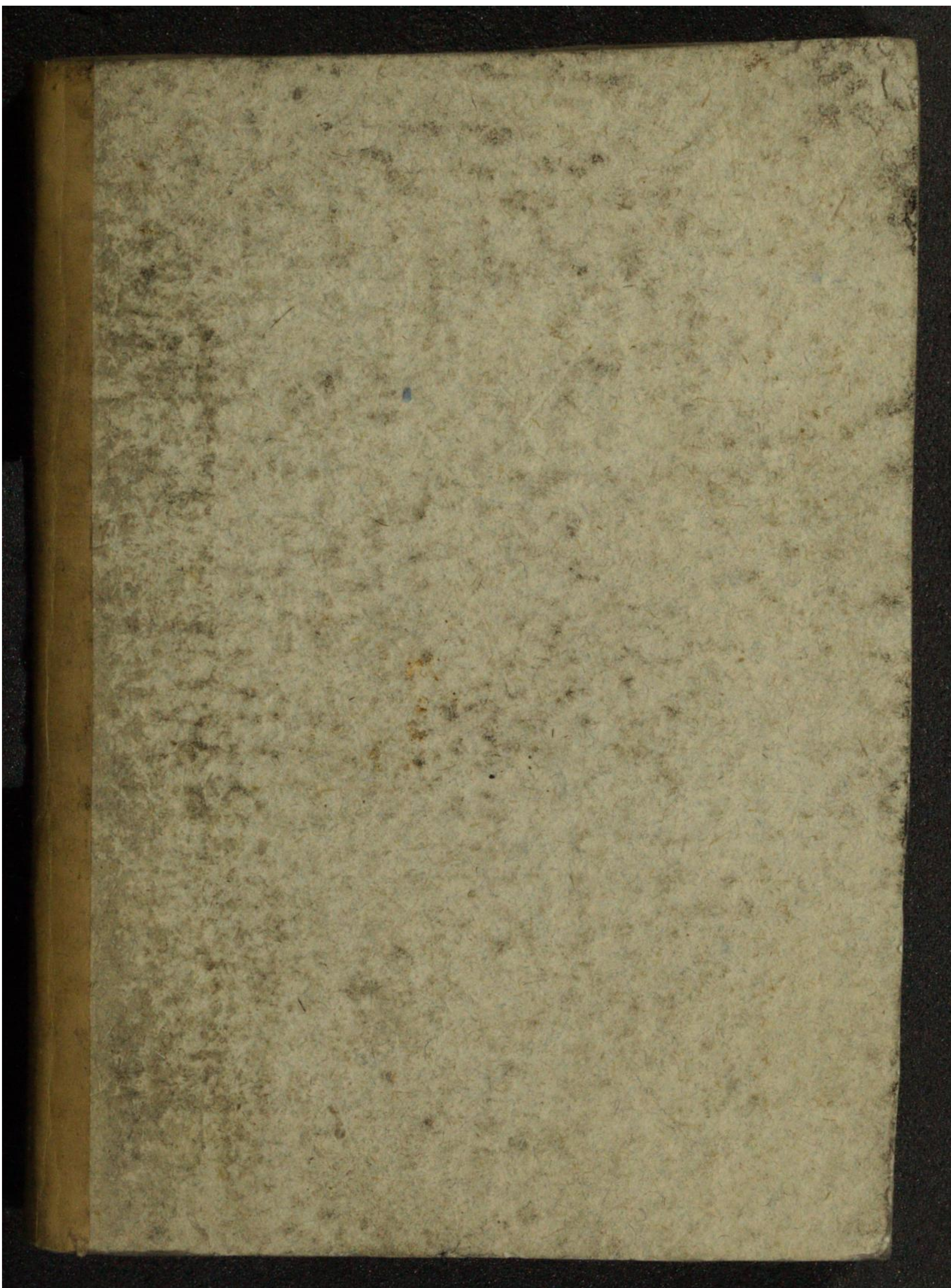
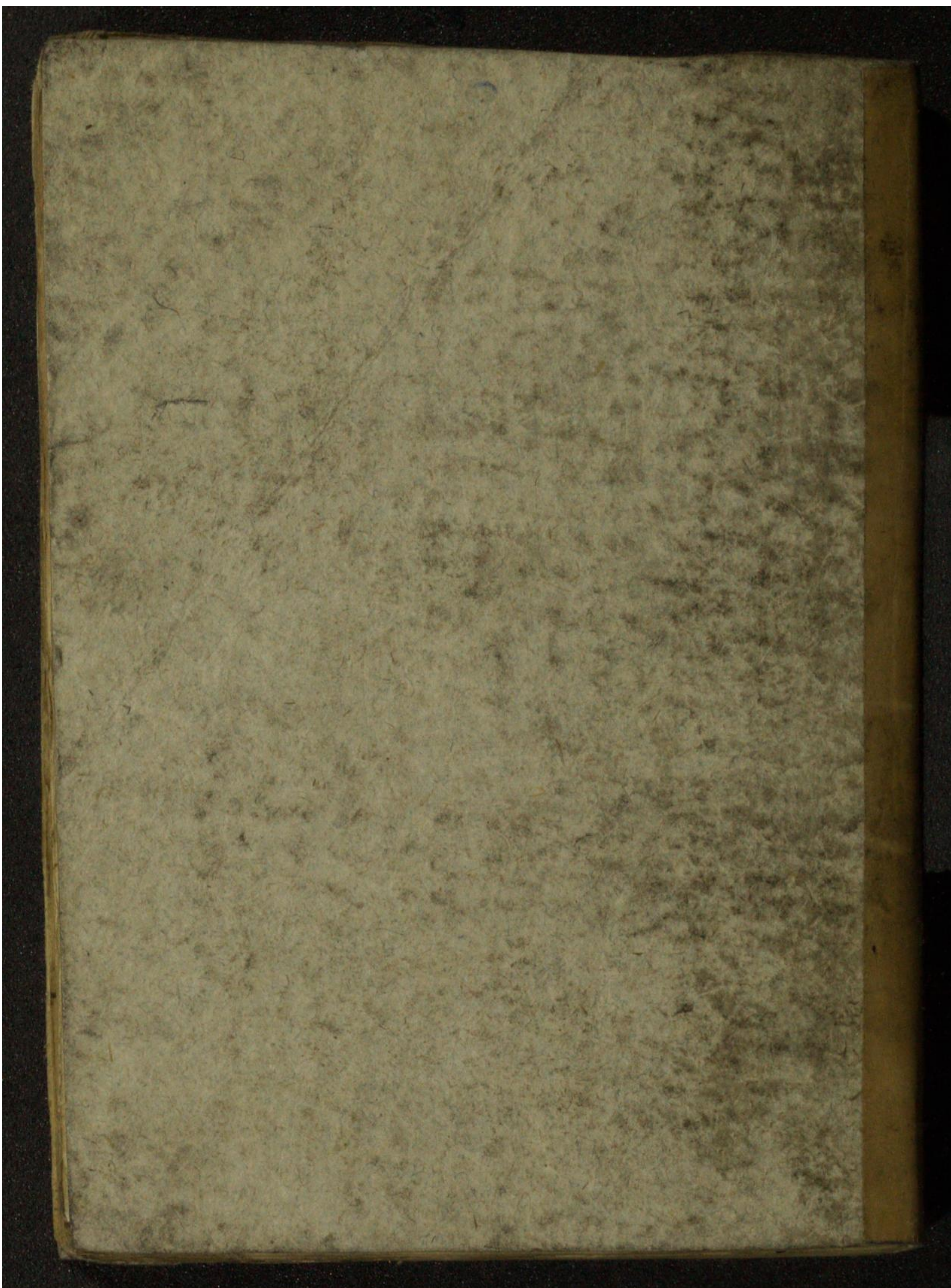
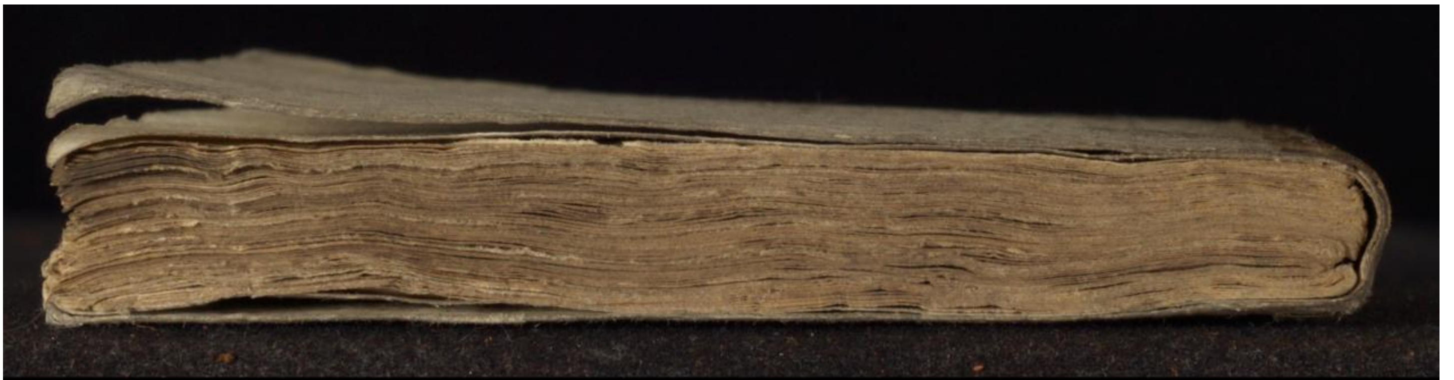

5986/A

DE NATVRA FOETVS DISPVTATIO.

Auctore

IOANNE SISINIO AMABILI.

ROMAE,
Ex Typographia Andreæ Phæi.
M. DC. XV.
SVPERIORVM PERMISSV.

Imprim: si videbitur Reuerendiss. P. Mag. Sac. Pal. Apost.

Cæsar Fidelis Vicesg.

De Mandato Reuerendiss. D. Mag. Sac. Pal. Apost. hunc Librum de Natura Fœtus disputatio inscriptum auctore Io. Sisinio Amabili perlegi diligenter, Nihilq; S. R. E. bonisvè moribus contrarium in eo inueni in quorum fidem &c. Hac die decima Iunij 1615.

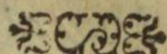
Ego Prosper Martiatius Med. Phys. manu propria.

F. *Gregorius Donatus Rom. Mag. & Reuerendiss. P. S. P. Apost. Mag. Socius.*

ILLVSTRISS.^MO ET REVER.^MO D.

CARD. M. ALTO.

IO. SISINIVS AMABILIS.

Llustriss. & Reuerendiss. Præsul antiquissimũ, mos semper fuit auctoribus cum primũ aliquod opus in lucem ederent, aliquem ei insignem defensorem, & eximium protectorem præficere, nè vulgi incuria, & errore obumbrarentur. Ego igitur, qui Fabarim, Tiberimq; bibi, te præ aliis operi meo præposui vti eum, qui Sacra Purpura, piis, benignisq́; moribus insignitus onus, curamq́; Farfensis littoris, & hominum supremo tibi loco tradita semper libentissime suscepisti, & tenuisti. Te igitur supplex rogo,

vt hoc de formatione hominis compendiolum, licet infimum inſpecto eius auctore hilari fronte conſpicias; inuenies enim ibi penitioris medicinæ documenta à medicorum Principe Hip. aliisq; grauiſſimis ſelecta auctoribus, ex quibus facile diſcitur cognitis humanæ vitæ, & corporis principiis, & quantum Deo conditori Opt. debeamus, quantumq; noſtræ fragili materiæ minimè fidamus. Hoc igitur humanæ vitæ ſpeculum tibi dicaui, vt iuuentutis meæ primores fructus acerbos licet, & inſipidos tua maturitate perficeres, meq; vnum ex tuis agnoſceres deuinctiſſimum. Vale.

PRAEFATIO.

E Fœtus Naturā disputare & vtillimū ſemper, ac difficillimū exiſtimaui, vtillimū, quidē ꝗa homo ſuæ primordia generationis aſpiciēs, & Deū conditorem admirari non deſinet, & ſe ipſum ad inſtar cæterorum animantium ex ſemine procreatum, ac in matris vtero tot incommodis, ac periculis coarctatum videns (& ſi adamantinum cor habere credatur) non ſe mitiſſimum reddat, & humanum; ſi quidem in matris vtero Fœtus adeo conſtrictus adeſt, ac conſtipatus, vt ne ſua quidem membra extendere valeat, ſed ad modum Erinacei complicata in orbem cogat adeo, vt manus ad genas, caput prope pedes habeat, nec noſſe detur, an caput ſurſum, vel deorſum ſitum ſit, vt Hip. lib. de nat. fœtus affirmat, & Auic. lib. 3. fen. 21. tract. 1. cap. 2. in fin. difficilimam vero diſputationem huiuſmodi exiſtimauit Gal. verſus finem lib. qui de Fœtus formatione inſcribitur, & in principio libelli, an omnes animalis partes ſimul

ſiant, vbi quæ partes prius: quæ poſterius procreentur, ſe non noſſe ait, ſed Deum euidenter ſcire, qui eas plaſmauit, cuius quidem difficultatis ratio eſt euidens, quia cum ſemen in reconditis vteri partibus, & à noſtro ſenſu remotis cõcreſcat in animal, nec oculis cerni queat eius augmentum mirum non eſt, ſi ratio, de his, quæ ſolus ſenſus iudicat, certo, & infallibiliter affirmare nequeat. Ego tamen ea referre determinaui, quæ probabiliora, & veriora ab antiquis ſcripta ſunt, nouarumque opinionum auctor eſſe nolui, vbi antiquitas ſcopum attigiſſe viſa eſt. Noſtra igitur tractatio erit de externis Fœtus cauſis, de efficiente, de forma, materia, ſitu, loco, tempore, de partibus prius vel poteſt genitis, de ſimilitudinis, & diſſimilitudinis cauſa, de fœcunditate, ſterilitate, partus difficultate, abotru, mola, monſtro tandem, ac Hermaphrodito. Quæ omnia abſolutã videntur Fœtus naturã demonſtrare. Nunc ergo ad primum caput accedamus.

De

DE CAVSA EXTERNA. Fœtus. Cap. I.

DIcimus ergo exteram fœtus causam, quemadmodum etiam plantarum, & frugum esse ambientem aerem astris alteratum, vt enim (inquit Philosophus) sol & homo generant hominem, quam enim vim habeant astra in temporum mutationibus, & in humanis generationibus statim enarrabbo: mittam Iudiciariam Astrologiam, quam semper nugas censui vti circa contingentia, & hominis arbitrium omnino liberum versantem, sed de ea tantum loquar Astrologia, quam medicus nosse debet vti corpora inclinans, & alterans arbitrium, & animum immaterialem, & omnibus astris imperantem non tangente, de his igitur Auic. in cant. lib. tract. 1. à n. 100. vsq; ad 104. cap. de aere, & seq. de reb non natur. hæc habet. Sol habet iudicia super aerem, qui quidem manifestatur in temporibus anni ex impræssionibus: climata etiam habent super hæc iudicia (& bene quidem tempora anni proponit, & climata, quia pro temporum, & climatum differentia varios astra sortiuntur effectus, vt de frugibus in primis patet, cum nec omni anni tempore, nec omni climate eedem æquè

gingantur, & creſcant) ſubdit poſtea, aer etiam immutatur, & alteratur ratione alicuius aſtri Orientis, vel Occidentis, cum enim ſol appropinquat inflammatis ſtellis, incendit, & inflammat aerem; hoc ſiquidem verum eſt, in tantum etiam, quod cum inflammata elongantur aliquo modo à ſole, videamus aerem aliquantulum infrigidari. Si etiam ſtellæ, quæ dicuntur infortunatæ fuerint in exaltatione ſua, ſignificabunt ſuper corruptionem animatorum: ſi verò, quæ fortunatæ dicuntur; fuerint ibidem, ſignificabunt ſalutem eorundem omnimodam. Et lib.4.fen.1. tract.4. cap. 1. vbi de febre peſtifera verba facit, verſus medium. Peſtilentiales verò fiunt ex aere turbido, & humido: & febres in aere humido ſunt pluris euentus, ſed ſunt minoris acuitatis, & longioris ſpatij. In æſtate verò ſicca paucæ pluuiæ ſunt minoris euentus, & maioris, acuitatis, & velocioris ſeparationis, & meliora tempora ſunt, quæ ſeruant naturam ſuam, & principium omnium harum alterationum ſunt formæ ex formis cœli facientes eſſe neceſſarium illud, cuius aduentus ignoratur, licet ſint quidam, qui dixerũt in eo aliquid non proportionatum ad cauſam eius, immo oportet, vt ſcias, quod cauſa prima longinqua ad illud ſunt figuræ cœleſtes,

lestes, & propinquæ dispositiones terrestres. Et quando faciunt necessario virtutes agentes cœlestes, & virtutes patientes terrestres humectationem vehementem aeri, eleuantur vapores, & fumi ad ipsum, & sparguntur in ipso, & putrefaciunt eum cum caliditate debili, & quãdo sit aer secundum hunc modum, venit ad cor, quare corrumpit complexionem spiritus, qui est in ipso, & putrefit, quod circundat ipsum de humiditate, & accidit caliditas egressa à natura, & spargitur in corpore causa fluxibilitatis suæ, & fit febris pestilentialis, & communicat multitudo hominum, qui iterum habent in se ipsis proprietatem pręparationis; agens enim solum cum peruenit, & patienti non est præparatio, non accidunt actio, & passio: & præparatio corporum ad illud, in quo sumus de passione est, vt sint plena humoribus malis; nam mũda non forsitan patiuntur ex illo, & corpora debilia iterum patientia sunt ex ea, sicut illa, quę multiplicant coitũ, & corpora dilatatorũ pororũ humida multæ balneationis.

Et Gal. lib. *17*. de vsu part. quis igitur adeo est demens, aut operum naturæ inimicus, qui non ex cute statim, & ijs, quæ primium occurrunt, artem opificis intelligat? quis non statim animo concepit mentem

quan-

quandam esse, quæ vim habeat admirabilē, quæq; terras omnes pręuadens in omnes eius partes extenditur. vbiq; certe animalia procreari videas, quę constructionē habent admirabilem. Quanquam quænam vniuersi pars terra est ignobilior: Attamen mens quædam cernitur ad ipsam à corporibus superioribus peruenisse, quæ si quis contemplatus fuerit, statim substantiæ pulchritudinem admirabitur, primum, ac maximè Solis, post ipsum Lunæ, deinde siderum, in quibus par est, quanto corporis substantia eis est purior, tanto etiam mentem inhabitare corporibus terrestribus meliorem, ac perfectiorem; cum enim in limo, in colluuie, in paludibus, in plantis, fructibusq; putrentibus animalia gingantur, quæ vires illius, qui se se condidit, ostendunt mirificas, quid de corporibus superioribus est putādum: Licet autem ipsam perspicias naturam, vel in ipsis hominibus, si Platonem, Aristotelem, Hipparcum, Archimedem, ac plures alios contempleris. Cum igitur in tanta colluuie (quo enim alio modo quis appellet id, quod ex carne, sanguine, pituita, ac bile vtraq; est conflatum) mens gingatur adeo eximia, quantam eiusdem putandum est esse excellentiam in Sole, Luna, alijsq; sideribus? Mihi quidem, dum

hæc

hæc mente reuoluo, non exigua quædam mens huiusmodi per ipsum etiam aerem nos ambientem videtur esse extensa; fieri enim non potest, cum lucis ipsius Solis sit particeps, vt non etiam vim ab ipso assumat. Nec dubito, quin mihi sis subscripturus, si modo artificium, quod animalibus inest, diligẽter, ac iuste examinaris, neq; (quod dixi) contrariæ de ipsius vniuersi elementis opinioni, quam temere quidam posuerunt, inhæseris; nam si quis nulli sectæ addictus, sed libera sententia rerum cõsiderationem inierit, conspicatus in tanta carnium, ac succorum colluuie tantam mentem habitare: conspicatus item, & cuius vis animalis constructionẽ (omnia enim declarant opificis sapientiam) mentis, quæ homini inest, excellentiam intelliget, tum opus de partium vtilitate, quod prius exiguum sibi esse videbatur perfectissimæ Theologiæ verum principium constituet, quæ Theologia multo est maior, ac perfectior tota medicina. Non igitur soli Medico opus de vsu partium est vtile; sed multo certè magis Medico, Philosopho, qui totius naturę sciẽtiam studeat sibi comparare, eumq; oportet ijs sacris initiari, & c. Accedit Hip. auctoritas ex lib. de aeres, aq. & loc. vbi multa de situ Vrbium, & Regionum vario influxu, ac

Scytharum præſertim infœeunditate, ac varijs hominum naturis, & formis ex aſtrorum aſpectibus, & climatum ſitu. Qui prope libri principiũ hæc aſſerit. Quare qui ea ſtudiosè rimatus fuerit, vniuscuiusq; temporis, ac anni futuri conſtitutionẽ prædicere poterit, qui videlicet morbi communi affectione ciuitatum ſint inuaſuri, tum æſtate, tum hieme, & quæcunque pericula vnicuique ſint timenda ex dietæ, ac victus mutatione, cum enim temporum mutationes, ac aſtrorum ortus, & occaſus obſeruauerit, quemadmodum ſingula horum eueniant, prænoſcet vtique, & de anno qualis ſit futurus; hoc namq; modo ſi quis rimatus fuerit, ac præcognouerit temporum occaſiones, maximè de ſingulis ſciet, vt plurimũq; ſanitatem aſſequetur, & recta via procedet non minima artis ſuæ gloria. Quod ſi cui hæc ſublimiora videantur, is ſi ab hac ſententia diſcedat, diſcet ſanè non minimam partem conferre ad rem medicam ipſam aſtronomiam, ſed omnino plurimum, cum vna cum temporibus, & ventriculi in hominibus mutentur. Et idem Hip. 3. aphor. 12. volens oſtendere aeris alterationem maximè fœtum immutare, hæc habet. Si verò hiemens auſtralis, & pluuioſa, & ſerena fuerit, ver autem ſiccum, & aquilonium, mulie-

res,

res,quibus partus ad ver ineſt, ex quacunq; occaſione abortiunt: quæ vero parient,imbecillos,& morbidos infantes parient, quare vel ſtatim intereunt, vel tenues, & valetudinarij viuunt : cæteris verò mortalibus difficultates inteſtinorum, & lippitudines, ſiccę fiunt, ſenioribus autem deſtillationes quæ cito interiment. Ex his ergo patet aſtrorum, & aeris ad generationem, corruptionemq; viuentium corporum vis,atq; poteſtas frigidis,calidis,humidis,ſiccis,alijsque immodicis qualitatibus, ad cuius euidentiã iterum Hip.5. aphor.62.hæc addit. Quæcunque frigidos, & ſpiſſos vteros habent,non concipiunt,& quæcunq; præhumidos vteros habent,non cõcipiunt, extinguitur enim in his genitura, & quæcunque ſiccos,& magis adurentes; nam ex defectu alimenti corrumpitur ſemen. Quæcunque verò ex vtriusq; mediocrem habent temperaturam, hæ fœcundiores ſunt :& text. 63. eiuſdem. Similiter autẽ,& in maribus, aut enim propter corporis raritatem ſpiritus extra fertur,vt ſemen non tranſmittatur ad os, vel propter ſpiſſitudinem humor non exit foras vel propter frigiditatem non cõcaleſcit ita,vt ad hunc colligatur locum,vel ꝑpr caliditatẽ hoc idẽ accidit,& hæc de his ſatis. Nunc ad ſecundũ quæſitũ accedamus.

DE

DE CAVSA EFFICIENTE. Cap. II.

EFFICIENTEM fœtus causam, cæteraq; eius essentiam constituentia, facilius dignoscemus, si fętus definitionē attulerimus: vtq; à nominis notione incipiamus, per fœtum intelligimus quemcunque conceptum in vtero mulieris existentem, genitum ex virili muliebrique semine simul mistis, & alteratis: Realem autem definitionem, essentialemq; afferentes dicimus fœtum esse genituram fœcundam viri, & mulieris in vtero simul mistam, suoq; spiritu inflammatam, à tēperata dispositione vteri, ac seminis facultate coaceruatam, crasse factamq;, menstruoq; sanguine auctam, & in animal formatam. Quæ videtur esse consona Hip. dictis lib. de natura fœtus in principio, Auic. lib. 3. suæ medicinæ fen. 21. tract. 1. cap. 2. & Gal. in libello de fœtus formatione vbi semen opificis rationē habere ait, ac in lib. de semine passim, & lib. 1. præsertim cap. 1. vbi semen, & opificis, & materiæ rationem habere affirmat ex Hip. sentētia. Dico igitur ex suppositis efficiens, & agens esse ipsius seminis formatricem, vteriq; potentiam, vt Gal. ait lib. 1. de sem.

cap.

cap. 13. his verbis. Verum iuxta primam ex ſemine generationem coaceruatus eſt humor, ex quo vaſa ipſa formantur opifex autem ipſius duplex eſt tum facultas, quæ in ipſo ſemine eſt, tum quæ in vteri vaſis, &c. non enim fœtus ſolius ſeminis opus eſt tanquam agentis, ſed etiam vteri vt adiuuantis, recipientis, & alterantis, ex quo nec omne ſemen fœcundum, nec omnis vterus, & quanquam fœcundum ſemen in ſterilem vterum immittatur, tamen in animal ex mala vteri diſpoſitione non concreſcit, ſicut nec etiam ſemen infœcundum in vterum bene temperatum immiſſum; cum enim agens non agat ſupra ſuam potentiam, ſemen carens ſua iuſta temperie infœcundũ exiſtit, ſicut etiam vterus; agens enim agit in diſpoſitam materiã, & generationi proximam: ſemen ergo cum ſecundum ſui formam agens ſit, ſecundum verò materiam patiatur, ſi vel vis formalis, vel materialis aliquo modo vitietur, fœcundum non eſt, ſicut etiam nec ipſe vterus eo modo diſpoſitus; vterus enim & agentis quoque, & patientis rationem habet, ſicutq; ſemen habet materiam fœtus, ita & vterus nempè meſtruum ſanguinem fœtum nutrientem, & augentem; habetq; formam agentem, quæ eſt eius temperies, & ſicut plantarum ſemi-

na in ſterilem terram proiecta infœcunda fiunt, & inutilia, ſic, & hominis ſemen in ſterilem vterum immiſſum, & è contra licet fœcunda ſit terra, ſi vitium ſeminis adſit, non naſcitur, ſic & in fęcundo vtero ſemen corrumpitur. Quę quidem ſimilitudo in huiuſmodi rerũ explicatione videtur ab Hip. indicata in libello de fœtus formatione, vbi à plantorum in terra incremento multa argumenta depromit.

DE FORMA.
Cap. III.

FORMAM autem plaſmationis fœtus ex dictis colligimus eſſe ipſorum agentium modum operandi, diximus enim genituram ſimul miſceri, inflari, coaceruari, craſſefieri, & augeri; nam hoc modo fœtus in animal cõſurgit; inquit .n. Hip. in princ. lib. de natura pueri. Si genitura ab vtriſq; permanſerit in vtero mulieris, primum quidem ſimul miſcetur, vt pote muliere non quieſcente, coaceruaturque, ac craſſa per calorem euadit: deindè ſpiritum concipit nempe in calido exiſtens, & poſtea matre ſpirante. Deindę vbi ſpiritu repleta fuerit, viam hic ipſe ſibi foras facit, & per mediam genituram ſpiritus erumpit: cum au-

tem

tem ſpiritui calido via foras facta eſt; rurſus alius frigidus à matre inſpirat,atq; hoc facit per omne tempus; caleſcit enim vt potè in calido exiſtens, & ſpiritum frigidum concipit à matre ſpirante omnia autem, quæ caleſcunt, ſpiritum habent: ſpiritus autem erumpit, & ſibi ipſi viam facit, & foras procedit. Id autem, quod caleſcit, rurſus in ſe ipſum alium ſpiritum frigidum trahit per fiſſuram, vnde nutritur. Atq; hoc contingit etiam in lignis,& in folijs, cibisq; ac potibus, ſi fortiter calefiant: eius rei notionem ligna ardentia exhibent omnia enim ligna hoc faciunt,maximè verò ſubuiridia: ſpiritus autem, cum foras procedit, circum cæſuram volutatur id,quod ſemper fieri videmus. Manifeſta igitur eſt ratiocinatio de ſpiritu quod calidus exiſtens in ligno attrahit alterum frigidum, à quo nutritur,& à ſe ipſo dimittit, nam ſi non alterum pro eo,quem à ſe dimittit, attraheret, non volutaretur ſpiritus foras prodiens,omne enim calidum frigido moderato nutritur, & vbi per calfactum fuerit humidum, quod eſt in ligno, in ſpiritum mutatum foras prodit, & qua parte foras exit, ea ipſa calidus, qui ineſt adhuc in ligno, alterum frigidum ſpiritum eius loco attrahit, à quo nutritur. Idem faciunt, & folia viridia cum

enim incenduntur, ſpiritum concipiunt, deinde erumpit ſpiritus, & viam facit, forasq; prodit, & circum volutatur, procedens autem ſtrepitum facit, qua parte inſpirationē præbet. Quin, & legumina, & frumenta, & arborei fructus nucū generis calefacta, ſpiritum habent, qui fiſſura facta foras prodit, & ſi humida fuerint, ampliorem ſpiritum emittunt, & rimam maiorem faciunt. Et quid multis opus eſt? Omnia, quæcunq; calefiunt, ſpiritum emittunt, & alium frigidum viciſſim eius loco attrahunt, à quo nutrimentum ſumunt. Atq; hæ neceſſitates ea gratia à me proditæ ſunt, vt cognoſcatur quod genitura in vtero calefacta ſpiritum habet, & emittit, ſimul autem, & à matre ſpirante genitura ſpiritum habet; cum enim mater frigidum attraxerit ex aere in ſe ipſam, fruitur eo etiam genitura: calida autem eſt vt pote in calido exiſtens, & tunc ſanè ſpiritum habet, & emittit, atq; ip ſa genitura inflata pelliculam acquirit, circuntenditur, quod forinſecus circum ipſam eſt, continuumq; euadit vt pote viſcoſum exiſtens, quemadmodum in pane, dum torretur, tenue quiddam pelliculæ ſpecie in ſuperficiem abſcedit, ac extat; caleſcens enim panis, & inflatus eleuatur: qua parte verò inflatur illic pelliculæ ſpecies excitatur, &

conſiſtit.

consistit. Genituræ autem calefactæ, & inflatæ ex toto pellicula forinsecus circundatur verum circa medium geniturę spiritui transitus extra, ac intra fit per pelliculam, & hac parte tenuitas pelliculæ à genitura distat, & paucissimum quid de genitura inest; ipsa autem reliqua genitura rotunda est in pellicula, &c. Et paulo post de genitura sex dierum loquens. Qualis autem erat, ego referam, veluti si quis ouo crudo externam testam circumcirca adimat, in interna vero pellicula inclusus liquor pellucescat. Modus quidem talis erat (& vt abunde dicam) ruber erat liquor, & rotundus, in pellicula verò fibræ quædam albæ, ac crassæ inesse videbantur cum cruore crasso, & albo obuolutæ: circum autem pelliculas foris cruenta vestigia instar sugillatorũ, iuxta mediũ verò tenue quid eminebat quod mihi vmbilicus esse videbatur, & per illum sane spirationem extra, & intro primum facere apparebat: quin, & pellicula genituram ambiens, ac complectens tota ex illo tenebatur, &c. Et paulò infra. Atq; hæc mihi de huiusmodi dicta sunt, quod genitura in pellicula est, & spiritum habet intro, & foras, & augescit à matre sanguine in vterum descendente, &c. Ibidem. Et augescit volucris in ouo, & coarticulatur

modo eodem, ac consimili veluti puer, &c. Et post medium lib. censeo enim terræ nascentia omnia viuere ex terræ humore, & qualem terra humorem in se ipsa habet, talem etiam nascentia ex ipsa habere. Sic etiã puer viuit de matre in vteris, & quali mater sanitate prædicta est, talẽ etiam puer habet. Et infra. Quemadmodũ etiam quæ in terra crescunt, à terra nutriuntur, & prout terra habuerit, sic etiam nascentia in terra habent; etenim semen vbi deiectum fuerit in terram humiditate quadam ab ipsa impletur (habet enim in se terra omni genum humorem, vt nascentia nutrire possit) impletum autem humore semen inflatur, & intumescit, & vis, quæ in semine leuissima est, ab humore condensari cogitur, condensata autem à spiritu vis, & humore folia producente semen rumpit, & primum folia foras emergunt: vbi verò emerserint, cum non amplius ab humore in semine existente folia nutriri possint, rumpitur inferne semẽ itemq; folia, & semen à folijs coactum vim suam ad inferna demictit, quæ videlicet in ipso restat propter grauitatẽ, & fiunt radices ex folijs distentæ: post quam autem planta iam firmiter radices egerit, & alimẽtum à terra sumit, tunc sane totum euanescit, & in plantam consumitur præter corti-

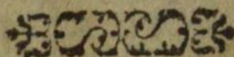
cem

cem,qui solidior est,rursus autem cortex in terra putrefactus progressu temporis euanidus fit, & quædam folia ramos producunt, &c. Infra. Vbi vero solidior facta est, & progressu temporis radices egerit, tũ iam & venas habet amplas, tum ad supernam,tum ad infernam partem:& tunc sane non amplius aquosum ex terra trahit alimẽtum, sed crassius, & pinguius,ac copiosius, quod calfactum à sole efferuescit in extremitates, & fit fructus iuxta cognationem ex quali etiam generatus est. Multus autem ex modico propterea fit, quod singula ex terra nascentia maiorẽ vim ex terra,quàm ex eo,vnde generata sunt, trahũt, & efferuescunt non secundum vnum, sed secundum multa cum autem fructus prodierit, à planta sua nutritur, planta enim a terra trahens fructui transmittit: sol autem fructum coquit,& solidũ facit, quod aquosius in ipso est,ad se trahens. Atq; hæc mihi dicta sunt de his, quæ ex semine nascuntur à terra,& aqua,&c. & inferrius. Quod si quis considerare velit ea,quæ de his dicta sunt ab initio vsq; in finem, inueniet naturam omnem consimilem esse, & ex terra nascentium,& hominum,&c. Ibidem post quam iam articulatus fuerit puer speciebus membrorum ipsius augescentibus, tunc &

oſſa duriora fiunt, & cauantur, atq; hæc à ſpiritu fiunt. Ibidem. Cæterum caro augeſcens à ſpiritu articulatur, & abit in hac vnumquodq; ſimile ad ſimile, denſum ad denſum, rarum ad rarum, humidum ad humidum, & vnumquodq; in propriam regionem abit iuxta cognationem ad id, à quo genitum eſt, & quæcunq; à denſis genita ſunt, denſa ſunt, & quæcunque ab humidis, humida, & reliqua iuxta eandem rationem fiunt in incremento: & oſſa dureſcunt à calore conglutinata, & ſanè ramificantur velut arbor, & tum interna, tum externa corporis adhuc melius articulantur, ipſumque caput diſtantiam acquirit ab humeris, & brachia, ac cubiti à lateribus, & crura inter ſe diſparantur, & nerui exiliunt circum naturas articulorum, & os per ſe diducitur, & naſus, & aures eminent in carne, ac perforantur, & oculi implentur humore puro, & pudendum conſpicuum fit, vtrum tandem ſit, & viſcera coarticulantur, & iam etiam ſupernis partibus ſpirationem facit tum ore tum naribus, & venter inflatur, & inteſtina inflata ſuperne per vmbilicum ſpiritum aſſumunt, ac diſperdunt, & in podicē via fit à ventre, ac inteſtinis foras, & in veſicam via foras. Atq; hęc oīa à ſpiritu coarticulantur, nam inflata diſparantur omnia iuxta co-
gna-

gnationem. Auic.lib.1.ſen.1.doctr.6.cap.2. verſ. fin. cap. hæc confirmare videtur, & lib.3. fen.21. cap. 2. de fœtus agens formatione hæc habet. Cum matrix colligitur ſuper ſperma, tunc prima diſponſitionum, quæ aduenit illic, eſt ſpumoſitas ſpermatis, & eſt ex operatione virtutis formatiuæ: & veritas quidem ſpumoſitatis ipſius eſt ex hoc, quod virtus formatiua mouet illuc, quod eſt: in ſpermate ex ſpiritu animali, naturali, & vitali ad mineram vniuscuiusque eorum, vt figatur in ipſa. De his plura Gal lib.1. de nat.facult. cap.5. & 6.& de anatomia viu.de anotomia matricis agens ſic inquit. In principio enim admiſcentur ſpermata, & fit ſpuma in eis mediante ventoſitate eleuante ampullas; in ipſis enim ſunt tres ſpiritus, ſcilicet naturalis,ſpiritualis, & vitalis, qui mouet materiam quolibet genere motus,quorum quilibet intendit ad generationem propriæ cauſæ materialis, ſcilicet ſpiritus vitalis ad generationem cordis, ſpiritus naturalis ad generationem hepatis, & animalis ad generationem cerebri. Subintrante ergo in profundum ſpermatis ventoſitate,actione trium ſpirituum in medio naſcitur veſicula quædam, ſuperius autem propè alia veſicula, à latere iuxta inferiorem alia: ex prima veſicula formatur ip-

ſum cor; ex ſecunda ſuperius poſita cerebrum: ex tertia hepar. & lib. 1. de ſem. c. 6. Quantum quidem ex ſemine ipſo vterum contingit, hoc ſtatim membrana fit, quemadmodum paulo ante eſt commoſtratū: reliquum vero totum habuit quidem, & ipſum inſitas facultates attractoriam quidem familiarium, per quam attracturum, & alteraturum alimentumque ſibi facturum erat: expulſoriam autem alienorum, & ſuperfluorum: habuit præterea & materias familiares, quas attracturum erat ab vtero, ſanguinem videlicet, & ſpiritum per oſcula, quibus eſt connexum: & ſanè hæc ſtatim à principio per ambientem membranam nō dum duram factam attraxit: ſimul igitur ferebantur, quæ ab vtero attrahuntur ex vaſis, & membrana ſemper magis fiebat dura, atq; ad finem quidem pœnitus dura erat, & cohærens, totumq; fœtum orbiculatim amplectens: ſolæ verò illæ partes perforatæ erant, per quas materiæ ferebantur. Liquet igitur ex dictis forma, & modus fœtum generandi, ſequitur vt de materia verba faciamus.

DE

DE MATERIA.
Cap. IV.

FOETVS igitur materiam ſemen fœcundum poſuimus in definitione vna cum ſanguine menſtruo:non enim poſſibile eſt, vt ſemen ſolum materiam fœtui ſubminiſtret, vt animal tam magnum euadat, ſed alia adiuuante materia opus habet: ipſum enim tanquam fermentum totam aduenientis materiæ maſſam diſponit,& ebullire facit,vt Gal.ait lib cit.de viuorum anatomæ; ſemen enim ex ſe ſolo tanquam materia non poteſt animal perficere, ſicut nec etiam ſemina in terram proiecta, integra plantarum materia ſunt. Vnde ipſum ſanguinē menſtruum potiſſimam fœtus materiam fatetur Gal. lib. 2. de ſem. cap. 2. ſic inquiens. At verò in animalibus ſubiecta ad generationem ipſorum ſubſtantia menſtruum ſolum eſt, velut Ariſtoteles dixit, principium verò motus ex ſemine accedit: & ſane etiam ipſe Athæneus ſimiliter vt Ariſt. materiam generationis animalis in menſtruo collocat facultatem vero motoriam in maſculo ſemine. Vbi Gal. non videtur negare ſemen etiam materiæ vim habere, ſed vult menſtrua tanquam abundantiora

magis

magis fœtui iam adulto, & animali facto esse materiam nutrientem, & augentem: quod si de primo principio generationis fœtus loquamur, falsum est semen non esse etiam nutrimentum, & materiam, cum sanguis sit potentia semen, & ipsum semen ex sanguine magis digesto fiat, & generetur, vt Auic. ait lib. 3 fen. 20. tract. 1. cap. 1. Et idem Gal. in princ. lib. de sem. fatetur semen materiæ, & opificis ratione habere, q̃ euidētissime patet in neruis, arterijs, venis, alijsque corporis partibus, in quibus seminis materia remanet, adeò vt nunquam discissa reuniantur, vel in pueris rarissimè, licet comparatiuè quidem ad menstruum exigua semen materia sit. De semine igitur, & sanguine menstruo vberius agentes tanquam fętus potissima causa, & materia, quæremus primo de semine quid sit, & quomodo generetur, deinde de menstruo sanguine materiam prosequemur.

DE SEMINE.
Cap. V.

FOECVNDVM igitur semen aliud nil est, quā viri, & mulieris sanguis nutritioni superuacuus, spiritu mistus, dealbatus, viscidus, & crassefactus in venis primo,

ac præcipuè in flexuosis alteratus, beneque coctus, in testibus demum perfectus, in vteroq; mulieris misto, & vnito. Spiritum, proponit Arist. lib. 2. de generat. animalium cap. 3. Hip. lib. de natura fœtus, vbi semen spiritu plenum affirmat, ac præsertim vitali, ex quo facile argumentum sumi potest admodum Veneri indulgentes non esse multum vitales; seminis enim emissione vitalis spiritus dissipatur, vt Gal. ait cap. 16. lib. 1. de sem. & cap. 5. eiusdem de spiritu seminis contra Arist. loquens. Neque enim, quod spiritu vitali plenum est, te latet; tu enim vnus es, qui semen spumæ probe assimilasti multas bullas, paruitate inuisibiles singulatim in vnum conuenientes ipsum operari tradens. Tu etiam fabulam non reprehendisti, quæ Venerem ex ipso natam esse tradit. Et cap. 16 Neq; verò solum seminariam humiditatem ab omnibus animalis partibus auferri continget hoc tẽpore, sed etiam spiritum vitalem; nam & hic ex arterijs vna cum seminali humiditate euacuatur. Quare non mirum est immoderato coitu vtentes imbecilliores reddi à toto corpore vtroq; sincerissimo ablato, accedente insuper voluptate, quæ ipsa per se sufficiens est vitalem firmitatem dissoluere, adeo vt iam quosdam ex nimia voluptate,

ac iucunditate mortuos eſſe conſtet. Et c.8. ſemen quidem trahit ad ſe per vaſa ad vterum pertingentia ſanguinem, & ſpiritum vtrumq; ad ſuam propriam cauitatem. Et paulo poſt. In permixtione namq; ad ſemen muliebre multæ bullæ ruptæ ſunt, ex quibus intro, & ad profundum ſpiritus ſe ipſum ſeruare cupiens ceſſit; neq; enim velut vapor erat, ſed per ſe mobile principiũ animalis, quemadmodum, & ventriculum, ſiuè cauitatem humorem continentem plenum ſpiritus ipſi ſemini produxit. Et 9. de vſu part. cap. 4. quod autem ad præſens inſtitutum attinet, ſat erit flexus varici formis (in quo ſanguis, & ſpiritus ad ſpermatis generationem accommodi adaptantur) meminiſſe, & lib. 14. cap. 10. Ipſum autem ſemen ſpirituoſum eſt, ac ſpumoſum, vt ſi extra effuſum aliquando fuerit, paulo poſt diminutius multo appareat quam cum initio exciderat, deriueturq; citiſſimè præ viſcoſitate, neq; quemadmodum muccus, & pituita diutiſſime perdurant, neq; ſiccantur molemque æqualem ſeruant; tenuis enim, & aquoſa, ac cruda horum: craſſa autem, & viſcoſa, ac ſpiritu vitali plena, ipſius ſpermatis eſt humiditas, & lib. 6. cap. 0. cum enim ad omnes, vt diximus, partes natura breuiſſimo interuallo arterias, & venas adducat;

ducat;

ducat:ad ſolos omnium teſticulos,& mammas non à propinquis vaſis, ſed longinquis duxit nequaquã primi ſcopi oblita,ſed meliorem alium ſecuta; lac enim, ac ſemen ex ſanguine ex acte cocto generantur coctionis autem perfectionem tempus moræ ac conſuetudinis cum vaſe ferente ipſis tribuit; mora enim ex neceſſitate accidit in longioribus: longiora verò ſemper ſunt, quæ à longinquo veniunt. Conuenienter igitur teſticulis, ac mammis natura non à propinquis vaſis, ſed longiſſimo interuallo ſanguinem, ac ſpiritum adducit. Atqui ſi ſemen ipſum confici exactius oportebat, ſola interualli longitudo ipſi non ſufficiebat, quo modo lacti: alioqui natura fuiſſet iniuſta, ſi inæqualibus, ac diſſimilibus æqualia, ac ſimilia omnino tribuiſſet ob eam igitur cauſam non à longinquo modo venas, & arterias ad teſticulos vt ad mammas deduxit, ſed præterea multipliciter eas, prius quàm inſerat, inuoluit. Et idem Gal. lib. de ſpermate. Sperma viri fortius eſt, & calidius muliebre: muliebre verò nutrimentum eſt ſpermatis virilis. Secundum igitur naturam ſpermatis vt ex ſubtiliori natura quatuor humorum procreati in coeundo emittitur completum,ac animatum,ac tunc ſpermati muliebri aſſociatum recipitur cũ

quo-

quodam ſpiritu in matrice,& ibi impinguefcit ex matricis calore, & fomento, ſpiritu per arterias ſubtiles attracto; alius enim ſpiritus eſt ille, qui venit per arterias ſubtiles, & fouet matricem exterius, alius eſt, qui cũ vtroq; ſpermate in eam intrat: & ille ſpiritus, qui exterius eſt, non permittit exire ſpiritum interiorem, ſed conſtringit eum ad fouendum infantem, & calefaciendum: poſtea verò venit in matricem quidam alius ſpiritus exiſtens ex ſubtiliori natura ſanguinis, qui iungens ſe ſpermati vertit in naturam carnalem per matricis calorem, ſicut hepar vertit phlegma in ſanguinem in duobus vaſis, in quibus operatur fortiter operã ſuam cum virtute fellis. Et ibidem cap. de ſpiritu quid ſit, & qualiter operetur ſpermatici ſpiritus virtutes ſunt tres, quarum prima eſt neceſſitas, ſecunda virtus, tertia organum: neceſſitatis duo ſunt opera; nam calorem cuſtodit, & ſpiritum animalem nutrit: virtus verò eſt complementum: organum verò diſcernit omnia ex opere animæ: ſpiritus autem ille, cuius origo eſt à corde, porrigit ſe per arterias, & venas dans in venis ſanguinem, mutando ſe in calorem naturalem, & ſpiritualem vitam: fumus autem progrediens ex calore ſanguinis eſt nutrimentum ipſi ſpiritui, qui fumus ſpiritualis

mittit

mittit se à venis in arterias existens animatio totius corporis, & nutrimentum. Quæ Auic. lib. 3. fen. 20. tract. 1. cap. 1. penitus cõfirmauit, vbi pluries mixtionem spiritus, & seminis fassus est.

Altera particula, qua sanguinem posuimus eo modo dispositum, coctum, & alteratum ipsius seminis partem, & materiam, partim patet ex dictis, partim ex dicendis euidentius demonstrabitur. Ad cuius euidentiam Gal. lib. 2. de semine cap. 4. sanguinem optime coctum ipsum semen appellauit his verbis. Nè igitur frustra generatum esse semen muliebre dicamus; melius enim erat ipsos castigato sermone dicere impossibile esse fœminam, & sanguinarium habere excrementum, & semen generatiuum; ipsis enim ob temperamenti frigiditatem sanguis superuacaneus coarceruatur; forti autem caliditate opus est ad generationem seminis ex acte elaborati, & per cocti: & humidior quidem est fœmina, ac frigidior: calidior autem, ac siccior masculus. Rationabiliter igitur alteri quidem deest quid ad ex actam seminis per coctionem alteri vero impossibile est sanguinarium excrementum habere præ caliditate, & siccitate id ipsum totum resiccante. Ob id igitur, & animalia, quæ sicciori temperamento prædita sunt;

velut

velut plurimæ gallinæ, & ex piſcibus non pauci oua generare ſolent citra maſculi conuerſationem : deeſt autem etiam his quippiam ad perfectionem, ſi non aſſumant ex illo caliditatem. Non tamen impoſſibile eſt animo concipere tale temperamentũ animalis corporis, vt perfectum animal generet absq; alterius permixtione : animal tamen perfectum in ſe ipſo concipere verè difficile eſt, & fortaſſis impoſſibile. Et lib. 1. de ſem. cap. 6. aperte aſſerit venas, & arterias ſemen operari, quod alias fieri non poſſet, niſi ex ſanguine optimè elaborato ſemẽ fieret, & in teſtibus affirmat maiori copia generari quia ipſis ſinceriſſima exacte inſit ſeminis qualitas. Et cap. 12. de generatione ſeminis loqueus. Apparet igitur arteria, & vena in vtrumq; teſtem non recta via ſicut in alia omnia procedere, ſed multiformiter ad pampinorum vitis, aut hederarum ſimilitudinem inuolui. Vnde ſanè puto etiã ipſis artis diſſecandi corpora peritis in mentem veniſſe, vt aliqui quidem hederiformem, alijsq; pampinoformem ipſarum naturam appellarent. In multis itaq; huiuſmodi vertiginibus, quas faciunt prius, quam ad teſticulos perueniant, licet tibi videre ſanguinẽ paulatim albeſcentem, & ad finem, poſt quam iam teſtem contigerit vas

ipſum,

ipſum, ſeminis ſubſtantia in ipſo manifeſte apparet. An verò & ex teſtium natura alterationem aliquam aſſumat, alias impoſſibile ſit ipſum perfici, in præſens conſiderare prætermittamus: ſequamur autem, ſi vis, primum Ariſtotelem, quod teſtes ad ſeminis generationem nihil conferunt. Quare non plurimam, ſed totam ſeminariam humiditatem tum arteria, tum vena operãtur. Natura itaque eſt ipſis generatiua ſeminis, verum ex ſanguine ipſum generarunt per multum tempus in eis verſato; hæc enim eſt vtilitas vertiginis, & obuolutionis: alteratur autem vtiq; ſanguis tranſiens in ſemẽ omne autem alterans in ſui naturam ducit id, quod alteratur, quod ſanè etiam apparet; album enim, & craſſum, & viſcoſum eſt ſemẽ, aptum, vt arteriæ, & venæ nutriat corpus. Et cap. 8. Semen equidem trahit ad ſe per vaſa ad vterum pertingentia ſanguinem, & ſpiritum. Ex quo colligi poteſt ſemen ſanguine nutriri, & per conſequens ex ſanguine produci, cum vnumquodq; ſimile appetat, vt Philoſophus ait, & Gal. quidem dicto cap. 12. & in lib. de nat. facult. paſſim affirmat vnamquamq; corporis particulam habere familiarium, & conſimilium attractricem. Et clarius cap. 16. *V*naquæq; animalis pars humorem ad ſe loco alimenti in-

 fluentem

fluentem in ſui ipſius naturam permutat: eſt autem vnicuiq; particulæ hinc eſſe, quod videlicet eſt non ſecundum humorum, qui ei inſunt, naturam, ſed ſecundum ſolidorum corporum ſubſtantiam, à quibus etiam contentis iam humoribus alteratio contingit. Verum ſi quidem hoc ita habet, continetur autẽ in teſtibus ſeminarius humor, ab huiuſmodi vtiq; corpus ipſorum nutritur: vnaquæq; autem particula ſibi familiariſſimum operatur alimentum: monſtratum porro eſt & arterias, & venas ſemen operari. Arterias autem, & venas ex ſemine genitas aſſeruit tum alibi, tum lib. de fœtus formatione, & lib. citato de ſemine cap. 5. & 10. vbi hæc habet. Principium autem plantatiuum omnium primum habet, quod non ex ſanguine, ſed ex ipſo ſemine arteriã, venam, & neruum, os item, & membranam producit. Et cap. 12. omne vero alterans in ſuam naturã ducit id, quod alteratur, quod ſane etiam apparet; album enim, & craſſum, & viſcoſum eſt ſemen aptum, vt arteriæ, & venæ nutriat corpus. Ex quibus firma manet noſtra cõcluſio eo vnumquodq; gingi, & nutriri, & conſequenter cum ſemẽ ſanguine nutriatur, eo vtiq; genitum eſſe. Cõfirmat id Gal. lib. 9. de vſu part. c. 4. & lib. 16. c. 10. & li. 14. c. 10. ſic inquiẽs. Cauſa verò gene-

generationis huius hæc est: ex ijs vasis, quæ ad matrices accedunt, (quæ ad latera ipsarũ distribui diximus) quæ pars fertur deorsum, inuoluitur modo persimili ijs vasis, quæ in testiculos masculorum perueniunt, vena enim superiacet, subiacet autem arteria vtraque flexus multos, numeroq; æquales efficientes instar capreolorum quorundam varie implexorum, quo implexu sanguis, & spiritus, qui ad testes feruntur, diutissime coquuntur, clareq; cernas humorem, qui in primis flexibus habetur, adhuc sanguinem, in sequentibus deinceps magis, magisq; albescere, quoad in omnium postremis totus albus omnino fuerit redditus, qui flexus postremi in testes terminantur: testes verò, cũ sint laxi, & cauernosi, humorem, qui in vasis cœptus erat concoqui, excipientes & ipsi rursus per coquunt perfectius quidem ad fœtus procreationem masculorum testes, maiores cum sint, & calidiores; ac tum propter interualli longitudinem, tum propter vasorum cõcoquentiũ robur exactius iam elaboratum sit id, quod in eos descendit: imperfectius autem testes fœminarum id efficiunt, vt qui humidiores sint, ac frigidiores, minusq; exacte coctum humorẽ excipiunt. Cur autem sanguis cum in vasis diutius moratur, albescat, si quis eorum meminerit, quę

in lib. de nat. facult. demonſtrauimus, cum ſpero facile inuenturum; demonſtrauimus enim in illis partem omnem alimentum ſibi ipſi aſſimilare. Quid igitur mirum eſt, ſi, cum tunicæ vaſorum ſint albæ, ſanguinem in formam ſibi ipſis ſimilem tranſmutent? An forte quæret aliquis, cur in nullo alio vaſe id accidere cernatur? Cui promptum eſt reſpondere, quod in nullo vaſe ſanguis ita diu moratur; neq; enim vlli alteri vaſi, nō dico flexus tam multi inſunt alij alijs cumulati, ſed ne vnicus quidem omnino ineſt. Quod ſi moraretur diù, nec præter flueret, ac repente vacuaretur, liceret & in alijs quibuſdam animalis partibus ſuccum huiuſmodi reperire; quamquam & vaſis cuiusque humidum natiuum, à quo ipſorum tunicæ nutriuntur, eſt huiuſmodi. Quare nil mirandum eſt, ſi in prædictis flexibus ſanguine velut ſtagnante ſuccus ſpermaticus congeratur, quem cum teſtes exceperint, perfecte quidem in maſculis, imperfectius vero vero in fœminis conficiunt. Et Hip. lib. de genit. Genitura viri prouenit ab omni humido, quod in corpore exiſtit, vt quod robuſtiſſimum eſt, ſecernatur. Argumentum autem eius, quod robuſtiſſimum ſecernitur, hoc eſt, ꝙ à Veneris vſu paucula adeo re emiſſa imbecilles reddimur. Ibidem. Por-

ro

ro genituram dico à toto corpore secerni & à solidis, & à mollibus partibus, & ab humido omni in toto corpore. Auic. lib. 3. fen. 20. tract. 1. c. 1. Sublimis Deus creauit duos testiculos, sicut sciuisti, qui sunt membra principalia, in quibus generatur sperma ex humiditate delata ad eos in venis, quæ est quasi superfluitas cibi quarti in corpore toto, & est sanguis magis digestus, & magis subtilis. Et hæc de his satis. Sed quia dictũ est semen esse sanguinem nutritioni superuacuum, firmius id probandum est, ac de nutritutionis modo, & speciebus aliqua dicenda.

DE NVTRITIONE.
Cap. VI.

SEMEN esse superfluum alimenti docent allata ex Auic. vltimo loco, & dicta ab Hip. lib. de alimento, dum inquit, lac, & sanguis alimenti sunt redundantia, vbi per sanguinem ipsum semen potissimum intelligere visus est, cum semen perfectissimus sanguis sit, sanguisq; ipse sit potentia semen, & semen in sanguinis ipsius vasis generetur. Quod etiam experientia certissimum est; nam videmus pueros nondum puberes absq; semine viuere, & probe nutriri, sicut etiam verisimile est senes ali-

quos ſemen non emittere ex eius penuria, & nihilominus nutrimentum perfectè ſumunt: iuuenes autem, & in florenti ætate conſtituti licèt ſemen aliquando temperate emittant, nutrimentum ſibi non adimũt, immo ipſa natura per ſe aliquando in ſomno emittit ad ſe exonerandũ, ex quo iuuamentum aduenit, & Hip. dicebat ſeminis emiſſionem morbis à pituita vtilem eſſe: modum autem tradendo dixit ſomnum, cibum, Venerem, ac exercitia mediocria eſſe debere. His igitur miſſis de nutritione agendum eſt, quam definientes ad clariorẽ doctrinam dicimus cum Gal. lib. 1. de nat. facult. cap. 11. eſſe eius, quod nutrit ad id, quod nutritur, aſſimiliationem. Quam definitionem etiam cap. 8. indicauit his verbis. In nutritione vero ei, quod iam factum eſt, id, quod affluit, efficitur ſimile. Et lib. 3. de temperament. cap. 1. finem verſus. Neq; enim aliud nutritio eſt, quam aſſimilatio perfecta. Et lib. 1. de nat. facult. cap. 5. Ergo naturæ opera, dum adhuc in vtero geſtatur, ac fingitur animal, omnes ſunt corporis particulæ: edito vero in lucem commune in omnibus naturæ opus eſt earum ad perfectam magnitudinem perductio, poſtea vero etiam vt omnes, quantum fieri poteſt, perdurent, molitio. Actiones, quæ

tribus

tribus his operibus respondent, necessario tres sunt, vna scilicet cuique generatio, auctio, nutritio: verum generatio simplex quædam actio naturæ non est, sed ex alteratione, formationeque composita, vt enim os fiat, item neruus, vena, & reliquarum quælibet, alteratam esse oportet subiectam, vnde animal fit, substantiam: vt vero congruentem figuram, & posituram, & caua quædam, & vel enata, vel adnata, aliaq; id genus habeat, effingi eam oportet, quæ alteratur, materiam, quam vtiq; animalis materiam appellans veluti nauis ligna, & imaginis ceram, minimè errabis. Auctio vero solidorum animalis partium, quarum esse formationem iam diximus, augmentum, ampliatioq; in longum, latum, & profundum est. Nutritio autem ijsdem partibus appositio quædam est, sed sine distentione. Et cap. 6. de generatione animalium verba faciens alteratricem, ac formatricem proponit tanquam eius adiutrices. Et cap. 7. de auctrice loquens eam vna cum facultate nutritiua in his, quæ in vtero gestantur, adesse affirmat tanquam alteratricis, & formatricis ministras: post quam vero perfectam magnitudinem animal adeptũ est, toto post editionem tempore vsq; ad ætatis vigorem auctricem dominari, & auxiliatrices, ac ve-

luti miniſtras eius ait eſſe alteratricem, ac nutritiuam, eiusq; proprium eſſe in omnem partem proferre, quæ iam nata, genitavè ſunt, ſicq; ſolidas corporis particulas appellat: auctricisq; modum enarrans veſicas ſuum extentas, & inflatas proponit, quæ quantum augentur, tantum etiam extendi, & tenuiores reddi affirmat: quod ſi eam tenuitatem ſarcire poſſemus, quemadmodum natura facit alimento, hæc vera auctio dici poſſet; naturam enim ſolam continuitate ſeruata, minimeq; diuulſam in tres dimenſiones continuum extendere poſſe aſſeruit. Et cap. 8. eiuſdem hæc habet. Quod enim in nutrimenti affluit ſpecie, quum id corporis eius, quod nutritur, omni parti affigitur; actio ipſa nutritio eſt: cauſa vero huius ipſa facultas. Et alteratio quidem hic quoq; ipſius actionis genus eſt, non tamen talis, qualis erat in generatione, ibi namque, quod os non erat, poſtea factum eſt os: in nutritione vero ei, quod iam factum eſt, id, quod affluit, efficitur ſimile: ita non immerito alterationem illam nominamus generationem, hanc aſſimilationem. Et paulo poſt. Quippe ſumma rei ſic habet. Generatio, auctio, & nutritio prima naturæ opera, ac veluti capita ſunt. Itaque etiam effectrices horum facultates primæ, principesque tres ſunt.

ſunt. Deſiderant tamen (vt iam dictum eſt) tum ipſarum inter ſe, tum aliorum miniſterium. Ac quæ quidem generatrix, auctrixq; deſiderent, dictum iam eſt. Quæ autem facultas nutrix requirat, nunc dicetur, videor enim monſtraturus tum inſtrumenta ipſa quæ ad naturalem nutrimenti molitionem comparata ſunt, tum eorum facultates propræter hanc eſſe cõditas. Et infra facultatis huius actionem demonſtrans ait eam eſſe aſſimilationem, cumq; ipſa fieri nequeat, niſi aliqua ſit ſocietas, ac qualitatum conformitas, idcirco nec quodcunque animal quocunq; cibo vti, nec quibus nutriri poteſt, protinus nutriri, huiusque neceſſitatis cauſa pluribus alterationis nutrimenti inſtrumentis cuiq; animali opus eſſe, vtq; album nigrum reddatur, vel nigrum album, omnes, quę in medio horum ſunt, alterationes requiri, quodq; molliſſimum eſt, non poſſe vno ſtatim impetu durum fieri, nec quod duriſſimum, illico molliſſimum. Et paulo poſt. Quippe caro ex ſanguine non magno negocio fit; ſi enim eatenus naturæ ope craſſeſcat, vt conſtantem ſubſtantiam habeat, nec etiam ſit fluuida, prima, & recens concreta caro iam exiſtet. Et inferius alteram inſtrumentorum neceſſitatem aſſignans, nempe excrementorum naturam, ſic

ſubdit.

ſubdit. Altera eſt excrementorum natura; ſicuti enim herbis nutriri planè non poſſumus, tametſi pecudes ijs nutriuntur, ita radicula quidem nutrimur, ſed non ita vt carne; hanc enim totam natura noſtra propemodum vincit, mutatq; & alterat, ac ſanguinem ſalubrem ex ea creat: in radicula vero, quod quidem cõueniens eſt, & tranſmutari poteſt, quamquam ægrè planè, nec ſine plurima concoctione, omnino id minimum eſt, ſed tota paulò minus excrementoſa eſt, & pertranſit quidem concoctionis inſtrumenta: cæterum exiguus ex ea in venas aſſumitur ſanguis, nec is in totum vtilis. Quare alteram rurſus ſecretionem eorum, quæ in venis ſunt, excrementorum deſiderauit natura, quibus etiam alijs opus erat vijs, per quas ducerentur ad exitum, quo ſcilicet ſalubribus ſuccis minimè officerent: præterea quibus exciperentur veluti receptaculis quibuſdam, in quibus poſt quam ſatis magna collecta vis eſſet; mox excerneretur. Ergo hoc ſecundum particularum in corpore genus, quod nutrimenti excrementis ſit deſtinatum, inuenimus. Eſt etiam aliud tertium genus pro bonis ſuccis vndiq; per totum corpus deferendis inſtitutum, eſtq; id veluti viæ quędam numeroſæ per totum corpus ſectæ; vnus namque

omnibus

omnibus cibis introitus per os est: at non vnum est, quod nutritur, sed plurima, ac plurimum inter se distantia. Ergo admirationi esse vnquam non debebit instrumentorum numerus, quæ nutritionis gratia natura condidit; alia namq; idoneum cuique particulæ nutrimentum alterando præparant, alia separant excrementa, alia transmittunt, alia suscipiunt, alia expellunt, alia salubrium succorum in omnem partem ferendorum sunt viæ. Et in princ. seq. cap. asserit vnum finem tot instrumentorum solam esse nutritionem. Subdens. Oratio vero eius nominis est ad id, quod nutritur, eius, quod nutrit, assimilatio: porro hæc vt fiat, agglutinantia, siuè adhærentia præcedat, oportet: sicut etiam vt illa fiat, appositio; postquam enim succus is, qui omnem animalis particulam nutriturus est, à vasis excidit, in totam eam primum dispergitur, mox adiungitur, deinde agglutinatur, demũ assimilatur. Et de his plura Auic. lib 1. fen. 1. doctr. 6. & Hip. de alimento, vbi tres alimẽtorum species proponit, vnum quod nutrit, aliud, quod quasi est nutriens, aliud demum, quod nutriturum est, quam homonimiam Gal. explicans ad finem lib. 1. de san. tuen. sic inquit. Quippe ei, quod prima significatione alimentum, siuè nutritio est,

substan-

ſubſtantiæ ipſius fluores rectè opponas: ei vero, quod in ſecunda ſignificatione accipitur, tum hemorragiam, tum vno verbo omnē ſanguinis inanitionem: ei vero, quod tertio ſignificato dicitur, vomitum, & lienteriam. Et clarius cap. 11. lib. 1. de nat. facult. eundem Hip. locum explicans. Ac propriè quidem nutrimentum eſt, quod nutrit: quod verò veluti nutriens eſt, nondum tamen nutriuit, eiuſmodi ſcilicet eſt, quod agglutinatur, vel quod apponitur, id proprie nutrimentum non eſt, ſed æquiuocè: quod autem in venis eſt, atque hoc etiam magis quod in ventriculo eſt, id tanquam nutrimentum aliquando ſit, ſi probe concoctum fuerit, nutrimentum appellatur. Ad hunc modum edulia quæq; nutrimenta vocamus, non vtique quod iam animal nutriant, neq; quod talia ſint, qualia ſunt, quæ nutriunt, ſed quod nutritura ſint, ſi probe ſint concocta; id namq; eſt, quod ab Hip. dicitur. Nutrimentum, quod nutrit, Nutrimentum, quod nutriturum eſt; ſiquidem quod iam aſſimilatur, nutrimentum appellauit, quod vero tale eſt, quale illud nempè appoſitum, agglutinatum vè genus, veluti nutrimentum. Reliquum omne, ſiue id in venis continetur, ſeù ventre, futurum nutrimentum. His ergo ita firmitatis expli-

plicandum videtur, quod alimentum intelligamus, cum dicimus ſemẽ eſſe ſanguinem nutritioni ſuperuacaneum. Cui obiectioni reſpondentes aſſerimus nos intelligere per ea verba ſanguinem magis pinguem, ac ſeminis naturæ magis familiarem, non enim intelligimus humiditates alimentales, vel roridas, ſiuè appoſitas, vel agglutinatas; hæc enim coitus tempore nequeunt regredi intra vaſſa, quod de aſſimilatis minus dicẽdũ eſt, præſertim cum in ſeminarijs vaſis circa principia ſanguis euidenter appareat poſtea in ſemen mutandum, in immodicoq; coitu etiam ſanguis eiaculari videatur. Quę conſona ſunt Gal. tum alibi, tum præſertim lib. 1. de ſem. cap. 12. vbi arterias, & venas ſemen ex ſanguine operari manifeſte affirmat. Subſequitur modo, vt de menſtruo ſanguine verba faciamus, vſumque eius ad fœtum, totamque muliebrem naturam explicemus.

DE SANGVINE MENSTRVO. Cap. VII.

QVANTVS quidem ſit menſtrui ſanguinis vſus tum ad procreationẽ, tum ad augmentum ſimul, & fœtus nutritionem, luce meridiana clarius eſt,

&

& Hip.quidem lib.de nat.fœtus hanc veritatem confirmans ſic argumentatus eſt. Atq; hæc mihi de hoc dicta ſunt. Quod genitura in pellicula eſt, & ſpiritum habet intro, & foras, & augeſcit à matre ſanguine in vterum deſcendente; menſes enim non prodeunt, vbi mulier conceperit intra ſe ipſam, ſi puer ſanus fuerit, & permanere debet, niſi in quibuſdam primo menſe modicam ſui indicationem faciant: verum ſanguis à toto corpore mulieris deſcendens in orbem forinſecus pelliculam circumſtat, ſimulque cum ſpiritu ſanguis intra per pelliculam trahitur, qua parte perforata eſt, & à genitura diſtat, congelaturq;, & futuro animali augmentum præbet: cum autem tempus acceſſerit, rurſus aliæ pelliculæ intra primam pelliculam tenues, & multæ circũtenduntur eo modo, quo prima pellicula facta fuit: ſunt autem & hæ ab vmbilico extentæ, & inter ſe mutua ligamenta habẽt. Cum verò iam hoc factum eſt, ex deſcendente a matre ſanguine, & congelato caro fit: iuxta mediam autem carnem vmbilicus diſtat, per quem ſpirat, & alimentum, ac incrementum capit: at vero mulier cum vterum gerit, à menſibus non prodeuntibus propterea non dolet, quod ſangius non cõturbatur aceruatim abire ſolitus ſingulis

menſibus

mensibus, sed procedit sensim, & modicè citra dolorem in vterum ipsum, & quod inest intus in vtero, augescit: singulis autem diebus ea gratia procedit, & non semel per mensem, quod genitura in vtero existens semper à corpore trahit, prout vires, tum ipsa, tum spiratio habet: & primum quidem modica spiratio fit, & sanguis modicus à matre procedit, cum vero spiratio amplior redditur, magis sanguinem trahit, & vberior is in vterum descendit; atqui vterum non gestantibus, vbi menses non prodierint, propterea dolor oboritur. Primum quidem sanguis in corpore singulis mensibus turbatur ab huiusmodi necessitate, quod mensis à mense multum differt, & secundum frigiditatem, & caliditatem, atq; hoc percipit mulieris corpus; humidius enim est, quàm virile: vbi autem turbatus est sanguis, & venas impleuit, ab ipso descendit, qualis ab initio naturæ fuit. Quare si quidem euacuatur à sanguine mulier, in ventre concipit, si vero repleta fuerit, non; nam vacuis vteris, & venis à sanguine factis mulieres in se fœtus concipiunt; etenim post menstrui sanguinis purgationem mulieres in ventre concipiunt: causa iam dicta est: quando autem conturbatus, & secretus sanguis foras non procedit, sed in vteros, vteri autem nõ

hiauerint,

hiauerint, tunc ſanè à ſanguine diutius immorante vteri caleſcentes reliquo corpori calorem tranſmittunt, quandoq; etiam ſanguinem in venas corporis diſtribuunt, vt & venæ repletæ doleant, & tumores laxos producant: quandoq; etiam periculum eſt, nè claudicatio ex hoc inducatur: aliquando & veſicam obſident, præmuntq; ac claudũt veſicam, & vrinæ ſtillicidium inducunt: aliquando pleni quoque ſanguinis exiſtentes vteri procidunt aut ad coxendices, aut ad lumbos, & dolorem exhibent: aliquando vbi ſanguis quinq; aut ſex menſes in vteris moram traxit, putrefactus pus fit, & quibuſdam pus per pudendum exit, ſed & alia multa huiuſcemodi mala mulieribus fiunt, vbi lunares purgationes non procedunt. Sed quid opus eſt ea hic recenſere? referentur enim in muliebribus morbis. Verũ iam repetito eo, quod reliqui, ſermonem abſoluam. Cum autem generatur caro, tunc pelliculæ augeſcente in vtero ſanguine etiam ipſæ augentur, ac ſinuantur, & præſertim externæ, & ſanguis à matre deſcendens, quem ſanè caro ſpirans attraxerit, in incrementum cedit, & ſi vtilis non ſit, in ſinus pellicularum ſecernitur: & vbi ſinuatæ factæ fuerint. ac ſanguinem ſuſceperint, tunc iam ſecunda appellatur. Et tantum de hoc

mihi

mihi dictum sit. Cæterum caro augescens à spiritu articulatur, & abit in hac vnumquodq; simile ad simile, densum ad dẽsum, rarum ad rarum, humidum ad humidum, & vnumquodq; in propriam regionem abit iuxta cognationem ad id, à quo genitũ est, & quæcunq; à densis genita sunt, densa sunt, & quæcunq; ab humidis, humida, & reliqua iuxta eandem rationem fiunt in incremento, & ossa durescunt à calore conglutinata: & sanè ramificantur velut arbor, & tum interna, tum externa corporis adhuc melius articulantur, ipsumq; caput distantiam acquirit ab humeris, & brachia, ac cubiti à lateribus: & crura inter se disparantur, & nerui exiliunt circum naturas articulorum: & os per se diducitur, & nasus, & aures eminent in carne, ac perforantur, & oculi implentur humore puro, & pudendum conspicuum fit, vtrum tandem sit: & viscera coarticulantur: & iam etiam supernis partibus spirationem facit tum ore, tum naribus: & venter inflatur, & intestina inflata superne per vmbilicum spiritum assumunt, ac disperdunt: & in podicem via fit à ventre, ac intestinis foras, & in vesicam via foras. Atq; hæc omnia à spiritu coarticulantur, nam inflata disparantur omnia iuxta cognationem suam. Etenim si velis

fiſtulam veſicæ alligare, & per fiſtulam immittere in veſicam terram, & arenam, & plumbi tenuia ramenta, inſuperq; infuſa aqua in fiſtulam inflare, primum quidem illa aquæ permiſcentur, deinde verò temporis progreſſu inflata ſecedent, & abibit plũbum ad plumbum, arena ad arenam, terra ad terram. Et ſi quis ipſa arefieri permittat, & diffracta veſica contempletur, inueniet ſimile ad ſimile progreſſum eſſe. Sic ſane etiam genitura, & caro coarticulatur, & vnumquodque in ipſa ſimile ad ſimile abit. Et paulo poſt. Et factus iam eſt puer, & ad hoc peruenit fœmella quidem in quadraginta, & duobus diebus, vt longiſſimè primam coagmentationem, & coarticulationem accipiens. Maſculus verò vt longiſſimè in triginta diebus; vt plurimum enim hoc tempore, aut paulò breuiore, aut longiore articulatio ipſis contingit; nam & purgatio fit à partu vt plurimum in fœmellis quidem diebus quadraginta, & duobus: atq; hæc tardiſſima eſt, & perfecta. Vacauerit autem periculo, & ſi in viginti quinq; diebus purgetur. In maſculo verò purgatio fit diebus triginta: atq; hæc tardiſſima eſt, & perfecta: citra tamen periculum fuerit, etiã ſi in viginti diebus mulier purgetur. Poſtremo autem tempore purgatio quam pau-

cissima procedit,& in iuniorib⁹paucioribus diebus purgantur, in senioribus verò pluribus. Cæterum maxime laborant,ac dolent in partu, & partus purgationibus mulieres primiparæ; & quæ rarius pariunt,magis dolent,quàm quæ sæpius. Atqui purgationes à partu mulieribus ea gratia fiunt,quod primo tempore vsq; ad dies quadraginta duos in fœmella, in masculo verò ad dies triginta paucissimus sanguis in augmentum pueri descendit: ab hoc autem tempore copiosior,donec pariat. Oportet itaq; purgationem reddi in toto puerperij tempore,&foras exire,ac respondere pro dierum ratione, ac proportione. Principium autem huiusmodi purgationis tale mulieri fit. Dum ex partu laborat, conturbatur sanguis mulieri, & à forti pueri motu vehementer calescit: conturbatus autem primus quidem foras prodit, deinde puer,post puerum verò mucus crassus sanguinolentus, & deductio cõtingit huic quemadmodum aquæ effusæ in mensa: postea post illum per omnes dies purgatio procedit vsque ad prædictum tẽpus copia Atticæ heminæ vnius,& dimidię primum, & paulo plus, minusvè pro eius temporis ratione, donec desinat: procedit autem sanguis velut à victima,si sana est, & sana futura est mulier,& statim congelatur.

Id vero hoc modo habet : ſi mulier vterum geſtans morbum habuerit non cognatum, in puerpuerij purgatione perit : ſi vero non purgetur in prioribus diebus vterum gerens ſtatim ſana exiſtens , aut etiam non, commoueatur autem ipſa purgatio ſiuè à pharmacis,ſiue ſua ſponte de repente,iuxta dierum rationem procedet,quibus non vna vice procedit; ſi enim non purgetur mulier à purgationibus partus, morbus magnus ipsã corripiet,& periculum vitę incurret,niſi cito curetur, & quis conuenientem ipſi purgationem inducat. Et inferius. Dico enim talionem rependi, quod genituræ in vtero exiſtenti pauciſſimus ſanguis à matre in vterum venit, ſi fœmineam genituram habeat,in quadraginta,& duobus diebus;in his enim coarticulantur puerorum membra, ab hoc vero tempore copioſior ſanguis venit; & in maſculo rurſum iuxta rationem dierum triginta. Quod verò hæc vera ſint, & alterum teſtimonium adeſt hoc modo habens. Primis diebus,vbi genitura in vteros illapſa eſt,pauciſſimus ſanguis à muliere in vteros venit, deinde copioſior; ſi enim aceruatim, & multus ſemel veniret, genitura ſpirationem habere non poſſet, ſed ſanguine multo accedente ſuffocaretur:rependitur autem in purgatione vice verſa ;

purga-

purgatio enim puerperij in primis diebus plurima procedit, deinde paucior, donec desinat: multæ autem mulieres puerum masculum iam perdiderunt paulo ante trigesimum diem, & inarticulatus apparuit: qui vero posterius perditi sunt, aut simul cum trigesimo die, omnes articulati apparuerũt. In fœmella itidem iuxta rationem quadraginta, & duorum dierum habent; nam vbi his absolutis perditur, articulatio membrorum apparet, siue autem prius, siue posterius perdetur puer, iuxta hanc rationem apparet; nam & secundum rationem, & necessitatem articulatio contingit in fœmella in diebus quadraginta, & duobus, in masculo in triginta, testimoniũ enim præbẽt abortus puerorum, & à partu purgationes. Quod autem fœmella posterius conformatur, & coarticulatur, causa hæc est, quod genitura fœminea debilior est, ac humidior, quàm mascula, & iuxta hanc rationem necesse est posterius conformari fœmellam, quàm masculum, atq; ea gratia etiam purgatio diuturnior est in fœmella, quàm masculo. His assentiri videtur. Auic. lib. 3. fen. 21. tract. 1. c. 2. de generatione embrionis sic inquiens. Et scias, quod sanguis menstruus in prægnante diuiditur in tres partes, scilicet partem, quæ conuertitur in nutrimentum, &

partem, quæ eleuatur ad mammillas, & partem, quæ est superfluitas stans, vsquequo veniat hora partus, & expellatur. Ibidem. Et spatium quidem spumæ est sex dierum, aut septem, & in his diebus operatur informatiua in embrione non sugendo nutrimentum ex matrice, & post illud sugit. Et vers. fin. cap. Et cũ permiscentur duo spermata, fit ebullitio prædicta, & creatur vesicatio, & panniculus primus, & suspenditur sperma totum tunc cum additamentis orificiorum venarum secundinæ, & inuenit illic, quod alit ipsum, dum permanet sperma, vsquequo sumat ex sanguine menstruo per vmbilicum quantitatem sibi sufficientem ex foraminibus, seu orificijs venarum, cum quibus continuatur. Quodque menstruus sanguis fœtui alimentum præstet testatur, etiam Gal. lib. de vteri dissect. his verbis. Secunda ipsa vasa multa sunt tum venæ, tum arteriæ ex propinquo inter se sitæ, spatia vero intermedia membranis explentur: ex membranis vero altera quidem totum fœtum amplectitur, altera autem incumbit duplicata circa eminentes ipsius partes, caput videlicet, & clunes, ac pedes; suntq; nomina ipsius; altera enim angina, altera farciminalis appellatur, foramini enim similis est, vnde à figuræ similitudine nomen habet:

bet: Ambæ autem albæ ſunt, ac tenues ferme ad aranei telæ formam. Adnaſcitur porrò ſecunda vtero hoc modo. Vaſorum vteri oſcula, quæ intra ipſum perueniunt, & per quæ mulieri menſes purgantur, aperiuntur, quando mulier eſt conceptura: contingit autem hoc tempus incipientibus fluere menſtruis purgationibus, aut deſinentibus: aperiuntur equidem & reliquo omni purgationis tempore hæc vaſa, ſed non concipit intra ſe tunc mulier; neq; enim poteſt in vtero ſemen manere, vt pote quod multitudine influentis ſanguinis eluitur: quando vero ceſſant menſes, & quum incipiunt aperta ſunt vaſa, & purgatio ipſa lunaris neq; multa, neq; coaceruatim effunditur, ſed modica, & paulatim ſanguineo humore velut exudante: quare ob aſpredinem quidem ſemen vtero adhæret, ſufficiens autem alimentum habet paucitatem ſanguinis in ipſum confluentis; prius quàm enim fluere cæperint menſes, mulier non cõcipiet, proptærea quod nutriente priuatum ſit ipſum ſemen, & vnde adhęreat, non habet. Læuis enim tunc vterus eſt ob concluſionem vaſorum, quare defluit ſemen, & tunc tunica ipſius non vnitur, aptius enim ad conceptionem aſperum, quàm læue. Et lib. 2. de ſem. Nihil vero refert in præ-

ſens materiam,aut ſubſtantiam vocare; manifeſtum eſt enim, quod cum ſubſtantia multipliciter dicatur, vnum nunc ipſius ſignificatū materiam vſurpamus. At vero in animalibus ſubiecta ad generationem ipſorum ſubſtantia menſtruum ſolum eſt, velut Ariſt. dixit, principium vero motus ei ex ſemine accedit. Et lib. 1. de ſem. cap. 9. Qualis enim eſt radicatio plantis deorſum, & infra terram, talis eſt fœtibus inſitio arteriarū, & venarum ſecundæ in vterum: qualis vero ſurſum vergens truncus in plantis, tales ſunt in fœtibus a tribus principijs exortus. Rurſus quemadmodum plantæ duplicem ex ſeminibus habuerit exortum, ſurſum quidem truncum, & ramos vſque ad extrema germina producentes, deorſum uero radicationem diſtribuentes: ſic & in fœtibus multifidæ ſunt arteriæ, & uenæ uelut trunci quidem in totum fœtum, uelut radices uero in uterum deſinentes. Et infra. Opus namq; habet plantæ ſemen terra, ut ex ipſa nutriatur, & augeſcat, indiget & noſtrum ſemen utero ob eaſdem cauſas: radices ſibi ipſi generat planta, quibus trahat alimentū ex terra, ſecunda itidem uaſa fœtuum radices. Et cap. 8. Semen equidem trahit ad ſe per uaſa ad uterum pertingētia ſanguinem. & ſpiritum utrumq; ad ſuam propriam ca-

uitatem. Et lib. eod. paulò ſupra. Nam vera acetabula fines ſunt vaſorum, per quos in ſingulis menſibus ſuperfluum ſanguinis ex toto corpore in vterum deriuatur; quodcunque autem horum oſculorum ſemen contigerit, id ipſum ſibi in alimentum attrahit nimirum membrana ad ſe ſe perforata, vt pote quæ mollis adhuc, & recens coacta exiſtit, deinde temporis progreſſu, velut antea dixi, vas fit abſolute cõcreſcens, ſimulq; vteri vaſi ſimile redditur. In promptu porro eſt tibi circa prægnantium animalium diſſectiones videre externam fœtuum membranam vnà cum arterijs, & venis: appellatur autem membrana hæc externa ſecunda, quam pertranſeunt arteriæ, & venæ materias ex vtero ad fœtum ducentes. Et c. 6. de ſemine loquens. Habuit præterea & materias familiares, quas attracturus erat ab vtero, ſanguinem videlicet, & ſpiritum per oſcula, quibus eſt connexum, & ſane hæc ſtatim à principio per ambientem membranam nondum duram factam attraxit: ſimul igitur ferebantur, quæ ab vtero ex vaſis attrahuntur, & membrana ſemper magis fiebat dura, atq; ad finem quidem pęnitus iam dura erat cohærens, totũq; fœtum orbiculatim amplectens: ſolæ vero illæ partes perforatæ erant, per quas materiæ ferebantur

bantur. Subdens. Perfluit autem ſemper alimentum non ſemper pari copia, propterea quod neque ipſum, qu d alitur ſemper æqualem magnitudinem ſeruat, ſed creſcit aſſidue augeſcens, vt neceſſarium ſit iuxta proportionem augmenti illius materiarum copiam influere, ſanguinem quidem ex venis, ſpiritum vero cum ſanguine tenuium partiū modico, & calido per arterias: quin & temporis progreſſu neceſſarium eſt hanc viam in fiſtulę modum cauari, & perfectam abſolui, ac vas fieri. Hip. lib. 1. de morb. muliebr. Ferme autem omnibus multa curatio eadem eſt excepta mēſium detractione; nam quibus nihil prodit, hos detrahere oportet, immo quicquid in menſibus mali ineſt, hæc auferre opportet, cum videlicet pituitoſi ſint, & pelliculoſi, & ſanioſi, & tenues, aut albi, & grumoſi, aut caliginoſi, aut acres, ſalſi, turbati, purulenti, hę omnes cauſæ tollendæ, prohibent enim in ventre conceptum, &c. Et lib. eodem infra. Si vero ex partu non fuerit purgata, venter intumeſcit, & ſplen, ex crura, & febris habet, & rigor corripit, & dolores proſiliunt ad lumbos, aliquando etiam ad viſcera, & perfrigeratur, & febris habet, & pulſus debiles ſunt, & aliquando acuti, & alias attoluntur, alias deficiunt: hæc patiuntur incipiente morbo,

& ſic

& sic habet: temporis autem progressu cauæ faciei, partes rubescunt. Et circa initium lib. Quibusdam mulieribus mẽses bimestres in vteris existentes multi ad pulmonẽ procedunt: & vbi recepti fuerint, omnia patiuntur, quæ in tabe dicta sunt, & non est possibile ipsam superesse, &c. De quibus plura videre poterit studosius lector lib. cit. vbi multa Hip. Et 5. aphor. text.66. sic inquit. Si mulieri cessent purgationes, neque febris, neq; rigor superueniat, & fastidia cibi incidant, iudica ipsam in vtero habere: & 60. Si mulieri vtero gerenti purgationes eant, impossibilem est fœtum esse sanum. Et 36. Mulieri menses decolores, nec per idem semper tempus venientes purgationẽ indicant esse necessariam. Et tex.28. Muliebria suffitus ducit aromatum, sæpius vero & ad alia vtilis esset, nisi capitis faceret grauitatem. Et 57. Menstrua si plura fiant, accidunt morbi, & si nõ fiant, ex vtero morbi contingunt. 50. Mulieri si velis menstrua cohibere, cucurbitulam quam maximam ad mammas appone. 56. In fluxu muliebri si conuulsio, aut animi defectus aduenerit, malum. 39. Si mulier, quæ neq: grauida est, neq; peperit, lac habet, huic menstrua defecerũt. 33. Menstruis deficientibus sanguis ex naribus fluens bonum. Et lib 6. aphor. tex. 29.

Mulier

Mulier podagra non laborat,nisi menstrua ei deficiant. Et lib.5. tex.32. Mulieri sanguinem euomenti menstruis erumpentibus solutio morbi fit. Atq; hæc de his satis, consequens est, vt de fętus situ verba faciamus.

DE SITV FOETVS. Cap. VIII.

HIPPOCRATES quidem de fętus nautra, & situ sic locutus est lib. de natura fœtus. Cæterum puer in vtero existens manus apud genas habet, caput autem prope pedes: & non datur probe, ac certo cognoscere, etiam si puerum in vtero videas, vtrum caput sursum habeat, an deorsum: verum ex vmbilico pelliculæ tentæ sunt ipsum continentes. Et Auic.lib.3.fen. 21.tract.1.c.2. Et egressio quidem fœtus nõ completur nisi per scissionem panniculorum humidorum, & effusionem humiditatum eorum facientium ipsum lubricari: & quandoq; conuertitur super caput suum in partu naturali, vt sit facilioris separationis: partus vero super pedes vtrosq; propter debilitatem eius, qui nascitur, qui non potuit se conuerti, & est timoratum; non enim viuit secundum plurimum; & fœtus quidem ante motum suum ad exitum est substenta-

tus

tus cum facie ſua, & naſo ipſius inter ambo genua, & oculis ſupra ea ambo, & colligit ea ambo ad anteriorem partem ſui, & eſt inclinatum collum eius: & facies eius declinat ad dorſum matris eius defendendo cor: & hæc quidem ſituatio conuenientior eſt ad conuerſionem faciendam, licet quidam dixerunt, quod faciei fœtus fœminei ſituatio eſt ſecundum contrarium huius ſituationis, & quod hæc ſituatio non eſt niſi maſculi: & adiuuant ad conuerſionem grauitas ſuperiorum fœtus, & magnitudo capitis eius proprie: & quando ſeparatur, aperitur matrix apertione tali, cuius ſimilem efficere non valet in alia hora: & neceſſarium eſt, vt ſeparentur quædam iuncturæ, & ſuſtententur iudicio Dei excelſi. Et paulo infra. Comprehenſio igitur, ſeu concluſio huius eſt, quod cauſa partus fœtus naturalis eſt, quod ipſe indiget aere plurimo, & cibo plurimo, cum excitantur virtutes animæ eius quærentes latitudinem ſpatioſitatis, & attractionem aeris copioſam, & cibum abundantem: & ad fugiendum à ſtrictura, & à penuria attractionis aeris copioſi, & paucitate cibi. Cum autem naſcitur fœtus, non apprehenduntur ab eo ſomnus, & expergefactio. Cum ergo apprehenduntur ab eo, ridet poſt quadraginta dies. Et idem Hip.

ſupra

ſupra citatus lib. de nat. pueri. Vberius itaq; præſente alimentum puer quærens calcitrando pelliculas dirumpit, & à vinculo exolutus ſimul foras prodit, atq; hæc vt longiſſimè in decem menſibus. Et infra. Et quæ quidem paucius alimētum pueris præbent, citius pariunt: quæ vero vberius, poſterius: atque hæc mihi de hoc dicta ſunt. Porro diruptis pelliculis ſi pueri momētum in caput inclinatum prædominabitur, mulier facile parit: ſi autem obliquus, aut in pedes procedet (contingit enim hoc ſæpe) ſi momentum huc inclinarit ſiue præ vterorum ſpacioſitate, ſiuè ſi mater in labore ex partu primum non quieuit, & ſi ſic procedet, mulier difficulter pariet. Multæ autem vel ipſæ perierunt, vel puer, & ſimul matres vna cum fœtibus. Cæterum ex parientibus, ac puerperis maxime laborāt primiparæ propter in experiētias dolorum, & dolent quidem totum corpus, maxime vero lumbos, ac coxendices; nam coxendices ipſarum diſparantur: verum expertę iam partus minus primiparis dolent. Et de fœtus vario ſitu, & non naturali, varijsq; extrahendi modis videndus eſt Hip. lib. de fœtus exectione, vbi de his pluribus egit.

DE

DE LOCO FOETVS.
Cap. IX.

FOETVS locum esse ipsum vterum nulli dubium esse censeo, cum in eo ex semine genitus & nutriatur, & crescat. Cum igitur locum pueri vterum firmauerimus, aliqua nostro more ex optimorum scriptorum sententia de vteri essentia, & natura dicenda sunt, & primo ex Auic. lib. 3. fen. 21. tract. 1. cap. 1. Dico, quod instrumentum generationis mulieris est matrix, & est in radice creationis similis instrumento generationis, quod est in viris, & est virga, & quæ cum ea sunt: sed vnum eorum est egrediens procedens ad exteriora, & alterum est diminutum, & retentum in interioribus, & est quasi conuersum instrumentum virorũ; est enim quasi oseũ siphac matricis, & quasi virga collum matricis, & duo oua mulieris sicut viris: verum ipsa in viris sunt magna apparentia exterius elongata ad rotunditatem tendentia, & in mulieribus sunt parua, rotunda, tendentia ad vehementiam compressionis latitudinalis, intrinseca in spatio continente matricem, posita in duobus lateribus eius in omni latere concauitatis eius, seu partis eius oppositæ gibbositati

extitit

extitit vnum,& ſunt diſtincta, quorum vnicuiq; appropriatur panniculus, quæ ambo ciſtis vna non aggregat, ſed panniculus cuiusque amborum eſt neruoſus : & ſicut viri habent vaſa ſpermatis inter ouum, & euacuatorium radicis virgæ,ſimiliter & mulieres habent vaſa ſpermatis inter duos teſticulos,& inter id, quod expellit ad interiora matricis: uerum illa, quæ ſunt uirorum,incipiunt ab ouo,& eleuantur ad ſuperiora, & cadunt in foramina, ex quibus deſcendit coopertorium cuſtodita, & perfecta : deinde flectuntur deſcendendo tortuoſa transuerſa habentia inuolutiones,in quibus completur digeſtio ſpermatis, donec redeat, & perueniat ad meatum, qui eſt in radice uirgæ à duobus lateribus : & in proximo eius illud, quod peruenit ad ipſum,etiam eſt extremitas colli ueſicæ,& eſt longum in uiris, & breue in mulieribus. In mulieribus uero extenduntur ex duobus ouis ad ambo ilia ſicut duo cornua arcuata incedentia, uel aſcendentia uerſus poros uritides, quorum duo extrema continuantur cum duobus inguinibus,& tenduntur ut chorda apud coitum, vt coæquent, uel diſponant collum matricis ad recipiendum ita,quod trahit ipſum ad duo latera,quare dilatatur, & aperitur, & deglutit ſperma, & ipſa ambo ſunt
breuiora,

breuiora, quàm longitudo sibi similis in viris, & diuersificantur in hoc, quod vasa spermatis in mulieribus continuantur cum duobus additamentis, quæ sunt vt duo cornua quoddam oriens ex vnoquoq; ouo, quod expellit sperma ad vas, & nominantur duo expulsoria spermatis. Et non continuantur vasa spermatis in mulieribus cum duobus ouis, nisi quoniam membra spermatis in mulieribus propinqua sunt in lenitate duobus ouis, & non fuit necessarium indurare eã, & indurare punniculos amborum, quoniam ipsa sunt in cauea, & non indigent proiectione longinqua: in viris vero non fuit bona continuatio eorum cum duobus ouis, & non permiscentur eis ambobus; nam si fieret illud, noceret eis ambobus, cum tenderentur vt chorda propter duritiem amborum, immo positum est inter ambo medium, quod nominant endros: & peruenit ad expulsorium apud medicos ad interiora eius: & matrix quidem est membrum ad rotunditatem tendens neruosum, quod extenditur, & dilatatur sicut corrigia, & super ipsam sunt additamẽta plurima in modum anulorum: & sperma mulieris peruenit ad expulsorium, quod est apud medicos expellens sperma ad interiora matricis: & apud philosophos mulier expellit semen suum

extra testiculos apud foramen vrinæ, & ex ipso impellitur ad interiora matricis. Et matrix quidem creata est habens venas plurimas ramificatas ex venis, quas diximus, vt sit illic substentatio embrionis, & sit superfluitatibus menstruis præcipitatio. Et ligatur matrix cum dorso ligamentis fortibus pluribus, & ad partem vmbillici, & vesicæ, & ossi lato, & eis, quæ sunt supra ipsum, sed sunt laxa. Et de ligamentis eius sunt quædam, quibus continuatur ex neruis, & venis prædictis in anatomia neruorum, & venarum, & facta est substantia neruosa, vt extendatur plurimum apud comprehensionem & vt congregetur ad quantitatem paruam apud partum. Et non completur eius concauitas nisi cum complemento augmenti, sicut mammillarum quantitas non completur nisi cum complemento, quoniam ante illud est vana, & non est necessaria, & propter illud matrix in puellis est minor plurimum ea, quæ est in mulieribus, quæ genuerunt filios. Et habet in hominibus duas concauitates, & in alijs concauitates secūdū numerū papillarū mammillarum. Et locus eius est post vesicam, & superfluit super eam desuper, sicut superfluit vesica super eam cum collo ipsius de subtus. Et in anterioribus sunt intestina, vt sit ei à duobus lateribus

substen-

ſubſtentaculum, & ſtratus lenis, & ſit in tutela. Et non eſt intentio prima in hoc veniens ad matricem ipſam, immo ad embrionem. Et ipſa quidem occupat, quod eſt inter propinquitatem vmbilici vſq; ad poſtremum meatum vuluæ, & eſt eius collum, & longitudo eius æqualis in mulieribus eſt inter ſex digitos vſque ad vndecimũ, & quod eſt inter illud: & quandoq; abbreuiatur & prolongatur per vſum coitus, & dimiſſionem eius. Et quandoq; aſſimilatur quantitas eius figuræ quantitatis eius, qui conſuetus eſt eius concubitu, & appropinquat illi longitudo matricis ipſius, & quandoque tangit inteſtina ſuperiora. Et creata eſt matrix cum duabus tunicis, quarum intrinſeca propinquior eſt ad hoc, vt ſit venoſa, & aſperitas eius ſimiliter. Et orificia harum venarum, quæ penetrant, vel perforant in matrice, nominantur foramina matricis, & cum eis continuatur panniculus embrionis & ex eis fluit ſanguis menſtruus, & ex eis nutritur embrio. Et exterior harum duarum propinquior eſt ad hoc, vt ſit neruoſa: & vnaquæq; illarum tunicarum conſtringitur, & dilatatur cum præparatione ſuarum naturarum. Et tunica quidem extrinſeca pura eſt vna, & intrinſeca eſt ſicut diuiſa in duas diuiſiones, quaſi duo vicinantia, non

ficut confolidata ita, quod fi excoriaretur tunica exterior ab vna earum duarum, excoriaretur quafi à duabus matricibus effet collum vnum, non ficut à matrice vna: & inueniuntur fpecies villorum omnes in tunica intrinfeca & matrix prætereа ingroffatur, & infpiffatur, quafi ipfa impinguetur, & illud eft in hora menftruorum, deinde cũ purgatur, extenuatur, & exiccatur, & ipfa iterum attenuatur cum magnitudine embrionis. Et eius dilatatio eft fecundum dilatationem corporis embrionis. Et cum coitur cum muliere, expellitur matrix ad os matricis quafi procedens defiderando attrahere fperma per fui naturam. Et cum dicitur matrix neruofa, non intelligitur per illud, quod eius creatio fit ex neruis cerebri, immo quod creatio fit ex fubftantia fimili neruis alba, priuata fanguine, leni, extenfiua. Et non adueniunt ei ex cerebro nifi nerui pauci, quibus fentit, & fi effet vehementius neruofa, vehementius communicaret cerebro. Et collum quidem matricis lacertofæ carnis eft, quafi ipfum fit cartilaginofum, & quafi fit ruga fuper rugam, cui addit pinguedo duritiem, & cartilaginofitatem, & impręgnatio iterum in hora impręgnationis. Et in eo eft meatus oppofitus ori matricis extrinfeco, ex quo deglutit

fperma,

sperma,& expellit menstrua, & parit fœtũ. Et fit in dispositione conceptionis in summo constrictionis,quam fortasse non ingreditur extremitas acus.Deinde dilatatur pręcepto Dei excelsi,& egreditur ex ea fœtus. Meatui autem vrinæ in ea est locus alius,& est propinquior ori matricis ex eo,quod sequitur supremum eius. Et de mulieribus est,cuius matricis collum redit ad sinistrum, & dę eis est, cuius est ad dextrum. Et ante violationem puellæ virginis sunt in collo matricis panniculi cõtexti ex venis, & ligamentis subtilibus valde ortis ex omni parte eius,quos destruit violator, & currit, quod in eis est de sanguine. Hæc Auic. quibus consonant ea, quæ habet Gal. toto lib. 14. de vsu part. & cap. quidem 1. in principio, dum inquit. Cum tres primi naturæ sint in partibus animalis construendis scopi (nam ex ipsis quasdam fecit ad viuendum necessarias, cuius generis sunt cerebrum, cor, & hepar: quasdam ad viuendum commodius, vt oculos, nares, aures, & manus : quasdam ad generis instaurationem, vt pudenda, testes, & matrices) quod nulla quidem pars non modo quæ ad viuendum, verum etiam quæ ad commodius viuendum est comparata, melius quam nunc habet,construi potuit. Hoc autem libro partes,quæ nobis ad

generis instaurationem à natura sunt tributæ, supersunt adhuc explicandæ. At certe natura, si fieri potuisset, maxime optasset suũ opificium esse immortale: quod cum per naturam non liceret (nam quod ex arterijs, venis, neruis, & ossibus, ac præterea carne est compositum, incorruptibile esse non potest) subsidium, quod potuit, ipsi ad immortalitatem est fabricata; &c. Quod de filiorũ procreatione intellexit. Et plura lib. de vteri dissect. à c. presertim 2. vsq; ad 9. & lib. 3. de vict. rat. cap. 39. & Haly. 3. theor. c. 33. & idem Gal. lib. 3. de nat. facult. cap. 3. & 11. & lib. de dissect. ven. cap. 9. & lib. 15. de vsu part. cap. 14. & lib. 1. de sem. cap. 2. & 4. & lib. 2. de sem. cap. 5. vbi mulieres à maribus in eo differre sexu affirmat, quia, quod intra habent pudendum mulieres (cum ex frigiditate expellere non potuerint) mares calidiores extra miserint, sicut & testes, quos mulier intra habet. Et de ca. simpt. cap. 3. & lib. 15. de vsu part. cap. 7. & lib. de anat. viuorum Ras. tract. 1. cap. 26. & Hip. quidem morborum omnium causas ab vtero prouenire sæpe affirmat, & de eius natura, & morbis omnibus vlceratione, suppuratione, ascensu, auersione, descensu, dolore, conclusione, distortione, hiatu, ad caput allapsu, strangulatione, ad cor progressione,
ad

ad crura, ad hepar, ad coxas, ad pedes, ad sedem, ad septum transuersum, ad stomachum, alijsq; huiusmodi, eorumq; curationibus fusissime tractat tum in lib. de morb. muliebr. & de nat. muliebr. tum etiam lib. 5. aphoris. passim. Et hæc de his dicta sint satis. Consequitur nunc, vt de fœtus tempore agamus.

DE TEMPORE FOETVS. Cap. X.

DE tempore formationis fœtus Auic. præ alijs fusissime agit lib. 3. fen. 21. tract. 1. c. 2. Cuius textum adduco. Cum matrix colligitur super sperma, tunc prima dispositionum, quæ aduenit illic, est spumositas spermatis, & est ex operatione virtutis formatiuæ. Et infra. Et dispositio quidem alia apparens, seu existens est punctura sanguinis in siphac, & extẽsio eorum in siphac extensione aliqua: & in hac dispositione sunt vesicæ aliquæ ex eis sanguineæ, quæ iam conuertuntur ad sanguineitatem, & vmbilicus conuersus est ad formam vmbilici conuersione sensibili. Tertia autem dispositionum est conuersio spermatis ad sanguinem congelatum, seu coagulatum, & post ipsam est conuersio ad carnem masti-

catam, ſeu ad ſruſtum carnis maſticatæ, & illis ſeu tunc membris principalibus apparet ſeparatio ſenſata, & quantitas ſenſata, & poſt fit eius conuerſio, viquequo compleatur generatio cordis, & membrorum primorum: & incipiunt ipſa ſeparari adinuicem, & inter ea ſunt meatus noti, ſeu membra intermedia communicanria nota, & ſunt extremitates iam lineatæ, ſed non ſunt à ſe ipſiſq; ſeparatæ ſeparatione integra. Deinde non ceſſat conuerſio, aut tranſmutio, quo vſq; generentur extremitates. Et paulo poſt. Et ſpatium quidem ſpumæ eſt ſex dierum, aut ſeptem, & in his diebus operatur informatiua in embrione non ſugendo nutrimentum ex matrice, & poſt illud ſugit. Et incæptio linearum rubearum, & punctorum eſt poſt tres alios dies, & ſunt nouem dies ex principio, & quandoque fit anteceſſio die vno, aut poſtponitur die vno. Deinde poſt ſex dies alios, & ſunt quindecim à conceptione, penetrat ſanguineitas in toto, & fit ſangnis coagulatus, & quandoq; antecedit die vno, aut duobus, & duodecim diebus poſt illud fit humiditas caro, & iam diſcernuntur fruſta carnis, & diſcernuntur membra tria manifeſte, & iam ſeparantur quædam eorum à contactu quorundam. & extenditur humiditas nuchæ: & quan-

doq;

doq; postponitur, aut antecedit duobus diebus, aut tribus. Deinde post nouem dies separatur caput ab humeris, & extremitates à costis, & ventre, vt discernat sensus in quibusdam eorũ, & celetur in quibusdam eorũ ita, vt sentiatur illud post quatuor dies, qui complent quadraginta dies, & postponitur raro vsq; ad quadragesimum quintum diẽ, aut minus in hoc est vsq; ad triginta quinq; dies. Et dicitur in doctrinis primis, quod quando post quadraginta dies: scinditur ab ortu panniculus subtilis, in quo fœtus continetur, & ponatur ille fœtus expoliatus à panniculo dicto in aqua frigida, apparet res parua discretarum extremitatũ: & masculus est velocior in illo toto, quam fœmina; videtur enim, quod sit minus spatium formations masculorũ triginta dies, & minus parturitionis est medietas anni, & quod dicemus de proximo. Et infra. Et apud quosdam cum superuenit formationi embrionis duplũ temporis eius, in quo mouetur ita vt sit à prima incæptione conceptionis vsque ad motum eius triplum temporis, tunc nascitur: & lac quidem accidit cum motu embrionis: & iam dicitur, quod tempus æquale medium ad formationem eius est trigintaquinq; dierum, quare ipse mouetur in septuaginta diebus, & nascitur 210. & il-

lud est septem menses, & antecedit quandoq; diebus aliquot, & quandoq; postponitur, quoniam fortasse cadit in 35. diebus diuersitas parua, seu additio, seu diminutio parua, & multiplicatur in duplicatione, & quando est illud, quod est plus, est 45. dierum, & mouetur in 90. diebus, & nascitur in 270. & illud est nouem menses. Et quandoque cadit in hoc etiam diuersitas in diebus, sicut dictum est, & hoc est res, in qua non est iudicium firmatum cum ratione demonstratiua. Et motus in octauo mense, si non est completus, tunc primum iudicium eius est, vt nõ viuat, secundum quod faciam te scire post: ille autem, qui iam est completus integre secundum proportionem prædictam, & nascitur apud complementũ suum; tunc spacium eius est quadraginta dierum, deinde 80. dierum, deinde 240. dierum, & octauo mense, & minoratur, & additur secundum, quod sciuisti. Et dixerunt, non inuenitur in abortu masculus completus ante 30. dies, & fœmina, quæ compleatur ante 40. dies. Et dixerunt, quod natum in septimo mense ingreditur virtus, & fortificatio, post quam peruenerint natiuitati eius septem menses, & natum in nono post nouem menses, & natum in decimo post decem menses. Et de his plura infra tract. 2.

cap.

cap.1. Et Auicennæ quidem concordant ea quæ habet Gal. lib. de anat. viu. cap.51. & 52. & lib. de fœt. format. cap.3. & lib.1. de sem. cap. 9. & Arist. lib. 7. de nat. animal, cap.3. & Ras. 22. cont. tract. 6. cap. 1. Et Hip. latissime lib. de nat. pueri, cuius verba supra retulimus, vbi etiam habet masculos in tertio mense, fœminas in quarto moueri. Et lib. de septimestri, & etiam de octimestri partu, vbi & vndecimestres fœtus nasci affirmat, octimestresq; non superuiuere. Et Gal. de septimestri partu, ac de fetuum format. in princ. vbi neq; vnum statum, ac certum terminum fœtibus esse aut manifestæ formationis, aut motus aut partus. Et lib. de semine cap. 9. hæc habet. Cæterum rursus ad primam animalis cõstitutionẽ sermonem reducamus, & quò nobis bono ordine, simulq; manifeste res tradatur, omnem fœtuum generationem in quatuor tempora distribuemus. Primum quidem, in quo circa abortus, & circa dissectiones seminis species exuperat, & dominatur, quo tempore neq; Hip. qui in omnibus admirabilis est, fœtum vocat eam animalis constitutionem, sed vt nuper ab eo audiuimus in genitura, quæ sex iam dierum fuit elapsa. Post quam vero expletus quidẽ sanguine fuerit fœtus, cor vero, & cerebrum, ac hepar adhuc in

arti-

articulata ſunt, & iniformia, firmitatem tamen iam aliquam, & magnitudinem memorabilem habent, hoc ſecundum tempus erit. carniformis autem & non amplius ſemini formis eſt ipſa fœtus ſubſtantia. Igitur neq; genituram amplius huiuſmodi ſpeciem Hip. appellare reperias, ſed (vt dictum eſt) fœtum. Tertium deinde tempus eſt, quando tria (vt dictum eſt) principia manifeſte videre licet: reliquarum verò partium omnium deſignationem per lineamenta, & quaſi adumbrationem, euidentioremq; namq; videbis circa tria principia formationem, obſcuriorem verò partium circa ventrem, & multo adhuc his obſcuriorem circa artus; hi enim poſterius ramificant (vt Hip. dixit) proportionem, quam ad ramos habent, per hanc appellationē oſtendere volens. Quartum deinde, & poſtremū tempus hoc eſt, cum iam omnia in artubus ſunt iam plene articulata: & non fœtum ſolum, ſed iam etiam puerum nominat id, quod in vtero concæptum eſt, admirandus Hip. quando & pedibus calcitrare, & velut perfectum animal moueri dicit. Cæterum nihil nunc opus habeo fœtus velut animalis mentionem facere; velut planta enim omnem tum generationem, tum formationem à ſemine habuit, duplexq; principium

motus

motus, & formationis ſtatim à principio, quemadmodum ille iudicauit; qualis enim eſt radicatio plantis deorſum, & infra terram, talis eſt fœtibus inſitio arteriarum, & venarum ſecundæ in vtero, &c.

DE PARTIBVS PRIVS, vel poſt genitis.
Cap. XI.

QVÆ vero partes prius in fœtibus generentur, controuerſia eſt inter ſcribentes. Et Auic. quidem Ariſtoteli aſſentiens 2. de gen. animal. cap. 4. ait lib. 3. fen. 21. tract. 1. cap. 2. Cor primo gingi, quamuis primum manifeſte apparens vmbilicum contendat, eumq; cordis, hepatis, cerebriq; veſicarum creationem præcedere, licet poſt ipſum compleantur, cuius verba hæc ſunt. Cum matrix colligitur ſuper ſperma, tunc prima diſpoſitionum, quæ aduenit illic, eſt ſpumoſitas ſpermatis, & eſt ex operatione virtutis formatiuæ. Et veritas quidem diſpoſitionem ipſius ſpumoſitatis eſt ex hoc, quod virtus informatiua mouet illud, quod eſt in ſpermate ex ſpiritu animali, naturali, & vitali ad minerã vniuſcuiuſq; eorum, vt figatur in ipſa, & creetur illud membrum ex eo ſecundum modum, quem

expo-

expoſuimus, & declarauimus in lib. principiorum, & propter illud reperitur exufflatio tota impelli ad medium humiditatis, vt præparetur locus cordis: deinde fiunt à latere eius dextro, & à latere eius ſupremo duæ veſicæ quaſi ramificatæ ab eo tangentes ipſum vſq; ad horam, deinde ſeparantur ab eo, & diſcernũtur, & fit prima locus pro corde, & dextra locus pro hepate, & impletur alia ſanguine ad albedinem decliui, & penetrat ad exteriorem partem humiditatis ſpermaticæ poſt ventoſitatem ſpirituoſam perforantem eam, vt ex ipſa recipiat a matrice reſtaurationem ſpiritus, & ſanguinis, & creatur vmbilicus, & eſt primũ, quod generatur manifeſte. Veruntamen veſicæ cordis, & hepatis, & cerebri creationem vmbilici præcedunt, quamuis complementum horum trium poſtponatur à complemento ſubſtantiæ vmbilici, & hoc quidem iam verificauimus, & declarauimus diuerſitatem in eo in lib. principiorum ſciẽtiæ naturalis. Et cum ſperma figitur, & ſpumat, & penetrat ſpuma ad profundum cauſando veſicam pro corde, generatur panniculus ex motu ſpermatis mulieris cauſato à ſpermate maſculi, & eſt ſeparatus. Deinde non ſuſpenditur cum matrice niſi cum foraminibus, ſeu orificis venarum propter attra-

ctionem

ctionem nutrimenti. Et embrio quidem nō nutritur ex hoc panniculo, nisi dum panniculus est subtilis, & nutrimenti parum est necessarium: cum autem induratur, tunc fit cibatio per illud, quod generatur in panniculo, & meatibus manifestis venosis. Deinde diuiditur post tempus in panniculos. Et veritas qaidem est, quod primum membrum, quod creatur, est cor, quamuis de Hip. dicatur, quod dixerit (Gal. lib. de anatom. viu. cap. 51.) quod primum, quod generatur est cerebrum, & oculi, propterea quod testificatur illud dispositio pullorum in ouis, cor vero non est in primis, cum creatur, in omni dispositione, vel in omni re apparens manifestum. Et iam postea insurgit fabulans, & vana loquens (de Gal. ait lib. de fœt. format capit. 3. & 4.) qui dixit, quod rectius est, vt sit primum, quod creatur, hepar, quoniam prima operatio corporis est nutricatio, quasi sit res secundum appetitum eius, & secundum quod videtur ei esse conuenientius. Et sermo iste est corruptus ex via experimenti, quoniam studiosi in hac re non testificantur rem esse, secundum quod existimauit, omnino. Et ex ratiocinatione est, quoniam si res est, secundum quod ipse existimat, scilicet quod creatur in primis, cuius operatio

in primis præmittenda eſt, tunc ſciat, quod non nutritur membrum vitale, dum non in ipſo innititur, vel fundatur vita cum calore naturali, & ſpiritu vitali. Cum ergo ita ſit, neceſſe eſt, vt creetur membrum, à quo procedit calor naturalis, & ſpiritus vitalis ante creationem nutrientis ipſum. Et virtus quidem informatiua non indiget in diſpoſitione formationis nutrimento, dum non accidit reſolutio ſenſibilis ſenſibile faciens nocumentum, quare ſit neceſſarium reſtauratione eius, & ſit neceſſarius ſpiritus vitalis, & calor animalis, vt ſubſtentetur cū eo, & exiſtat. Quod ſi dixerit, quod ipſe adueniat virtuti formatiuæ ex patre, tunc ſimiliter etiam virtus nutritiua aſſociata virtuti informatiuæ generatiuæ eſt ex parte patris. Qualiter ergo iſta nutritiua præcedit, cū iam illa ſcilicet virtus vitalis ſit magis præcedens ſecundū eſſe, & hoc eſt &c. Quibus ſimilia habet Gal. lib. de anat. viu. c. 51. & 52. Ex aliena loquens ſententia, ei tamen acquieſcens vti rationi, & experimentis cōſonæ magis. Et equidem cum ſemen ſit potentia animal, ſicut plantæ ſemen planta eſt, eſſentiales corporis partes ſimul gingi, & procreari ſatis veriſimile apparet ex Hip. etiam ſent. cum lib. de alim. affirmet omnia in corpore conſentientia eſſe ijs verbis,

con-

confluxus vnus, conſpiratio vna, conſentientia omnia: quædam tamen citius, quædam poſterius perfectionem, & complementum accipere, adeo vt etiam poſt perfectum, & natum animal quædam partes generentur, vt pili in capite, & alijs corporis partibus, ſicut etiam dentes, aliaq; ad vitum non neceſſaria. Et Gal. quidem ſibi met contrarius eſſe videtur cum lib. de fœtuum format. cap. 3. & 4. (ſi modo hic lib. Gal. eſt) affirmet hepar primo procreari, & verſus finem libri contendere videtur arterias, venas, & ſecundam vna cum hepate primo generari, ſic inquiens. Etenim prima formatio in arterias, ac venas, ſecundamq;, ac hepar, non autem in cor nos ducit, ſiue ratione rem ipſam conſideremus, ſiue ex his, quæ in reſectionibus apparent æſtimationem faciamus. Et ibid. Rurſus igitur, quod etiam ante diximus, ſemen opificis rationem habebit, vaſa vero, per quæ ſanguis à prægnante attrahitur ad viſcerum generationem, omnium prima generabuntur: ſecunda autem ab his hepar, & cor. Et ſupra contra Stoicos, & Peripateticos loquens cordi primam generationem aſſignates his verbis contendit. Arterias igitur, & venas neceſſe eſt primas omnium ex ſeminis ſubſtantia generatas eſſe, que-

madmodum & in lib. de sem. est demonstratum. Quare etiam si alius quispiam, similiter vt illi, qui de corde pronũciauerũt, aut secundam, aut hepar principium esse dixerit omnium animalis actionum, minime credemus, cum alia generationis principia vnicuiq; corporum generi esse sciamus, alia item gubernationis. Et superius. Deinde alius illum sequens de arteriarum, ac pulsuum in ipsis vtilitate, in quibus si quis legendo se exercitauerit, cognoscet fœtum in principio generationis neq; arteriarum, neq; pulsuum, neq; cordis necessariam vtilitatem habere, quemadmodum neq; plantas, &c. & paulo ante. At vero in abortibus fœtuum supra 30. dies prope inter se sita manifeste apparent tria hæc animalis membra hepar, cor, & cerebrum, atq; maius quidem vtrisq; alijs hepar, inferiora vero ipso longe sunt tum cor, tum cerebrum, nec vero possibile est inuenire, quando cor principium formationis habeat, &c. Quo loco Gal. se ipso tamquam expertior (vt ait) retractat, quæ dixerat in lib. de sem. vbi & cor, & hepar primo gingi asseruisse testatur, & hepar cordis generationem præcedere affirmat, heparq; prius gingi vna cum arterijs ipsis sæpius ibidem repetit. Ex quibus manifeste apparet quam sit dubia Gal. sen-

tentia,

tentia, cum libel. an omnes corporis partes simul fiant, libere fateatur nescire, quæ partes prius gingantur, sed solum Deum nosse, qui eas plasmauit, vbi non omnes simul cōsistere enixe contendit.

DE SIMILITVDINIS, Et dissimilitudinis causis. Cap. XII.

DE similitudine, & dissimilitudine fœtuum (quæ triplex est secundum Gal. lib. 2. de sem. cap. 2. & 5. tum secundum speciem, tum secundum sexum, & effigiem) nunc dicendum est, de quibus consulendus est Hip. lib. de genit. vbi hæc habet. Et ex quacunq; corporis viri parte plus prodierit in genitura, quam mulieris, partus ille magis similis erit patri: vndecunq; vero a corpore mulieris plus venerit, magis assimilatur matri: est autem impossibile partum per omnia matri similem esse, & patri nihil, aut vice versa neq; alteri quicquam similem esse, si quidem ab vtrisq; corporibus semen in partum procedit: vter autem tandem plus contulerit ad similitudinem, & à pluribus corporis regionibus, illi magis similis est. Et infra. Quandoque partus tenues,

& debiles generantur ex matre, & patre crassis, ac robustis: & siquidem multis iam generatis pueris tale quid contingat, manifestum est, quod fœtus in vtero ægrotauit, & ab vtero quid de suo ipsius incremento foras prodiuit, vtero nimirum amplius hiante, & propterea debilis factus est. Vnumquodq; autem animal iuxta proprium robur ægrotat: si vero omnes pueri nati debiles fuerint, vteri ipsi in causa sunt angustiores, quam oportet, existentes; si enim non habuerint spatiositatem, in qua fœtus nutriri possit, necesse est ipsum tenuē fieri, vt pote qui non habeat satis amplum locū ad incrementum capiendum: si vero habeat satis amplum locum, & non ægrotet, verisimile est ex magnis parentibus magnam sobolem generari. Habet autem res hoc modo, quemadmodum si quis cucumerem, qui iam defloruit, si autem adhuc tenellus, & in cucumerario adhuc adhæreat, ponat, ac immittat in vas angustum, æqualis, ac similis euadet cauitati ipsius vasis: si vero quis eundem in vas amplum indet, quod verisimile sit cucumeris capax esse, sed non valde multo maius, quam pro cucumeris natura, æqualis itidem, ac similis erit cucumis vasis ampli cauitati; nam in augescendo cum vasis cauitate contendit, & ferme

omnia

omnia nascentia sic habent, quo modo quis ipsa cogat: sic sane & cum puero se res habet; si enim spatiositas ipsi contigerit in augescendo, maior euadet, si vero angustia minor. At vero mutilum in vtero puerum sentio aut contusum ex matris vterum gestantis plaga, aut eiusdem lapsu, aut alio quopiam violento affectu matri accidente, mutilatum esse: qua vero parte mater plagas acceperit, ea puer mutilatur: si vero amplius contundatur fœtus, ita vt pellicula ipsum continens rumpatur, perditur fœtus: quin & alia huiuscemodi causa pueri mutilantur. Cum in vtero iuxta locum, in quo mutilatus est fœtus, angustia fuerit, necesse est corpus, quod in angustia mouetur, mutilari iuxta illum locum, quemadmodum etiam arbores quæcumq; in terra sunt, & non habent satis amplum locum, verum à lapide, aut aliqua alia re impediuntur, cum emergunt, obliquæ, ac tortuosæ sunt, aut hac parte crassæ, altera tenues. Sic accidit etiam circa puerum, si in vtero iuxta aliquam corporis partem angustior altera fuerit. Cæterum quod ex mutilatis hominibus sani, & integri gingantur pueri, vt plurimum contingere solet; habet enim mutilatum numero omnia quæ sanum: vbi vero morbus aliquis ipsis, & humido ipsorum

acciderit, à quo ſemen prouenit (quatuor ſane cum ſpecies ſint humidi, quæ naturaliter in corpore exiſtunt) genituram non totam exhibent, debiliorem autem iuxta mutilatam partem. Quare nihil miri mihi videtur, ſi etiam mutilentur quemadmodũ parens. Et Auic. lib.3. fen.21. tract.1.cap. 2. Et cum ad cor fœtus antecedit complexio maſculina, tunc ipſa fluuit in omnia membra, & ipſe fœtus cum maſculinitate ſua aſſimilatur patri ſuo: & quandoque eſt cauſa maſculinitatis præter complexionem patris ſui, immo eſt diſpoſitio matricis, aut complexio ſpermati accidens proprie: quapropter nõ oportet, vt cum ipſe aſſimilatur patri in hoc, quod eſt maſculus, quod ſit ei ſimilis in reliquis membris: immo quandoq; aſſimilatur matri. Et aſſimilatio quidem indiuidualitatis ſequitur figuram, & maſculinitas non ſequitur figuram, immo complexionem. Et quandoq; accidit cordi ſoli quaſi complexio patris, quæ ſpargitur in membra: ex parte autem præparationis figuralis eſt receptio materiei in extremitatibus decliuis ad figuram matris. Et quandoq; eſt informatiua potens ad hoc, vt dominetur ſpermati, & figuret ipſum ex parte lineationis cum figura patris: ſed deficit ex parte complexionis, vt faciat ipſum ſibi ſi-

milem in complexione. Et dixerunt quidam ſapientum, & non ſunt elongati à iudicio poſſibilitatis, quod de cauſis aſſimilationis eſt illud, quod exemplificatur, cum eſt diſpoſitio concæptionis in mente mulieris, aut viri ex forma humaua exemplificatione firma. Cauſa autem in ſtaturis quandoque eſt diminutio, quæ eſt in ipſis propter materiam paucam in principio; aut ex parte paucitatis nutrimenti apud creationem, aut propter paruitatem matricis, quare non inuenit fœtus dilatationem in ea, ſicut accidit fructibus immaturis, qui ponuntur in vaſe, ſeu in loco anguſto, cum ſunt adhuc immutari, quare non fit additio ſuper eos. Et his conſonant, quæ habet Ariſt. lib 4. de gen. anima. cap. 1. & Gal. lib. 14. de vſu part. cap. 7. & cap. 14. vbi plura de vi imaginat. mulieris ad fœtus formam. Et idem Auic. lib. 1. fen. 1. doctr. 4. cap. 2. & fen. 2. doctr. 1. cap. 8. & lib 3. fen. 1. tract. 4. cap. 23. & fen. 13. tract. 3. cap. 5. & fen. 15. tract. 1. cap. 6 & lib. 1. fen. 2. doctr. 2. ſum. 1. cap 14. Gal. de Theriaca ad Piſo. cap. 11. & lib. de mot manifeſt. & obſcu. vbi de motu virgæ. Et lib. de opt. corp. conſt. cap. vltimo, vbi de maiori, vel minori corporis mole, eiuſque cauſa inquirit. Et de cauſa maris, & fœminæ Hip. lib. de genit. cit. hæc

addit. Quandoq; quidem fortius eſt ſemen à muliere emiſſum, aliquando vero debilius, ſimiliter etiam quod vir emiſit: Et eſt tum in viro fœmineum, itemq; maſculinũ ſemen, tum itidem in muliere: fortior autem maſculus fœmina eſt; neceſſe igitur eſt ipſum à fortiore ſemine generari, habetque res hoc modo. Si ab vtriuſq; ſemen fortius prodierit, maſculus erit partus, ſi vero debile, fœmina naſcetur. Vtrum autem multitudine, ac copia præualuerit, iuxta illud ipſum partus naſcetur, ſi enim multo plus fuerit debilis ſeminis, quam fortioris, ſuperatur forte, & debile permixtum in fœminam tranſit; quemadmodum ſi quis ceram, & adipem miſceat, & de adipe tamen plus conijciat, eaq; ad ignem liquefaciat; quandiu quidem liquida fuerint, non apparet, vtrum tandem horum ſuperet, vbi vero congelata fuerint, tunc iam conſpicuum eſt, quod adeps ceram copia exuperat. Sic habet etiam maſculi, ac fœminæ genitura: quod vero & in fœmina, & in viro genitura fœminea ſit, ac maſcula, ex manifeſtis factis coniectare licet; multæ enim mulieres iam fœminas pepererunt ex proprijs viris: verum ad alios viros ingreſſæ maſculos genuerunt, & viri illi ipſi, apud quos mulieres fœminas pepererunt, ad alia-

rum

rum mulierum mixturã progreſſi maſculos genuerũt, & quibus maſculus ſexus gingebatur, alijs fœminis permixti fęmineam ſobolẽ genuerũt. Atq; hęc ſane ratio declarat tum virum, tum fęminã & fęmineam, & maſculã geniturã habere; nam apud quos fęminas pariebant, ſuperabatur fortius ſemen à copia debilioris, & gingebantur fœmellæ: apud quos vero maſculos pariebant, ſuperabatur debilius, & gingebantur mares: procedit autem non ſemper ab eodem viro genitura fortis, ſed neq; ſemper debilis, ſed alias alia, atq; ſic etiam in muliere res habet, vt minime mirum ſit eaſdem fœminas, eoſdemque viros ſobolem maſculam, & fœmineam producere. Et in ipſa genitura egreditur, & fœmineum, & maſculinum ab omni corpore, & à debilibus debilis, & à fortibus fortis, & neceſſe eſt ſic in partum diſtribui, &c. Et ad finem lib. In muliere, & in viro, & in omni animali in ſingulis & debilior, & fortior genitura eſt, & non ſemel, ac ſimul genitura procedit, ſed & bis, & ter ebullit, ac eiaculatur, & non eſt poſſibile omnem eſſe fortem, tum quæ prius exiuit, tum quæ poſterius: in vtrum autem ſinum, & craſſiorem, ac fortiorem genitura ingredi contigerit, illic maſculus gingitur: in vtrum vero rurſus humidiorem, ac debiliorem, illic

fœmella

fœmella generatur: si vero in vtrunq; fortis ingrediatur, ambo masculi fient, sin debilis, ambo fœmellæ. Et Gal. quidem lib.2. de sem. cap.5. de trium similitudinum speciebus loquens hæc habet. Quare trium similitudinum tria principia habebimus, similitudinem generis animalis iuxta substantiam, ex qua generatum est: formæ vero iuxta motum ex semine: eam vero, quæ est aut masculi, aut fœminæ ex vtrorumque principiorum temperamento (vtraq; autem principia appello menstruum, & semen). Et paulo supra. Hæc igitur à me dicta sunt, & manifestum iam factum est in calidiore, & ficciore fœtus temperamento masculum animal generari: in frigidiore vero, & humidiore muliebre: speciem autem, siue genus animalis (vtrumque enim dicere licet) hominem videlicet, & equum, & bouem ad naturam materiæ in animalis generationẽ subiectæ consequentem esse: quemadmodum sane & formæ similitudinẽ ad vtruq; parentem effigientis, ac formantis facultatis esse, quæ in semine continetur. Et cap. eod. Causam inquirens, cur masculus matri assimiletur, sic inquit. Neq; enim cum in genitalibus partibus dominium contingit, ob id etiam toto corpore masculus a fœmina differt: neque cum penitus vicerit alterum

semen; multi enim masculi matri similes sunt, & fœmellæ patri. Quæ est igitur alia præter has causa? Dixit itaq; Gal. speciei similitudinem à materia prodire, & bene, quia cum fœtus fiat è semine maris, ac fœminæ, & sanguine menstruo, cum sanguis menstruus in pluri sit quantitate, quam ipsũ semen, mirum non est si plerunque animal fœminæ naturam sequatur præsertim in brutis: vnde ex oue, & hirco nascitur ouis, ex capra, & ariete caper; & alquando quid medium, vt ex asino, & equa, & ex equa, & asino mulus. De maris autem, ac fœminæ indicijs loquitur. Hip. lib. 5. aphor. cap. 42. sic inquiens. Mulier si marem concipit, bene colorata est: si vero fœminam, male colorata. Et 48. fœtus mares quidem in dextris, fœminæ vero in sinistris magis. Et 38. Mulieri vtero gerenti si altera mamma gracilis fiat geminos habenti, alterum abortit, & si quidem mamma dextra gracilis fiat, marem, si vero sinistra, fœminam. Et lib. de superfœt. si dextera mamma prius, & magis turgeat, maris indicium iudicauit. Præterea fœminam hilariorem esse in conceptu masculi, & ad omnia magis promptam, & dum progredi incipit, dextrum pedem præponere, & pulsum dextra manu validiorem habere, & motum validiorem

diorem in dextris paſſim ſcriptores teſtantur:indicatur etiam è lacte iuxta ea,quæ habet.Hip. lib.de ſterilibus ; lac enim ſi proiectum ſupra folia condenſetur,maſculum indicat,quia vegetum calorem denotat.Aptitudo etiam ad mares procreandos ex Hip. lib.9. epidem ſect:4. text. 27. dignoſcitur, nam in mare in ætate adoleſcentiæ dexter teſticulus prius turget,& mamma in fœminis ; dextera enim pars vt robuſtior, & calidior maxime confert ad marem generandum : præterea qui ſunt calido temperamento , potius mares procreant . Cognoſcitur vero fœminam concepiſſe iuxta ea, quæ habet Gal. lib.5. de nat. facult. cap.3. quia fœmina in coitu quodam modo præſentit vterum conuelli , & retrahi , quia fit attractio , & retentio ſeminis , quod etiam mas cognoſcere poteſt , quoniam pudendum retrahitur velut à cucurbitula ab ipſo vtero . Et oſtetrices os ſentiũt clauſum citra duritiẽ. Et ex aphor.4 .ſect.5 .ſi poſt aſſumptam mulſam fœmina in vẽtre tormina ſentiat, facta eſt cõceptio;quia ob vterum clauſum flatus à mulſa excitatus exitum non inuenit. Indicatur etiam ex anguſtia oris vteri Hip.lib.3.aphor.54. Et quidem omnes fatẽtur ne quidẽ acus acumen in vteri os poſſe ingredi,quando mulier concepit. Teſtantur

etiam

etiam id dignoſci ex dolore lumborum, nauſea, cibi faſtidio, vomitu, pica, vitijs ventriculo noxijs tanquam in geſtatione fœtus compatienti, è ſuppreſſione menſium, grauitate corporis, languore, deſidia citra horrorem, ac febrem Hip. 5. aphor. 61. Gal. de ſympt. ca. cap. 7. de ſympt. diff. lib. 6. cap. 5. Addit Hip. lib. de nat. pueri motum in vtero citra dolorem, & flatum, ac vberum tumorem. Et lib. de ſuperfœt. oculos albidos aducit vti ſanguine ad vterum confluente. Auic. præterea inquit vrinam in principio decolorem, in vltimis menſibus coloratiorem, tanquam calore augeſcente ob fœtus magnitudinem vaſa comprimentis, & viſcera, & calorem vnientis lib. 3. fen. 19. tract. 1. cap. 11. ad finem cap. Sed non ab re fuerit, ſi Auic. tex. aliquos prædicta corrobrantes adducam. Et quidem lib. 1. fen. 2. ſum. 2. doctr. 3. cap. 10. hæc habet. Vrinæ prægnantium ſunt claræ, & ſuper earum ſuperficiem eſt nebula, & quandoque trahunt ad colorem aquę cicerum, aut aquę pedum citrinæ, & in ipſa eſt Zarach, & ſupra ſummitatem earum eſt nebula, ſed quocunque modo fuerit in medio, videbitur ſicut cottum carminatum: & eſt cum in eis ſunt velut grana, quæ aſcendunt, & deſcendunt. Cumq; irinus manifeſtior fuerit,

erit imprægnationis principium,& cum loco ipsius fuerit rubedo, erit in fine imprægnationis, & proprie si turbantur,cum mouentur. Parientium vrina secundum plurimum est nigra, & in ipsa est velut atramentum,& sicut sordities. Et lib.3.fen.19. tract.1. cap. 11. loquens de prægnatium signis. Significant ipsam illud, quod antecessit de conuenientia duarum emissionum spermatis, & dispositio quasi tepor succedens coitui:& est caput virgę quasi suctum, cum emittit sperma, & est, cum egreditur, ad siccitatem aliquantulum decliue, & succedit ei vehemens adunatio oris matricis, ita vt non ingrediatur ipsum stilus. Et similiter eius eleuatio ad superiora, & anteriora, & colligitur absque duritie, & vehementia siccitatis illius partis, & retinentur menstrua, quare non menstruatur vsq; ad tempus,aut menstruatur paulatim, & accidit dolor paruus in eo, quod est inter vmbillicum, & receptricem. Et quandoq; fit difficultas vrinæ, & accidit ei, vt abhorreat coitum post illud,& odio habeat ipsum: & quando cum ea coitur,non emittit sperma, & accidit ei apud coitum dolor sub vmbilico,& nausea. Et prægnans habens masculum vehementius odit coitum, quàm prægnans habens fœminam; ipsa enim

quandoq;

quandoque non abhorret coitum. Deinde illud, quod ſuccedit ei de anguſtia, & pigritia, & grauitate corporis, & malitia animæ, & parua nauſea, & eructatione acetoſa, & horripilatione, dolore capitis, & vertigine, & tenebroſitate oculorum, & ex pulſu cordis, deinde commouentur appetitus mali poſt menſem, aut duos menſes. Et citrinatur albedo oculorum earum, & fit viridis. Et quandoq; profundantur oculi eius, & mollificantur palpebræ eius, & acuitur aſpectus eius, & clarificantur eius pupillæ, & ingroſſatur eius albedo, & non citrinantur ſecundum plurimum, & neceſſaria eſt alteratio coloris, & euentus impreſſionum egredientium à natura, quamuis ſit in prægnante ex maſculo minus, & in prægnante ex fœmina plus. Et quandoque imprægnatio ſedat dolores dorſi, & ancharum, propterea quod calefacit ea matrix, & cum parit, redeunt. Et quandoq; alterantur mammillæ eius ab eo, quod fuit, & dilatantur, & citrinantur ſuper ipſum venæ eius, et virides fiunt. Et in pluribus diſpoſitionibus accidit prægnantibus, vt mollificentur eorum mammillæ in principio retentionis menſtruorum, & augmento eius, quod de ipſis retinetur vltra illud, quo indiget embrio, propter paruitatem embrionis, et debili-

bilitatem eius à cibatione. Deinde cum magnificatur embrio, cibatur illa superfluitate, et viuificatur, et sedantur accidentia retentionis eius. Et cum imprægnatur puella, quæ nondum consecuta est quindecim annos, timetur ei mors propter paruitatem matricis, etc. Et cap. 12. Loquens de causis masculinitatis. Causa masculinitatis est sperma viri, et caliditas eius, et abundantia ipsius, et conuenientia coitus in hora mundificationis eius, et prouocatio spermatis ex dextro, qui est calidior, et altior, & propinquior hepati. Et similiter quando cadit in dextro matricis. Et similiter sperma mulieris in proprietatibus suis, et in parte sua, et regio frigida, et tempus frigidum, et ventus septentrionalis adiuuat ad masculinitatem, et contrarium ad contrarium. Et similiter ætas adolescentiæ absque pueritia, et senectute. Et dicunt quidam, quod si currit à dextro viri ad dextrum eius, masculinat: ex duobus sinistris fœmininat: et si currit ex sinistro eius ad dextrum ipsius, erit fœmina masculina, et ex dextro eius ad sinistrum ipsius, erit masculus fœmininus. Et dixerunt quidam de illis, qui loquuntur siue ratione, quod prægnatio à die ablutionis est cum masculo vsq; ad quintum, et est cum puella, vsq; ad octauum: deinde est cum masculo

vſq; ad vndecimum, deinde eſt cum hermaphrodito. Et ſanguis prægnantis cum maſculo calidior eſt plurimum, quam prægnantis cum fœmina. Et cap. 13. Prægnans habens maſculinum eſt melioris coloris, & pluris leuitatis, & agilitatis, & mundioris facieri, & ſanioris appetitus, & quietorum accidentium, & ſentit grauedinem lateris dextri; plurimum enim generatur maſculus ex ſpermate expulſo ad dextrum duorum laterum colli matricis: & non accidit illud niſi aut propter deſiderium illus lateris ad recipiendum, aut quoniam expulſio eſt ex teſticulo dextro. Et quando mouetur fœtus maſculus, mouetur ex latere dextro; plurimnm enim cum incipit mammillam augmentari, & alteratur color, fit in ea, quæ habet maſculum, ex latere dextro, & proprie papilla dextra, & ad ipſam currit Lac in primis, & prouocatur in primis. Et eſt lac, quod mulgetur ex vbere eius, groſſum, viſcoſum, & non tenue, aquoſum, ita quod lac maſculi deſtillatur ſuper ſpeculum, & conſideratur id ipſum in ſole, & remanet quaſi ipſum fruſtum argenti viui, aut granum margaritæ, non currens, neq; protenſum. Et augmentatur pupilla in habente maſculum in rubedine, non nigredine vehementi: & fiunt venæ pedum eius rubræ, non nigrę.

Et dixerunt quidam, quod quando mouebitur à statione, mouet prius pedem dextrum, & est expertum: & cum erigitur, sustentatur super manum dextram: & est oculus eius dexter leuioris, & velocioris motus. Et masculus mouetur post tres menses, & fœmina post quatuor menses. Et dixerunt quidam, de ingenijs est in cognitione illius, vt sumatur Aristolochiæ aure. 1. & teratur, & conficiatur cum melle, & supponatur cum lana viridi a mane vsq; ad meridiem, & in ieiunio: tunc si dulcescit saliua eius, est concipiens masculum: & si est amara, tunc est pregnans cum fœmina, & si non alteratur, tunc non est prægnans. Et in hac causa est consideratio, & indiget experimento, vel multa perscrutatione in scientia sua. Signa autem fœminæ, & quæ prægnans est cum filia, sunt contraria illis. Et ex eis, quæ verificant est multitudo vlcerum pedum, & proprie in tibijs, & multitudo apostematum eorum. Et quandoq; est prægnans cum masculo, sed non est masculus nisi debilis, & est lassus, & sunt peiores dispositiones, & dexteriores significationes, quam in prægnante cum fœmina forti. Et enixa masculum consumit partum eius in 25. diebus vsq; ad 30. nisi ipsa sit ægra, & fœmina ex 35. vsq; ad 40. & illud fit secun-

dum

dum plurimum. Hæc Auic. ex quibus ſatisfactum videtur noſtro quæſito. Nunc ad aliud cap. accedamus.

DE STERILITATE, Et fœcunditate. Cap. XIII.

STERILITATIS nunc cauſa quęrenda eſt, & fœcunditatis: cum vero contrariorum eadem ſit diſciplina, cognitisq; ſterilitatis cauſis fœcunditatem impedientibus conſequenter etiam fœcunditatis cauſæ dignoſcantur, non nulla de cauſis ſterilitatis in medium afferemus. Et ex Hip. quidem habemus lib. de aere loc.& aq. aliquando tam viros, quam mulieres ex inciſione venarum poſt aures ſteriles fieri, dum inquit. Venæ enim retro aures ſunt, quas ſi quis ſecet, ſterilitatem inferat. Cuius rei cauſa eſt ex eo.Hip.quia à capitis vaſis plurimum ſeminis aduenit,& ex cicatrice tranſitus obſtruitur. In principio vero lib.de ſteril.plures affert cauſas,nempe vteri auerſionem à pudendo, & eius diſtortionem, nimiamq; concluſionem, nimios menſes,vel pauciores, vteri etiam leuitatem ſiue ex natura, ſiue ex vlceribus cicatrices relinquentibus, nimiumq; vteri hiatum. Cuius hæc ſunt verba. De his quidem, quæ accidunt

mulieribus in ſingulis affectionibus, prius dicendum eſt. Nunc autem oſtendam ob quas cauſas mulieres omnino ſteriles fiunt, & cur non pariunt, antequam ſanentur. Cauſam vero hanc eſſe dico, ſi os vterorum omnino auerſum fuerit à pudendo, non concipiunt; non enim ſuſcipiunt vteri genituram, ſed ſtatim foras exit: contingit autem hoc etiam ſi parum diſtortum fuerit os vterorum præter naturam à pudendo. Et ſi omnino concluſum fuerit os vterorum, neq; ſic ſuſcipiunt: neq; ſi recens concluſum fuerit magis, quam oportet. Singula vero relata manifeſta ſunt; etenim ſi omnino auerſum fuerit, aut concluſum, menſes non prodeunt omnino, aut prodeunt violenter cum morbo, ſi ſanguis coegerit vteros pro more conuerti. Et ſi purgata fuerit mulier, aliquando os vterorum ipſi à pudendo auertitur: ſi vero parum diſtortum, aut recens concluſum fuerit, prodeunt quidem menſes, prodeunt autem violenter, & paulatim per multos dies. Hæc autem omnia manifeſta fiunt, ſi ſic habent, contingenti mulieri, & ſi horum aliquid fuerit, curata mulier fœcunda fit: quandoq; vero etiam ſua ſponte. Dictum autem eſt & in muliebribus morbis. Si leues fuerint vteri (contingit autem hoc & ex natura quibuſ-
dam

dam, & si vlcera innata magnas cicatrices reliquerint. Si leues igitur vteri fuerint, mulier in ventre non concipit; nam genituram suscipiunt quidem vteri, si non alia aliqua causa obstiterit, non autem concipiunt, sed semen foras emittunt. Hoc autem maxime clarum fit contingenti, & si interrogetur, an aliquando vlcera in vteros ipsi oborta fuerint: menses vero sano quidem modo prodeunt in hoc morbo: verum talis plerunq; incurabilis est, vt in ventre non concipiat. Si vlcus in vteris factum fuerit ab affectione quadam ex relatis, & non statim sanatum, sed impurum factum fuerit, permanet vlcus ad multum tempus, quemadmodum & id, quod in aure existit: & male olet mulier, & quandoq; sanies male olens ipsi ex pudendo fluit: & quandiu sane vlcus habuerit, in ventre non concipit: non enim concipiunt vteri genituram: huic autem menses sano modo procedunt: verum ex contactu, & interrogatione maxime clarum fit de relatis. Curata vero fœcunda fit, exigua tamen spes est. Si quid ex mensibus in vteris remanens scissuram, ac segmentum habeat, quod circa osculum, aut paulo penitius calescat, & rursus frigescat, neque sic in ventre concipit; impedimentum enim hoc incumbens genituram, quo

oportet, transire uon permittit. Et si quidem in principio curetur, sanescit, & fœcunda fit: si vero tempus accesserit, sterilis manet: manifesta est autem affectio maxime ad contactum; durum enim quiddam intus est. Et si magis, quam conuenit, vteri hiarint, neque sic prægnans fit; non enim compingitur semen à sanguine morboso, sed sanguis, qui à corpore morboso descendit, genituram serosam facit: serosa vero facta genitura tempore modico, aut multo foras progreditur vna cum sanie. Atq; hoc ex corpore mulieris, & ex mensibus manifestum fit; prodibunt enim dicti menses, velut dictum est, siue bibiosa, siue pituitosa, siue aquosa fuerint. At breui curata fœcunda fit, sin minus, non. Si vero mulieri menses nõ prodeant omnino, aut ab omnibus relatis, etiam sic non concipit; venæ enim sanguine plenæ genituram non suscipiunt, & in vteris aliquid inueterati sanguinis inesse necesse est, quod genituram nutriri prohibet. Si vero pauciores, quam debeant, menses prodeant, neque sic prægnans fit: causæ vero in priore morbo relatæ sunt: fit autem hoc manifestum ex interrogatione, & si quidem à natura pauci menses prodeunt, incurabilis est: si vero ab affectione aliqua ex relatis, breui curata fœcunda

cunda erit. Et si plures, quam debent menses mulieri prodeant, neque sic in ventre concipit; vteri enim sanguine euacuato genituram non concipiunt præ debilitate: si vero etiam conceperint, sanguis multus de repente in vteros mulieris descendens genituram suffocat: manifestum autem & hoc est ex mensibus, qui multi prodibunt. Et si quidem natura mulier multos menses demittit, sterilis fit: si vero non natura, sed ab aliqua ex relatis affectione, breui curata fœcunda erit. Et si os vterorum ex pudendo exciderit, neque sic concipit; nam os durum fit, & genituram non suscipit, & intumescit, & propterea in totum in fœcunda fit: manifesta est autem hæc affectio ex eo, quod contingit. Et si non prodeant menses, velut debent, sed deorsum processerint in sedem, neque sic in ventre concipit; manifestum est enim, quod os vterorum à pudendo auersum est, aut conclusum, & si quidem ad sedem auersum fuerit osculum, aut conclusum, curata fęcunda fit: vtrumq; vero ex interogatione, & responsione manifestum fit; si enim menses semper sic prodierint, clarum est, quod his morbus causa est. Atque tot, ac talia mulieribus contingunt, propter quæ non pariunt, antequam curentur, & propter quæ omnino steriles

 fiunt.

fiunt. Quare mirari mulieres non oportet, quando coeunt quidem, non autem ſæpe pariunt. Et de his plura tum lib. de nat. muliebr. tum de morb. mulie. & de aere aq. & loc. vbi de ſcitharum impotentia loquens ſi habet. Scithæ Eunuchi, fiunt, & muliebria officia obeunt, inſtarq; fœminarū omnia faciunt, & loquuntur vocanturque hi effœminat. Et regionis quidem incolæ cauſam ad Deum referunt, coluntque hos ipſos homines, & adorant ſibi ipſi timentes, ne quid tale accidat. Mihi vero hi affectus Diuini quidem eſſe videntur, ſicut & reliqui omnes, neq; vllum aliquem alio eſſe Diuiniorem, aut humaniorem, ſed diuinos omnes: verum vnusquisq; eorum ſuam propriā habet naturā, neq; aliquis citra naturā accidit. Quare quomodo hic affectus contingat, vt mihi videre videor, narrabo. Ab equitatione ipſa diuturni eos corripiunt articulorum dolores, nimirum propendentibus ſemper ex equis eorum cruribus, deinde claudi fiunt, contrahunturque coxendices, cum inualuerit morbus. Medicantur autem ſibi ipſis hoc modo. A principio morbi vtramq; venam retro aures incidunt quo facto ſanguine multo promanante ſomnus eos corripit præ imbecillitate, ſicq; obdormiſcunt, quorum quidem aliqui depulſo

ſomno

somno sani exurgunt, aliqui vero minime. Atq; mihi sane videtur ea medicatione se ipsos perdere; venæ enim retro aures sunt quas si quis secet, sterilitatem inferat his, quibus secantur. Quare id etiam ipsis ex earum incisione accidere certum est. Quando igitur postea vxores adeunt, impotentesq; se factos vident cum illis coire, primũ quidem nihil molestius cogitantes quiescunt, cum autem bis, aut ter, aut amplius frustra opus tentarunt, neq; quicquam proficiunt, mox putant se Deum offendisse, in quem culpam reijciunt, induuntq; se veste muliebri palam se euiratos esse confitentes, ad mulierumque contubernia transeunt earum opera tractantes. Hoc itaque malo ditissimi Scytharum afficiuntur, minime vero infimi: immo qui maxime & genere,& potentia præualent, ex nulla alia, quam continuæ equitationis causa hoc perpetiuntur, pauperes vero minus,cũ non multum equitent, &c. Et infra. Simili autem modo & reliquis hominibus euenit, vbi enim frequenter,& continue homines equitant, ibi plurimi à diuturnis doloribus articulorum, coxendicumque maxime, & pedum corripiuntur,ad coitumq; fiunt impotentes,quę omnia mala Scytharum genti adsunt. Atq; propterea Scythæ omnium hominum mi-

nime

nime ſunt ad coitum valentes. Et quod Anaxyridas(brauarum, ſiue fœminalium id genus eſt) ſemper habent, & plurimum temporis in equis deſides degunt, vt neque manu tractare pudenda liceat, atque præ frigore,& laſſitudine voluptatis, ac iucunditatis coeundi obliuiſcantur, neque prius aliud ſibi faciendum putent quam vt euirati fiant. Et idem Hip. lib 5. aphor. text. 62. ſterilitatis cauſam ad vteri frigiditatem, ac ſpiſſitudinem,ſiccitatem, & humiditatem nimiam referebat tanquam genituram extinguentia. Et tex. 63. in marium corporum ſpiſſitudinem, vel raritatem, nimiam frigiditatem etiam, ac caliditatem. Et tex. 44. in nimiam mulierum craſſitiem, quorum omentum os vteri comprimeret. Et tex. 50. docuit modum dignoſcendi, an mulier ex ſe ſterilis ſit,nempe vt pannis circumuoluta ſuffumigetur, & ſi odor per corpus ad nares eat,& os, ex ſe ſterilem nõ eſſe affirmat. Quibus ſimilia habet 5.aphor. tex. 59. & 62. & lib. de ſuperfœt Et fœminam primum lauandum eſſe ait poſt menſtruas purgationes, & galbanum igne coctum vtero applicandum,fœmineoq; ventri alliguandum, & poſtea poſt ſex, aut acto horas experiendum, an in vertice mulieris odor galbani ſentiatur,& ſi apparet,fœcunda

da eſt, ſi contra ſterilis. Quod etiam idem Hip. ex ſuffumigijs è mirrha, & aromatibus dignoſcebat. De quibus plura Auic. lib. 3. fen. 2 . tract. 1. cap. 9. cuius text. adduco. In ſignis ſterilitatis ex quocunque duorum ſpermatum ſit, dicuntur res, quarum veritas non verificatur, neq; in eis aliquid iudicatur, ſicut eſt illud, quod dixerunt, quod oportet, quod experiantur duo ſpermata & proijciantur ſuper aquam, & quodcunq; illorum notat in aqua, tunc ex parte illius eſt defectus, & dixerunt, fundantur duæ vrinæ ſuper radicem lactucæ & ex illo eſt defectus, cuius vrina exiccauerit eam. Et ex hoc dixerunt, vt ſumantur ſeptem grana tritici, & ſeptem grana hordei, & ſeptem fabæ, & ponantur in vaſe teſteo, & mingat ſuper ea vnus amborum, & dimittantur ſeptem diebus, tunc ſi grana naſcuntur, non eſt ſterilitas ex parte eius. Et dixerunt, quod eſt longinquius hoc iterum: & melius eſt illud, quod dixerunt in experientia mulieris, ſcilicet, quod oportet, vt ſuffumigetur matrix mulieris, &c. Et infra. Sperma quidem ſanum eſt album, viſcoſum, ſplendidum, ſuper quod cadunt muſcæ, & comedunt de eo, & odor eius eſt odor florum palmæ, & ſambuci. Quibus aſſentitur Raſ. 22. cont. tract. 3. cap. 1. & Gal. de paſſio

muli.

muli. & idem Auic. fen. 20. tract.1. cap.4. 5.& 6. Paul. lib.3. cap.74. Et de ſterilitatis cauſis multa etiam habet Auic. lib. cit. fen. 21. tract. 1. cap.7. cuius hæc ſunt verba. Cauſa ſterilitatis aut eſt in ſpermate viri, aut in ſpermata mulieris, aut in membris matricis, aut in membris virgæ, & inſtrumentis ſpermatricis, aut propter cauſam in principijs, ſicut triſtitia, & timor, & dolores capitis, & debilitas digeſtionis, & ſatietas nauſeatiua, aut propter errorem accidentem. Cauſa vero, quæ eſt in ſpermate, eſt ſicut malitia complexionis diuerſificantis virtutem generationis calidæ, aut frigidæ ſcilicet frigidæ ex frigore naturali, aut frigore accidente ex longa remanentia, & retentione aut humiditas, aut ſiccitas. Et cauſa illius ſunt cibi non conuenientes, & acetoſa etiã; ipſa enim ſunt in ſumma eorum, quæ infrigidant, & exiccant. Et quandoq; eſt cauſa, quæ eſt in ſpermate, ſiccitas complexionis non prohibens generationem, ſed quæ facit ipſam difficilem, aut corrumpit illud, quod aduenit matrici de alimento infantis. Et quandoq; eſt cauſa in ſpermate, vt ſit ſperma viri diuerſæ impreſſionis ei, quæ eſt in ſpermate mulieris contrarium receptrici, aut communicantis ſuper vno duorum ordinum, & non accidat interea ambo filius.

Et

Et ſi permutet vnusquisq; ſocium ſuum, non eſt dubium, quin ſit ambobus filius. Et quandoque diuerſificantur duo ſpermata propter cauſam malitiæ complexionis in vno quoque eorum, quod cum alio non æquatur, immo addit ei corruptionem. Quare cum permutantur, inuenit vnumquodque amborum, quod æquat ipſum, cum contrarietate, quare temperatur. Et de genere quidem ſpermatis, ex quo non fit generatio, eſt ſperma infantis, & patientis nauſeatiuam ſatietatem, & ebrij, & ſenis, & ſperma eius, qui plurimum vtitur coitu, & cuius corpus non eſt ſanum; ſperma enim currit ex omnibus membris, & eſt ex ſano ſanum, & ex infirmo infirmum ſecundum quod dixit Hip. & iſtæ diſpoſitiones omnes inuentæ ſunt in vtriſque ſpermatibus ſimul. Et dixerunt quidam quod de cauſis corruptionis ſpermatis viri eſt coire cum illis, quæ nondum ſunt magnæ, & hoc currit curſu proprietatum. Cauſa autem, quæ eſt in matrice, aut eſt malitia complexionis corrumpentis ſperma, cuius plurimum eſt frigus congelans eam, ſicut accidit ex patre aquæ frigidæ mulieribus per hoc quod infrigidat, & ſimiliter viris, & per hoc quod alterat partes ſanguinis menſtrui, & per hoc quod ſtringit foramina ſanguinis

men-

menſtrui, quare non effunditur ſanguis mẽſtruus ad fœtum. Et quandoque eſt cum materia. Et humiditates corrumpunt ſperma iterum per commiſtionem ſuam cum eo, aut exiccant, aut reſoluunt, aut humectant lubricantes, quare debilitatur retentiua, & eſt plurimum, aut debilitantes virtutem attrahentem ſperma, quare non atrrahit ſperma cum fortitudine: aut propter conſtrictionem meatuum nutrimẽti ex frigore, aut calore, aut ſiccitate, ita vt ſimiletur corijs ſiccis, aut corrumpens nutrimentum infantis, aut prohibens ipſum à peruentione, vel tranſitu per adunationem matricis vehementem propter ſiccitatem, aut frigus, aut conſolidationem vlcerum, aut carnem additam verrucoſam: aut ſicut ſiccitas dominans ſecundinæ, quare oppilantur meatus nutrimenti: & accidit ſpermati in matrice frigida, & humida, quod accidit ſemini in terris humidis paludoſis: & in complexione calida, & ſicca, quod accidit ſemini in terris, quibus eſt calx ſparſa, ſeu permiſta, aut per abſciſſionem materiei, quæ eſt ſanguis menſtruus, cum matrix defecit in attrahendo ipſum, & applicatione eius: aut eſt propter declinationem in ea, aut conuerſionem, aut vehementiam adunationis oris matricis ante partum propter oppilationem

nem, aut propter duritiem, aut carnem addicam verrucoſam, & non verrucoſam, aut conſolidationem vlcerum, & frigus conſtringens, & alia ex cauſis oppilationis, & ſiccitatem, quare non penetrat ad ipſum ſperma, aut debilitas adunationis poſt prægnationem, quare non retinet ipſum, aut multitudo adipis lubrificantis. Et quandoq; fit cum communione corporis totius, & quandoq; eſt in matrice proprie, & Zirbo, aut in matrice ſola. Et quando multiplicatur adeps ſuper Zirbum, facit compreſſionem, & conſtrictionem ſuper ſperma, & educit ipſum expreſſione ſua, & operatio eius eſt huiuſmodi: aut propter vehementiam extenuationis in corpore toto, aut in matrice: aut nocumentum in matrice ex apoſthemate, & vlceribus, & hæmoroidibus, & additione carnea prohibente. Et quandoq; eſt in ore eius res dura ſicut virga prohibens introitum virgæ, & ſpermatis; aut vlcera, quæ conſolidata ſunt, quà lenitur matrix, & conſtringirur, ſeu oppilantur orificia venarum emittentium ſanguinem menſtruum: aut aſperitas in matrice. Cauſa autem factæ in membris generationis aut eſt debilitas vaſorum ſpermatis, aut corruptio accidens complexioni eorum, ſicut cui abſcinduntur venæ auris poſterius, aut cu-

ius perforatur vesica à lapide, quare communicat nocumentum membris generationis. Et quandoque abſcinditur aliquid ex neruis eorum, & facit incurrere debilitatem in vaſis ſpermatis, & in virtutibus eorum generatiuis ſpermatis, & eijcientibus ipſum. Et ſimiliter cuius contuſi fuerint teſticuli, aut emplaſtrantur cum ſucharam, aut bibit ex camphora plurimum. Cauſa autem virgæ facta eſt ſicut ſi ſit breuis in creatione ſua, aut cauſa pinguedinis viri, quare aſſumit caro plurimum eius, aut ex pinguedine ipſius mulieris, quare elongatur ab ore matricis, & non ęquatur in ea virga. Et de eis eſt amplitudo oris matricis, & non æquatur in ea virga, aut ex eis ambobus ſimul, aut propter tortuoſitatem eius, aut propter abbreuiationem chordæ, quare declinat virga ab oppoſito, quare non eijcit ſperma ad guttur oris matricis. Cauſam vero in principijs iam numerauimus; neceſſarium eſt enim, vt ſint membra digeſtionis, & membra ſpirituum fortia, ita vt fiat conceptio. Error autem accidens eſt, cum ſpermatis fit emiſſio ante complementum, aut poſt complementum: ante complementum vero cum ſperma emittitur, eſt, vt ſint mulier, & vir diuerſi in tempore coitus, & emiſſionis ſpermatis, quare non ceſſat vnns

eorum antecedere cum emiſſione ſpermatis. Si ergo fuerit anteceſſio viri, dimittat eam, & non emittat ſperma: & ſi fuerit anteceſſio mulieris, emittet vir, poſt quam emiſerit mulier, & expellitur in os matricis ex motibus, & attractionibus ſpermatis, ad quod attrahendum os ipſius matricis ſe aperitione vna poſt aliam cum attractione vehementi, quo ſentitur, cum ſperma ipſum emittitur. Et non fit illud niſi aut propter attractionem aquæ viri cum eo, quod currit ex ea ex vaſis ſpermatis eius intrinſicis in matrice effuſum ad interiora eius apud quoſdam; aut propter attractionem aquæ, vel ſpermatis ſui ipſius, ſi verum eſt, quod dicunt quidam alij, ſcilicet quod ſperma eius quamuis generetur intra ipſam, tamen effunditur ad exteriora oris matricis, deinde deglutit ipſum os matricis, & ſic motus eius ad attrahendum ſperma ſui ipſius deforis, ſtimulans ipſum apud motum ſpermatis ſui: quare attrahit cum hoc ſperma viri; non enim appropriatur illud emiſſioni ſpermatis viri. Error vero accidens poſt complementum eſt ſicut motus laborioſus ex ſaltu, aut obuiatione, quæ fit cum caſu, & velocitas eleuationis poſt emiſſionem ſpermatis, & ſimilia illis poſt conceptionem, quare lubricat: aut ſicut timor accidens,

aut aliquid ex reliquis causis abortus, quas dicemus in suo capitulo. Inquit Hip. non est vir omnino frigidior muliere scilicet in complexione membrorum suorum principalium, & complexione sua prima, & in complexione sui spermatis sani, nisi accidat ex complexione accidente. Et scias, quod mulier, quæ parit, & imprægnatur, minus infirma est, quam sterilis: veruntamen est debilioris corporis, quam ipsa, & velocius fit anus. Sterilis vero est plurium ægritudinum, & tardatur eius senectus, & est quasi iuuenis in plurimo suæ ætatis. His fouet Gal. lib. de histo. philo. cap. 10. Aet. lib. 4. serm. 4. cap. 26. Ras. 12. cont. tract. 6. cap. 1. & 24. cont. tract. 3. cap. 2. Hip. lib. de steril. lib. de nat. pueri, de aere aq. & loc. de genit. & alibi passim. Et idem Gal. lib. 5. aphor. tex. 62. & 59. His igitur ita firmatis dicere possumus ad conceptionem facienda necesse esse, vt mas cum fœmina non sine voluptate commiseat, & ab vtroque fœcundum semen eiaculetur, & ab ipso vtero trahatur, retineatur, osque clausum illud seruet, & commixtum vi conceptricis vteri excitetur, vt fœtum formet. Ex quibus patet ad conceptionem requiri quædam communia fœminæ, ac mari, vt generatio seminis, ad quam opus est bona cor-

poris

poris temperatura ex Gal.5. aphor. tex. 63. ac etiam florenti ætate Gal. lib. 2. de ſan. tuen. cap. 2. & lib. 14. de vſu part. cap.4. pueri enim ſemen non emittunt, quia nimirum ex augeſcentia illud non habent, ſicut nec plantæ: in ſenectute vero calore egent, qui fœcundum ſemen efficiat. Vnde Plato in lib. de Republ. ſuadet, vt mas cum fœmina ab anno 30.ad 40. copuletur. Requiritur etiam ſeminis eiaculatio (ad quã ſatis conducit virgæ proportio) quæ fit ſecundum Gal. lib.5. aphor. tex. 65. non à ſpiritu propellente, ſed a tenſione vaſorum ſemen ſpiritu commixtum comprimente: quæ quidem eiaculatio eodem tempore fieri debet ad optimam conceptionem, tunc enim optima fit mixtio, & ſemen vnum ab altero fouetur. Ex Gal.cap.7.lib.1 .de ſem. Neceſſaria videtur etiam voluptas ex communi ſententia, ad quam efficiendam ſeroſa materia concurrit ex Gal. cap.9. lib. 14. de vſu part. concurritq; etiam humor ſpermati ſimilis in locis prope collum ceruicis genitus, quos paraſtatas appellant, aiuntque exquiſito ſenſu præditas, ex quibus voluptas oriatur. Ex parte etiam mulieris requiritur præſertim, vt ſemen in vterum trahatur, detineatur, & illi inhæreat. Ex Gal. lib. 1 .de vſu part.c.3.& Hip. lib. de ſuperfœt. Et hæc de his ſatis.

DE GEMINO FOETV.
Cap. XIV.

CONSEQVITVR, vt de gemini fœtus causis veiba faciamus. De qua re Auic.lib.3. fen.21. tract.1. cap.2. sic testatus est. Et causa quidem in geminis est multitudo spermatis, ita vt non spargatur ad duos ventres matricis sparsione replente quemlibet ipsorum ventrium secundum singularitatem. Et quandoq; accidit propter diuersitatem expulsionis duorum eiectionum, quando peruenit illi diuersitati motus matricis in attractione; nam matrici apud attractionem acccidunt motus subsequentes, sicut illi, qui deglutit buccellam post buccellam, & sicut respirat piscis emittendo respirationem post respirationem; quoniam ipsa etiam expellit sperma suum ad fundum matricis cum impulsionibus plurimis, & est vnaquæq; impulsio cum attractione spermatis deforis, cum qua attractione matrix desiderat aggregationem inter duo spermata, & illud est res, quam sentit ille, qui ex coeuntibus est indagator sollicitus: & sciunt illud iterum ipsæ met mulieres. Et illæ impulsiones, & attractiones singulares non sunt puræ, immo sunt cum

motu

motu iectigatiuo, quasi vnaquæq; earum sit composita ex motibus, sed illæ non complentur nisi apud numerum iectigationum, immo sentitur post omnem summam iectigationum quies quædam, deinde redit in quietem similem ei, quæ est inter eiectiones, cum virga eijcit sperma, & est omnis vicissitudo secunda debilioris virtutis, & minoris numerationis iectigationum, & fortasse sunt vices vltra tres, aut quatuor, & propter illud multiplicatur delectatio ipsarum mulierum, ipsæ enim delectantur ex motu spermatis, quod est in eis, & delectantur ex motu spermatis viri in ore matricis eorum descendendo ad ventrem matricis: immo delectantur propter ipsum motum, qui accidit matrici. Et non verificatur sermo dicentis, quod earum delectatio, & complementum constat in descensu spermatis viri, ac si quando non descendit sperma viri, tunc non delectentur ipsæ sui ipsius spermatis emissione: & quod si vir emittit sperma, & matrici earum non accidant motus isti, & non quiescant ab eis, tunc ipsæ non inueniunt delectionem aliam à delectatione parua, cui similis est etiam viris ante motum spermatis ipsorum, similis, vel proportionata motui, & titillationi, & commotioni, quæ fit in emissione alguadi. Neque

ſermo eſt verus dicentis (contra Hip. dicit lib. de genit.) quod cum ſperma viri ſuper matricem funditur, extinguit eius caliditatem, & ſedat ipſius inflammationem, ſicut aqua frigida, quæ effunditur ſuper aquam calidam bullientem; hoc enim non fit niſi ſecundum modum, quem diximus, cum ipſę mulieres emittunt ſperma ſuum, & degluriunt ſperma viri, cum deſcendit; in alia enim hora non fit vehementia delectationis, de qua ſit curandum: & quandoque conuenit proiectio ſpermatis maſculi cum effuſione ſpermatis mulieris: quare permiſcentur ambo, & ad illam ſubſequuntur proiectiones ſimiles illi vice vna poſt aliam quare imprægnatur mulier ex ventribus numero pluribus, cum vnaquæque permiſtio ſeparata ſit per ipſam. Et quandoque ſunt permiſtiones vtrorumque ſpermatum ſimul, deinde abſcinditur, ſeu ſeparatur illud permiſtum in partes, aut abſcinditur vnum antecedens cauſa ventoſitatis, aut iectigationis, aut alterius rei ex cauſis ſeparantibus: quare diſtinguitur vnaquæque illarum ſecundum ſingularitatem ſuam. Et quandoque fit illud poſt texturam panniculi, & fit multitudo embryonum in re vna, & hoc eſt ex eis, quorum generatio non completur, neque conſequitur vitam:

&

& quandoque fit ante illud, & quæ currunt hoc cursu, verisimile est, quod sit paruæ vtilitatis, seu paruæ vitæ. Et vtile quidem non est, seu non viuit, nisi illud, quod est, seu cadit in radice distinctum. Et adhuc sperma virile solum est non exuberans, neque implens matricem, neque perueniens ad partes eius 4. ita vt continuetur cum eo sperma mulieris ex duobus additamentis, quæ sunt duo cornua similia ossis dactilorum. Et cum permiscentur duo spermata, fit ebullitio prædicta, & creatur vesicatio, & panniculus primus, & suspenditur sperma totum tunc cum additamentis orificiorum venarum in panniculo secundinæ, & inuenitur illic, quod alit ipsum, dum permanet sperma, vsque quo sumat ex sanguine menstruo per vmbilicum quanttiatem sibi sufficientem ex foraminibus, seu orificijs venarum, cum quibus continuatur panniculus generatus. Et secundum Gal. quidem iste panniculus est sicut linimentum, quod creat sperma mulieris, cum ipsum effunditur illuc, vbi effunditur ad ad ipsum sperma viri: & si non permiscetur cum eo, tunc tamen separatur, vel descernitur apud permistionem. Et quandoque recipit mulier, & equa sperma super sperma, & delectantur ambæ simul. Partus ve-

ro non fit, nisi cum fœtui non sufficit, quod ei emittit secundina ex sanguine, & quod peruenit ad ipsum de attractione aeris, cum membra eius iam completa sunt. Mouetur ergo tunc apud septimum ad exeundum, cum in eo completur virus: & cum deficit, aduenit ei debilitas quædam, & non redit ad ipsum cum ea virtus vsque ad nonum. Quod si egrediatur in octauo, & est debilis, tunc non stimulatur ad egressionem à virtute faciente nasci: immo ex causa alia stimulante ad egressionem lædente non debili, &c. Et his fouet Gal. tum lib. de opt. corp. constit. tum lib. 1. de ca. simpt. cap. 6. & 7. & lib. 1. de sem. cap. 7. lib. 15. de vsu part. cap. 4. & de anatom. viu. cap. 52. Ras. 22. cont. tract. 6. cap. 1. Hip. lib. nat. pue. & Arist. 4. de gen. animal. capit. 4. & 5. & lib. 9. de animal. cap. 10. & lib. 7. cap. 4. Et idem Auic. infra lib. cit. cap. 17. de superfœtatione, & gemino fœtu loquens sic inquit. Causa est multitudo spermatis, & diuisio ipsius in duo, & quod est supra, & eius casus in duos ventres. Et incolumitas duorum filiorum etiam geminorum non est plurima: & parum sunt inter geminos dies plurimi; ipsi enim secundum plurimum fiunt ex coitu vno, & parum contingit, quod

quod ex coitu ſuper prægnationem fiat conceptio; nam ſi fit conceptio, fit in mulieribus, quæ corpora carnoſa, & pinguia habent, & ſunt multorum pilorum, & multi ſanguinis propter multitudinem caliditatis earum. Et ſunt illæ, quæ fortaſſis viderit ſanguinem in imprægnatione, & non curant de eo propter virtutem earum, & fortitudinem matricis ipſarum, & non abortiuntur cum menſtruis, & cum apertione eius, quod emittitur in matrice. Et quandoque menſtruantur ſuper impręgnatione numero duarum menſtruationum, & ſupra. Quod ſi cadat imprægnatio ſuper imprægnationem in non valde forti, & in ea, quæ non concipit niſi propter apertionem oris matricis ſuæ, non propter fortitudinem ſuæ matricis, timetur, quod ſit filius primus iam debilitatus, quare corcorrumpitur ſecundus. Et iterum in fortibus timetur latus caſus litigij, & compreſſionis inter duos filios. Et illud quidem plurimum perducit ad febrem, & inflammationem faciei, & aduentum ægritudinum, ad hoc vt abortiatur vnum eorum. Et de ſignis quidem geminorum, & qui ſupra ſunt, ſecundum quod dixerunt, & expertum eſt, eſt, vt conſideretur vmbilicus nati primi continuus cum fœtu: tunc ſi

non

non fuerit in ipſo ruga, neque nodus, non erit poſt natum primum filius: & ſi fuerint in ipſo rugæ, tunc prægnatio erit ſecundum numerum rugarum. His concordat Gal. de defi. med.49. Ariſt. de gen. animal. cap. 4. & 5. Raſ. 22. cont. tract. 6. & 7. cap. 1. & Hip. lib. de nat. fœtus, vbi hæc habet. Gemelli autem fiunt ab vno coitu hoc modo. Vteri ſinus frequentes, & curuos habent, alios remotiores, alios propinquiores pudendo: & animalia, quæ multa gingunt, plures ſinus habent, quam ea, quæ pauca. Similiter autem habent & pecora, & feræ, & volucres. Vbi itaq; contigerit genituram findi, & in duos ſinus peruenire, & vteri genituram ſuſceperint, & ſinus alter ad alterum non hiauerit, nec dimiſerit, ſegregata genitura in vtroque ſinu pelliculas inducit, & viuificatur eadem modo, quo vnus fœtus: quapropter vero id fiat, diximus. Quod vero ab vno coitu gemelli gingantur, hoc teſtimonio conſtat. Eſt canis, & ſus, & alia animalia, quæ ab vno coitu pariunt & duo, & plura, & vnum quodque animal in vtero in ſinu, ac pellicula exiſtit: atque hæc ipſi fieri videmus, & hæc omnia eodem die vt plurimum pariunt. Sic autem & mulieri ab vno coitu gemelli facti vterque in ſinu, & pellicula

eſt,

est, & eodem die vtrumque parit, & alter prius foras procedit, & pellicula ipsius, siue secunda. Quod autem gemelli fœmellæ generantur, hoc causæ esse sentio. In muliere, & in viro, & in omni animali, in singulis & debilior, & fortior genitura inest, & non semel, ac simul genitura procedit, sed & bis, & ter ebullit, ac eiaculatur, & non est possibile omnem esse fortem, tum quæ prius exiuit, tum quæ posterius: in vtrum autem sinum crassionem, ac fortiorem genituram ingredi contigerit, illic masculus gingitur: in vtrum vero rursus humidiorem, ac debiliorem, illic fœmellæ generatur. Si vero in vtrumque fortis ingredietur, ambo masculi fient: sin debilis, ambo fœmellæ. Atque hic sermo sic relatus totus finem habet. Quæ adeo vera sunt, vt non desint auctores testantes aliquando vltimam eiaculationem adeo esse debilem, vt ex geminis alter masculus aliquando oriatur, alter vero monstrum, & quandoque etiam molam, testantes de experientia mulierem peperisse simul fœtum integrum, & monstrum, & alteri post fœtum integrum manÿsse molam, ijs id euenire arbitrantes, qui nimium veneri indulgent. Et de fœtu duplici diuerso temporis interstitio orto testatur Solinus lib. memorab. cap. de ho-

mine, vbi ſic habet. Compertum & illud eſt, quod inter duos conceptus cum interceſſerit paululum temporis, vterque reſidet, ſicut in Hercule, & Iphicle apparuit fratre eius, qui geſtati eodem onere, interuallis tamen, quibus concepti fuerant, nati videntur. Et de Proconiſſa ancilla, quæ è duplici adulterio geminos edidit vtrumque patri ſuo ſimilem, &c. vbi multa mira habet de fœtibus, & hominibus, referens Zoroaſtem eadem hora riſiſſe, qua natus eſt, & alios nec rictaſſe vnquam, nec ſpuiſſe, nec ſudaſſe, aut ſitiſſe, qualem Syracuſanum appellat. Et iterum Hip. 5. de morb. vulg. teſtatur in Lariſſa mulierem peperiſſe filiam, & quadrageſima die à partu ſuperfœtationem excidiſſe nempe carunculam quandam, & lib. 4. refert Acheloi vxorem ſexta die abortiuiſſe, & maſculũ aliũ ad dies viginti peperiſſe. Et lib. de ſuperfœt. cũ ſuperfętauerit mulier, ſi primum puerum in medio vteri habuerit, ſuperfœtatio elabitur à primo, ac veteri expulſa. Si vero in altero cornu ſuperfœtationem habuerit, poſterius ipſum inſuper parit non vitalem, nimirum vitalitate, vbi vterus laxatus, & humectus fuerit, exoluta: ſi vero non ſtatim ſecedat ſuperfœtatio, dolores exhibet, & fluxum fœtidum, ac febrem, & facies intumeſcit, tibięque,

ac pedes; & si pereat, cibum auersatur, donec exciderit: superfœtant autem mulieres, quarum stomachus, id est vteri os, post primam conceptionem non clauditur ita valde, idque apparentibus signis constat: clauditur autem post superfœtationes, quæ posterius insuper pariuntur. Si superfœtatio nondum partium discriminationem habeat, sed caro sit, non quidem intumescit, sed putrescit, donec ex vtero exeat. Si cui exeat secunda pueri in vtero, prius quam puer foras procedere incipit, ægre parit & adhuc magis periculose, si caput non præcedat. Si vero alicui vna cum secunda puer foras exierit, & ad stomachum, id est, os vteri progressus rupta secunda emerserit, magis facile parit. Itemq; si puer quidem foras prodit, secunda vero adhærescit, & se ipsam retrahit, atque istic manet. Cum puer non vitalis futurus nascitur, caro ipsius vngues super eminet: vngues vero tum in manibus, tum in pedibus deficiunt, &c.

DE PARTVS DIFFICVLTATE. Cap. XV.

PARTVS difficultas nunc expendenda est, cuius tractationis magnus est vsus tum ad partus, tum ad parientis conserua-

tionem.

tionem. De qua re Paul. lib. 3. cap. 76. Pariendi difficultas vel parturientis, vel fœtus, vel loculi, vel à foris euenientium vitio accidit: parientis quidem, si nimium crassa, & præpinguis, aut vulua tota iusto arctior sit, aut dolorum imperita, aut pauida, aut inflammationem circa vterum, aut alijs partibus experta, aut quocunque alio modo affecta, aut suapte natura imbecillior, minusque ad fœtum propellendum firma, aut quia parturitionem intempestiue accelerauerit. Fœtus autem vitio, si inusitatæ magnitudinis, aut paruitatis, & modicæ grauitatis, aut amplissimi sit capitis, aut monstrum: verbi causa biceps, aut mortuus, aut viuens quidem, sed imbecillis, neque potens in lucem progredi, aut numerosi fœtus; qui nos enim simul editos asserit Herophylus: aut si naturæ contrariam habuerit in vtero figusam; naturalis enim nascentis figura est, prima quidem in caput vergi, manibusque in fœmora protensis, procliui directe ad orificium capite: proxima vero, si fœtus recta in pedes conuersus est. His exceptis reliquæ omnes parturiendi formæ præter naturam sunt. Vitio autem loculi partus redditur difficilis: si propter crassitatem non auellatur, vel si ante quam coueniat, pre nimia tenuitate abrumpatur, euacuato namq;
humore

humore fœtus propter ariditatem ægerrime delabitur. Ex his, quæ foris occurſant, ægra fit parturitio, vel frigore, quod vterum condenſauit, vel calore immodico, qui vires deiecit, aut alio quopiam euentu fortuito incurſante. Auic. lib. 3. fen. 21. tract. 2. cap. 21. Difficultas partus aut fit cauſa prægnantis, aut cauſa matricis, aut ſecundinæ, aut cauſa vicinantium, & communicantium, aut cauſa horæ partes, aut cauſa obſtetricis, aut propter cauſas primitiuas. Facta vero cauſa prægnantis eſt, vt ſit debilis paſſa ęgritudines, aut famen, aut ſit timida, aut non conſueta imprægnationi, aut partui: immo tunc eſt primum, cum parit, quare eſt timor eius maior: & dolor ipſius vehementior, aut eſt anus debilis, aut eſt plurimæ adipis, aut eſt vehementis pinguedinis habentis ſtrictum almazen, cuius mazen non dilatatur, & non fortificatur, vel non eſt potens ſuper compreſſionem, & expreſſionem vehementem ad matricem cum lacertis ventris, & eſt paruæ tolerantiæ in dolore, & eſt vehementis permutationis, & inquietudinis: quare perducit illud ad cauſam aliam, & eſt alteratio figuræ infantis ab eo, quod conuenit. Facta autem cauſa fœtus aut eſt propter genus eius (fœmina enim penitus eſt difficilioris partus, quam maſculus) aut

eſt

est propter magnitudinem eius, aut magnitudinem capitis eius, aut grossitudinem corporis eius, aut propter multam eius paruitatem, aut leuitatem, quare non descendit cũ fortitudine, aut propter alterationem creaturæ ab æqualitate, quæ est facilis lubricitatis, sicut si sit sicut ille, qui habet duo capita, aut qnem comprimit numeratio embryonum; fortasse enim in ventre vno sunt quinque, immo quandoque numeratio maior illa, qui parui sunt, & diuersi. Et quandoq; est numeratio plurima valde in cisti vna. Et quandoque est difficultas propterea quod est mortuus, quare non fit ei adiutorium propter motum eius: aut est debilis, & fit paruum adiutorium propter motum eius. Et quandoq; fit difficultas propterea quod eius exitus est nou naturalis, sicut si egreditur super pedes suas, aut super latus suum, & manus suas, aut egreditur curuatus, ita vt pedes declinent versus faciem, aut egreditur super genua, & coxas: & illud fit propter corruptionem motus embryonis, aut propter multitudinem inquietudinis parturientis. Et ex eis, quæ securitatem faciunt eius, est, vt sint accidentia partus, & dolor decliuia ad inferiora, & sit anhelitus bonus. Facta vero causa matricis est, vt matrix sit parua, in qua coangustatur motus fœtus,

aut

aut sit sicca valde, in qua non sit lubricitas, aut sit os strictum valde in creatione, aut propter consolidationem ab vlcerbus, & reliquis speciebus constrictionis: aut sit in ea aliqua ægritudinum malarum, sicut phlegmon, aut vlcera, aut rhagadiæ, aut hæmorrhoides in matrice. Aut fuit iam clausa, quare scissum fuit siphac ab ore matricis scissione non completa, quare est eius dispositio sicut dispositio constrictionis oris matricis in creatione. Facta autem propter secundinam est, vt secundina non disrũpatur propter grossitudinem suam, quare non aperiat fœtus euasionem: aut ipsa rumpatur velociter, & egrediantur humiditates plurimæ ante complementum fœtus, quare non iuueniat lubricitatem. Facta vero causa vicinantium, est, vt sit in vesica apostema, aut nocumentum aliud ex retentione vrinæ, & alijs: aut sit in intestino fęx sicca plurima, aut apostema, aut colica alterius generis, aut hęmorrhoides, aut rhagadię ani, & sicut si sint ilia mulieris subtilia. Facta autem causa horæ partus est, vt sit fœtus velox ad conatum partus, & sit fortis in eo, & non acciderit ei nocumentum, & fiat res difficilis ei, sicut sæpe contingit illud, immo accelerat, quare accidit, vt difficultetur partus; quoniam virtus quamuis sit fortis se-

cundum necessitatem, tamen est debilis secundum accelerationem, vel conatum: facta autem propter causas primitiuas est, sicut si forte fiat frigus, quare fortis fiat constrictio membrorum partus; & propter illud multiplicatur in regionibus septentrionalibus, & in ventis septentrionalibus, & fit in regionibus, & temporibus frigidis difficilior. Et quandoque perducit huiusmodi difficultas ad disruptionem ventris, & rupturam mirach. Aut fortis fiat calor, quare fortis fit mollificatio virtutis: aut adueniat ei tristitia. Et sicut si mulier sit plurimum vtens aromaticis, & adoramento aromatum, & fiat matrix eius assiduæ attractionis ad superiora: quapropter non oportet apud difficultatem partus, & casum virtutis, vt olfaciat aromatica supra exigentiam necessitatis in reductione virtutis, si cadat. Et multoties perducit difficultas partus ex causis prædictis, & ex frigore constrictiuo, & inspissatiuo ad hoc, vt rumpantur venæ in pectore, & pulmone, quare perducit ad sputum sanguinis, & tussim, & pthisim. Et quandoque perducit ad incisionem neruorum, & lacertorum propter vehementiam eius, quod accidit de tensione cum paucitate conuenientiæ ad exitum propter defectum lenitatis, & lubricitatis: quare perdu-

cit

cit ad ſpaſmum. Et quandoque peruenit res in quibuſdam earum ad hoc, vt findatur mirach ventris, & illud eſt, quando ſuperfluit inſpiſſatio. Hæc Auic. quibus fauet Aet. lib.4 ſerm.4. cap.22. Hip.de nat. pue. & de morb. muliebr. Raſ 22. cont. tract. 7. cap.1. Alzar. lib. pract. tract.25.ſect.2.c.10. Ser. tract.5. cap.36.

DE ABORTV.
Cap. XVI.

ABORTVS cauſas multas adducit Auic. lib. 3. pluries cit. cap.8. dum, inquit. Cauſæ abortus aut ſunt primitiuæ ex percuſſione, aut caſu, aut exercitio ſuperfluo, aut ſaltu vehementi, & proprie ad poſteriora, vel retro; ipſe enim multoties facit deſcendere ſperma conceptum viſibiliter: aut aliquid ex paſſionibus animalibus, ſicut ira vehemens, aut timor, aut triſtitia. Et ex frigore aeris, & caliditate eius ſuperfluis. Et propter hoc genus aborretur prægnanti prolongatio balnei ex hoc, quod magnificatur anhelitus eius; balneum enim licet abortiri faciat proprer lubricitatem, facit tamen abortiri, propterea quod facit fętum indigere aere frigido. Et quandoque prouenit ex debiliate eius propter defectum, &

mollificationem ipſius, propter cauſam reſolutionis, & ex nocumentis corporeis, & ex ægritudinibus, & aſcham, & fame vehementi, & euacuatione humoris, aut ſanguinis plurimi per medicinam, aut phlebotomiam, aut ex ſe ipſo, & ex fluxu ſanguinis menſtruorum plurimi. Et quanto magis filius eſt maior, eſt nocumentum cum phlebotomia in ipſo plus: aut ex repletione vehementi: aut ex ſatietate nauſeatiua plurima corrumpente nutrimentum fœtus, & oppilante via ad eum: aut ex multitudine coitus mouente matricem ad exteriora, & proprie poſt ſeptimum. Et multitudine balneationis, & ablutionis lubricante, & mollificante matricem, & faciente abortum, licet balneum abortiri faciat cauſa mollificationis virtutis, & quia facit fœtum egere aere frigido, ſecundum quod diximus. Iſti ergo ſunt ordines cauſarum primitiuarum. Et quandoque fit à cauſis propter fœtum, ſicut eſt mors eius propter aliquam cauſam mortis eius: quare expellit eum natura, & proprie quando currit ex eo res virulenta, quæ mordicat matricem, & lædit eam, vel ſicut eſt debilitas eius, quare non firmatur: aut propter panniculos, & inuolutiones, quibus continetur. Cum enim abrumpuntur, & nollificantur, & effunditur

tur ex eis humiditas eorum lædit matricem, & mouet eam expulſiua, & adiuuat iterum ad lubricitatem. Aut propter cauſam matricis de amplitudine oris eius, & paruitate adunationis eius, ex humiditatibus in matrice, aut in orificijs venarum lubrificantibus, & grauantibus. Et quandoque fit propter reliquas ſpecies malitiæ complexionis in matrice ex calore, aut frigore, aut humiditate, aut ſiccitate, & paucitate nutrimenti fœtus. Et quandoque fit ex ventoſitate in matrice, & ex apoſtemate, & eriſipela, aut duritie, aut cancro. Et quandoque fit ex vlceribus in matrice. Et plurimum abortus facti in menſe ſecundo, & tertio fit ex ventoſitate, & humiditatibus ſuper orificia venarum, quæ ſunt matricis, quæ nominantur foramina, ex quibus contexuntur venæ ſecundinæ. Cum ergo humectantur, mollificantur ipſæ, & illud, quod ex eis texitur: quare fit abortus fœtus ex quolibet motore, aut ex ventoſitate, aut grauedine. Et quandoque eſt cauſa malitia complexionis calidæ exiccantis, aut frigidæ congelantis. Et iterum ex eis, quæ abortiri faciunt in initio rei, eſt tenuitas ſpermatis in radice, quare non creatur ex eo panniculus primus niſi debilis præparatus ad diſrumpendum, cum hoc quod ipſe

attrahit ſanguinem. Et in ſexto, & qui ſunt poſt ipſum ex humiditatibus diſpertitis in matrice, lubricantibus fœtum. Et dixerunt quidam, quod fit plurimum illius ex ventoſitate, & veritas eſt iſte ſermo. Poſt ſpatium vero notum plurimum abortus nõ ſit niſi ex debilitate lædente. Et dicitur, quod illa, quæ eſt vehementer extenuata, cum impręgnatur, abortitur, antequam groſſeſcat; quoniam corpus recipit de cibo ad ſui rectificationem, & reditionem ſuæ virtutis, taliter quod non ſuperfluit embrioni, quod ipſum nutriat, quare debilitatur. Et in regionibus quidem valde frigidis abſque æqualitate, & temporibus frigidis valde multiplicatur abortus, ſimiliter difficultas, & ſimiliter mors prægnantium. Et ſimiliter in regionibus meridionalibus, & temporibus meridionalibus multiplicatur abortus, & ſimiliter in aeribus meridionalibus. Et minoratur in ſeptentrionalibus, niſi ſint frigidi vehementer lædentes embrionem. Et quando præterijt hiems auſtrina calida, & ſequitur illam ver boreale frigidum, abortiuntur prægnantes, quæ parituræ ſunt in vere, ex qualibet cauſa, & pariunt debilem. Et dolores quidem accidentes apud abortum vehementiores ſunt doloribus accidentibus apud partum;

quo-

quoniam illæ ſunt res non naturales. Similia habet Hip. 3. aphor. 12. & lib. 5. tex. 45. 31. 34. 53. & 44. & lib. 44. Haly. 9. the. cap. 39. Raſ. 22. cont. tract. 7. cap. 1. Alzar. lib. pract. tract. 25. ſect. 2. cap. 6. Et Auic. iterum lib. citat cap. 10. Embrionis ſuſpenſio ex matrice eſt ſicut ſuſpenſio fructus ex arbore: & ſicut maior timor, qui timetur ſuper fructum, quod cadat, eſt, aut cum incipit eius apparitio, aut cum ipſius exiſtit complementum, ſeu maturatio. Similiter quod vehementius timetur ſuper embrionem, quod abortiuus fiat, eſt apud principium conceptionis, & ante appropinquationem horæ partus; quare oportet, vt caueantur in his duabus horis cauſæ abortus prædictæ. Et pharmacum quidem ſolutiuum eſt de ſumma illarum cauſarum: quare oportet, vt caueatur eius diſpoſitio ante menſem quartum, & poſt ſeptem: & in eo quod eſt inter illa iterum, veruntamen in eo, quud eſt inter illa, eſt ſalubrius, & ad ipſum peruenitur, cum neceſſarium eſt. Et fortaſſe non erit excuſatio in quibuſdam harum horarum, quin ſoluatur, & mundificetur ſanguis eius, & non corrumpat embrionem propter malitiam complexionis: quare oportet, vt fiat cum facilitate, & ſubtilitate. Et quando etiam men-

ſtrua ante conceptionem non ſunt menſtrua neceſſaria, vel conuenientia: & remanent in ea ſuperfluitates menſtruorum eius indigentes mundificatione, & tunc ſi non mundificantur, recipit eorum corruptionem embrio. Oportet ergo, vt mundificetur illud cum ſubtilitate cum mundificatiuis ſubtilibus, non potando, ſed ſupponendo, & non ſupponant poſt os matricis, immo ſupponant in collo matricis: & non mundificetur cum eo, quod mundificat vice vna, immo vicibus pluribus, &c. Et cap. 12. Quandoque abortus in quibusdam horis neceſſarius eſt, de quibus eſt illa, quæ eſt, cum prægnans eſt puella parua, ſupra quam timetur mors ex partu. Et de illis eſt, cum in ore matricis eſt nocumentum, & additio carnis ſtringens ſuper fœtus egreſſionem, quare interficit. Et de illis eſt apud mortem fœtus in ventre prægnantis. Et ſcias, quod quando fit difficilis partus quatuor diebus, tunc iam moritur fœtus: quare occupatus ſis in vita matris, & non occuperis in vita fœtus, immo ſtude in extractione illius. Et abortum quidem quandoque faciunt motus, & quandoque faciunt ipſum medicinæ: & medicinæ quidem faciunt, quoniam interficiunt fœtum, & quia prouocant menſtrua cum

forti-

fortitudine: & quandoque faciunt cum lubricitate. Et interficientia fœtum ſunt amara, & prouocantia menſtrua iterum ſunt amara, & acuta: & lubricantia ſunt humida viſcoſa, quæ adminiſtrentur bibita, & ſnppoſita. Et ex motibus eſt phlebomia, & proprie ſuper magnitudinem fœtus, & ſuper famem: & exercitium, & ſaltus plurimi, & delatio oneris grauis, & vomitus, & ſternutatio. Et de regimine bono in illo eſt, vt intromittatur in os matricis prægnantis charta inuoluta in modum licinij, aut penna, aut lignum abraſum, vel politum; & factum acutum in modum licinij cum menſura quantitatis fruſti, vel rami ex vſnen, aut ruta, aut arthanita, aut ſerachs. Ipſa enim abortiri faciunt procul dubio, & proprie cum liniuntur ex aliqua medicinarum abortiri facientium, ſicut alkitram, & aqua, ſeu ſuccus pulpæ coloquintidæ, & ſimilia. Et de medicinis quidem abortiri facientibus aliæ ſunt ſingulares, aliæ compoſitæ, ſingulares iam diximus in tabulis medicinarum ſingularium, & cõpoſitas in Antidotario. Hic vero dicemus de vtriſq; ordinibus eas, quæ magis operatiuæ ſunt in intentione; &c. Qui vult de his plura, legat integrum Auic. tex. cit. & Raſ. 22. cont. tract. 7. cap. 2.

DE MOLA.
Cap. XVII.

SVBSEQVITVR modo de mola dicere, quæ ſecundum Aetium ideo id nomen ſortita eſt, quod ſit difficile mobilis: per quam quidem intelligimus fruſtum carnis præter naturam vita præditum, vt communiter dicunt. De qua re Hip. lib. 1. de morb. muli. Cæterum molæ conceptus hæc cauſa eſt. Cum multi menſes modicum, & morboſum ſemen conceperint, neque conceptus certus fit, & venter plenus eſt velut prægnantis: nihil autem in ventre mouetur, neque lac in mammis generatur: mammæ autem turgidæ ſunt. Hæc igitur ad duos annos, ſæpe etiam tres ſic habet: & ſi quidem vna caro fiat, mulier perit; neque enim fieri poteſt, vt ſuperſtes maneat: ſi vero plures, erumpit ipſi per pudendum ſanguis carnoſus plurimus, & ſi hoc moderate fiat, ſeruatur, ſin minus à fluxu correpta perit, & morbus quidem talis eſt. Iudicare vero oportet ex plenitudinis mole, & quod in ventre non mouetur, nam mas trimeſtris, fœmina quatrimeſtris motum habet. Poſt quam igitur tempore hoc præter greſſo non mouetur, nimirum

hic

hic morbus est. Est autem hoc magnum signum, quod lac in mammis non generatur. Hanc igitur maxime quidem ne curato, aut certe cum prædictione. Et his similia habet lib. de sterilibus, eiusque morbi curationem aggreditur. Et Auic. lib. 3. fen. 21. tract. 2. cap. 18. Quandoque accidunt mulieri dispositiones similes dispositionibus prægnantium ex retentione menstruorum, & alteratione coloris, & casu appetitus, & adunatione oris matricis, & quandoque est in ea aliquid duritiei in matrice tota, & accidit inflatio ambarum mammillarum, & repletio earum: & quandoque accidit earum apostematio, & sentit in ventre suo motum, qui est sicut motus embrionis, & magnitudinem corporis, & quæ est sicut quantitas embrionis, quod permutatur dextra, & sinistra. Et quandoque remanent sic annis quatuor, aut quinq; Et quandoque procēditur vsque ad finem vitæ, & non recipit curationem. Et quandoque accidit ei sicut hidropisis, & inflatio ventris, sed tendit ad duritiem, non ad timpanitem sonantem sono timpani. Et quandoque accidit dolor pariendi, & angustia, & cum hoc non parit, immo quandoque est causa in eo tensio, & inflatio in venis menstruæ: quare non deponit aliquid.

Et quandoque deponit frustum carnis, cuius est forma quædam, cuius species non comprehenduntur. Et quandoque est illud, quod egreditur, tantum ventositas, & quandoque sunt superfluitates aggregatæ, quare egrediuntur cum sanguine plurimo ex eo, qui retinetur. Et mola ex omnibus istis est diuisio secunda, & eadem nominata mola, & alia ab illa non dicitur mola, & nominatur Persice naducen. Et causa in generatione huius frusti carnis, secundum quod existimatur, sunt duæ res, quarum vna est multitudo materierum effusarum ad eam cum vehementia caliditatis. Et secunda est coitus, in quo matrix comprehendit aquam mulieris, & extendit eam cum nutrimento, & propter defectum masculinitatis non concipit. Et de signis decernentibus inter molam harum specierum, & inter prægnationem veram est, quod res illa mouetur nisi in hora quadam, deinde post illud non mouetur: & est durities ventris cum ea vehementior duritie ventris prægnantis cum conceptione vera. Et sunt mulieris manus, & pedes molles valde cum subtilitate eorum. Et signa discernentia inter species alias, & inter molam est existimatio, quod est embrio, & sentitur corpus adunatum in matri-

matrice. Et multoties accidit ex motu illud, quod accidit ex apostemate matricis ex accidentibus colicæ propter constrictionem eius super orbum: quare accidit dolor vehemens, licet multoties habens molam patiatur aliquid ex dolore colicæ. Et quandoque fit iuuamentum in colica molatica cum electuario de dactilis, & electuario dicto alseriaran, & similibus, ipsa enim resoluunt ipsum dolorem, & cum hoc extrahunt molam. His assentitur Ras. 22. cont. tract. 9. cap. 88. & lib. diuin. cap. 93. Aet. lib. 4. serm. 4. cap. 80. Paul. lib. 3. cap. 69. Arist. 4. de genit. animal. cap. 7. & Gal. lib. 14. de vsu part. cap. 7. & 14. meth. cap. 13. Ex his habemus molam fieri ob formationem ablatam, quæ quidem ob crassam genituram aliquando frustratur ex Hip. lib. de morb. muliebr. Et citra masculi commixtionem non gingi contendit Gal. lib. 14. de vsu part. cit. & si aliquando virgines molam pariant, exquisitam non esse. Arist. autem loc. cit. molæ causam ponit humorem concoctu difficilem, & sic cum alijs concordare videtur, qui crassam genituram proponunt, cum ex eius cruditate, & crassitie ab vtero insuperabilis sit. Et hæc de mola mihi dicta sint.

DE MONSTRO.
Cap. XVIII.

DE monſtro nunc dicere aggredimur. Et quidem ſicut mola ex ablata formatrice procedit, ſic monſtrum ex deprauata. Per monſtrum autem intelligo nominis inſpecta ſignificatione id, quod raro accidit, & recedit ab effectibus conſuetis non ad bonum, ſed ad malum turpe, & deforme: ſub qua ſignificatione, & hermaphroditum contineri arbitror. Generatur autem fœtus monſtruoſus, quando aliquid vtero occurrit formatricem deprauās. Et monſtrum eſſe erratum non ratione agentis vniuerſalis, ſed particularis, & materiæ male diſpoſitæ tenet Ariſt. lib. 2. phiſ. tex. 82. & de gene. an mal. lib. 4. cap. 4. Et veriſimile eſt, ſicut in arte errores fiunt ita & in natura. Et his fauet Gal. lib. de morb. ca. & lib. 2. de diebus decret. cap. 2. Sed non ideo concedendum videtur particulare agens ex ſe errare poſſe, cum vis formatrix in ſemine reſidens (quæ eſt particulare agens) dirigatur ab agente vniuerſali, & ab intelligentia non errante, immo error ſtatuendus eſt ex parte materiæ; agens enim agit in materiam diſpoſitum, & cum

ſic

sic agat, non errat, quin immo erraret, si præter dispositionem materię ageret. Monstruositas autē est vel secundum speciem, vt quando concipiuntur animalia bruta, & serpentes: vel secundum compositionem, vt quando fœtus est humanus, sed caput vitulinum, vel alterius animalis habens, vel quando habet sextum digitum, vel brachium lateri adnatum (de quo Hip. lib. 5. de morb. vulg.) vel aliud quid abundans, aut deficiens. Et monstrum quidem secundum speciem fieri potest vel seminis, vel sanguinis, vel vteri vitio, externis caussis comitantibus, sed seminis quidem potissimum, vt si fœminæ attrahant bestiarum semen, vel si attrahant humanum, sed bestias imaginētur, in ex quo semini per spiritus talis fiat impressio, vt bestię formētur. In eadem specie autem fieri monstrum certum est, vt de hermaphrodito patet, de quo postea. Secundum compositionem fit monstrum ob errorem vel conformationis, vel magnitudinis, vel numeri vel situs: & quoad malam conformationem aliquando inęquales sunt partes ex nimia seminis crassitie, & intemperantia iuxta ea, quæ habet Gal. cap. 14. & 15. art. med. vbi arbitratur figuram ob materiæ vitium, & potentiæ imbecilitatem vitiari, nempe ex defectu

necessa-

necessariæ qualitatis, & caloris. Ex Hip. sententia potest etiam figura vitiari causa vteri, cum nimirum inæqualis est potissimum secundum substantiam. Fitque error in magnitudine aucta, quando materia abundat: in diminuta, quando deficit: vel etiam causa vteri magis, vel minus extensi, & capacis: aliquando autem fœtus est paruus, vel magnus secundum totum, vel secundum partem: & si secundum totum arguit totalem materiæ defectum: vel abundantiam: si secundum partem arguit defectum, & impotentiam, vel è contra in illa parte, sicut etiam dici potest de numero imminuto, vel aucto, licet quandoq; fœtus in vtero ægrotans octauo mense vel claudus, vel mancus, vel aliquod aliud malum habens nasci valeat, vt testatur Hip. lib. de septimestri part. quod vitium formationi tribuendum non est, quæ ad quadragesimum secundum diem, nõ amplius progreditur. Situs vero vitiosi causam (vt quando lien locatur in dextra, hepar vero in sinistra) Arist. cap. 4. lib. 4. de gen. anim. putat esse impetum materiæ, vt si portio seminis, vel sanguis, ex quo hepar confici deberet in sinistrum latus feratur, & similia. Superest nunc, vt de hermaphrodito verba faciamus.

DE HERMAPHRODITO. Cap. XIX.

HERMAPHRODITI causæ admodum obſcuræ videntur: conabimur tamen pro viribus ex Gal. & alijs illas adinuenire. Et quidem veriſimile videtur id contingere ex eo, quod fœtus materia, & ſeminis vis partim debilis, partim fortis exiſtat, ita vt ſicut materia inter ſe pugnat, ita & ſexus; dicebat enim Gal. lib. 2. de ſem. cap. 5. & 14. de vſu par. cap. 6. mulierum genitalia in eo differre à genitalibus virorum; quia virtus fortior viri expulerat extra membrum, quod mulieres ex virtutis, & caloris impotentia extra mittere nequierunt. Et matricem eſſe quaſi conuerſum inſtrumentum virorum, vt etiam inquit Auic. lib. 3. fen. 21. tract. 1. cap. 1. Et idem Gal. cap. 5. lib. 2. de ſem. huius rei cauſam inquirens ſic inquit. Poſſibile eſt autem, etiam ſi diſſimilarium partium ſit tale ſemen, potens eſſe, vt ex omni ſui ipſius particula omnes animalis partes efficiat; hac namque ratione ſemina ipſa differunt, quod id, quod primum elapſum eſt, aut craſſius eſt: quod vero poſtea ſequitur circa ſecundam, aut tertiam eiaculationẽ, aut tenuius,

aut frigidius, aut imbecillius, aut ſubſtantiæ inſiti ſpiritus minus particeps: Quemadmodum etiam vice verſa quod primum imbecillius, aut frigidum, aut ſpiritoſum exiſtit: contrarium vero ipſi id, quod prodit circa ſecundam, aut tertiam, aut quartam eiectionem: deinde ſic in permixtione prædominatur in aliquibus quidem partibus ſemen maſculum, in aliquibus vero fœmineum: vbicunque vero dominetur, ea pars dominanti aſſimilatur, etenim in omni particula materiæ opifex ſimul adeſt; neq; enim diſcretũ eſt ſeorſim quidem mouens, rurſumque ſeorſim, quod mouetur: ſed ſe ipſum mouet, & continuat ſemen, & ſane etiam augeſcit, velut antea dicebatur, alimentum ex vtero geſtante trahens. Nihil igitur miri eſt vtrique parenti natos aſſimilari circa diuerſas partes. Num igitur & ſic de genitalibus partibus eandem cauſam ponemus, quod partim maſculæ ſint, partim muliebres? Et quod maſculus toto corpore à fœmina differt non ſolum inter homines, ſed etiam vniuerſa animalium genera?&c. Et Auic. lib. 3. fen. 20. tract. 2. cap. 43. Illi, qui eſt hermaphroditus, non eſt membrum viri, nec mulieris, & de illis eſt, qui habet vtrumque, ſed vnum eorum eſt occultius, & debilius, & aliud eſt è con-

trario:

trario: & egreditur vrina ex vno eorum abſque altero. Et de illis eſt, in quo ambo ſunt æqualia: & peruenit ad me, quod de illis eſt, qui agit, & patitur, ſed parum verificatur hoc. Et multoties curantur per inciſionem membri occultioris, & regionem vulneris eius. Et Paul. lib. 6. cap. 69. Hermaphroditorum vitiũ ex hermes, & aphrodites, hoc eſt, Mercurij, & Veneris compoſitione appellationem ſortitum eſt valde vtiq; ſexui indecorum; cum enim quatuor ſint iuxta Leonidem ipſius differentiæ, tres quidem in maribus, vna in mulieribus conſiſtit: In maribus quidem alias ſub ſcroto iuxta interfœmineum, alias in medio ſcroto genitalis fœminei pilis obſiti forma inſpicitur: tertia vero his accedit, in qua quibuſdam per eiuſdem ſcroti quaſi muliebris pudendi rimam vrina deſtillat. In fœminis vero ſupra pudendum iuxta pubem mentulæ ſubinde ſpecies inuenitur, quæ tribus quibuſdã eminẽtibus corporibus vno quaſi cole reliquis duabus quaſi teſtibus. Tertia illa, quę viris accidit deformitas, qua per ſcrotum vrina excernitur, conclamata, & immedicabilis eſt. Tres reliquæ curationem recipiunt partibus ſuperuacuis è medio ſublatis, & aliorum vlcerum modo curatis. Atq; hæc de propoſita materia dicta ſufficiant.

FINIS.

INDEX
CAPITVM.

Errata notabiliora sic corrige.

Pag. 6. lin. 18. poteſt poſt.
13 21 vtriuſque vtriſque.
23 3 fen. 21 adde tract. 1.
23 10 Illuc Illud.
27 11 lib. adde 1.
32 26 Alijsq; aliqui.
18 23 circuntenditur adde enim.
53 18 pactu Partu.
91 4 Cauſa adde mihi quidẽ vna ſola reliqua eſſe videtur cõſequens ad té e ramentum qualitatum actiuarũ, &c.
94 8 fen. 19. fen. 21.
97 28 Pupiila Papilla.
106 25 lauandum lauandam.
106 28 Acto octo.
111 24 conſtringitur conſtringuntur.
113 20 Sic fit.
114 15 fouet fauet.
117 30 fit fit.